



MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA OBILOVINY



2022



MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

Agrární komora ČR
Agrotest fyto, s.r.o. Kroměříž
Českomoravské sdružení organizací zemědělského zásobování a nákupu
Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ)
Český statistický úřad (ČSÚ)
Ekonomický servis Ministerstva zemědělství USA
(USDA Economic Research Service)
Evropská komise (EK)
International Grain Council (IGC)
Ministerstvo financí České republiky
Ministerstvo zemědělství České republiky
Official Journal of the European Union – Úřední věstník Evropské unie
Organizace OSN pro výživu a zemědělství
Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)
Podniky prvovýroby a zpracovatelského průmyslu
Sdružení pro výrobu bionafty
Státní zemědělský intervenční fond (SZIF)
Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI)
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ)
Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, a. s. (VÚPS)
Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i. (VÚZT)
Zemědělský výzkumný ústav Kroměříž, s.r.o.

Odbor rostlinných komodit MZe

Odpovědní odborní redaktoři:

Ing. Anna Heřmanská, Ph.D., MZe

Ing. František Kůst, MZe

Ředitel Odboru rostlinných komodit:

Ing. Zdeněk Trnka, MZe

Autoři touto cestou děkují za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

Termín **hospodářský rok**, který je ve zprávě používán, začíná pro komoditu **obiloviny 1. 7. a končí 30. 6. následujícího kalendářního roku**.

Počáteční zásoby představují veškeré nespotřebované obilí na začátku hospodářského roku (tedy k 1. 7.) a **konečné zásoby** veškeré nespotřebované obilí na konci hospodářského roku (tedy k 30. 6. příštího kalendářního roku).

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny zájemce z řad studentů, pedagogů odborných škol a podnikatelských subjektů a dalších k dispozici také na internetu na adrese: www.eagri.cz.

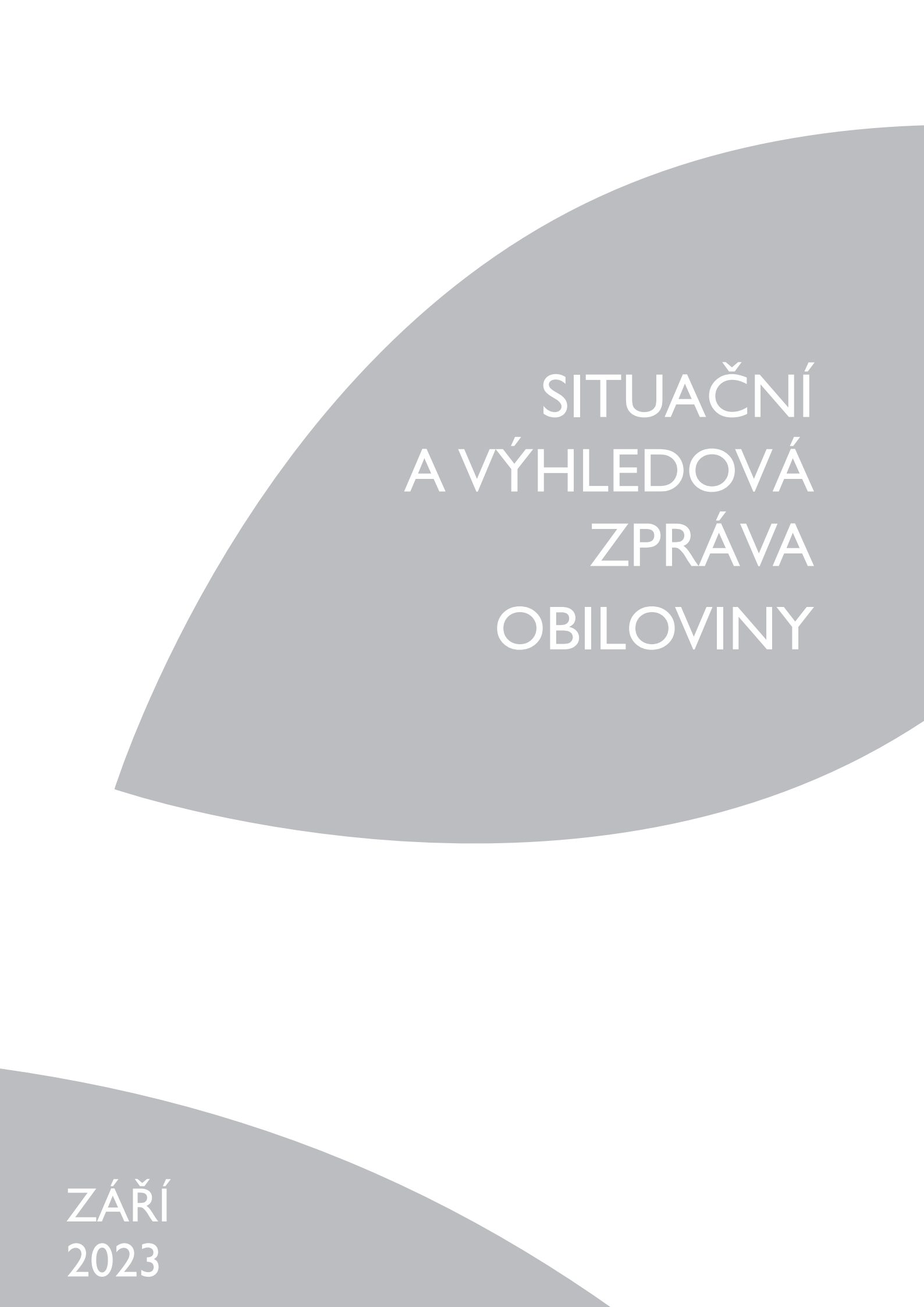
Autor fotografie:

Ing. Anna Heřmanská, Ph.D.

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1

Internet: www.eagri.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-742-9, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003



SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA OBILOVINY

ZÁŘÍ
2023

OBSAH

Úvod	3
Seznam zkratk	3
Souhrn	5
Opatření na trhu obilovin České republiky	7
1. Pravidla agrárního obchodu ČR	7
2. Rozdělení odpovědnosti SZIF a celní správy při provádění obchodních mechanismů	8
3. Zásahy SZIF	9
4. Celní opatření v ČR	10
5. Licenční politika	11
6. Daňová politika.	11
7. Legislativa ČR vztahující se k obilovinám	12
8. Významná nařízení EU k společné organizaci trhu v odvětví obilovin.	13
9. Harmonizované, revidované nebo nové ČSN vztahující se k obilovinám	14
10. Podpůrné programy pro rok 2022	16
11. Nepotravinářské využití obilovin	23
Mezinárodní trh s obilovinami	26
Trh s obilovinami v České republice	41
Obiloviny celkem	43
Pšenice	54
Žito.	63
Ječmen	69
Oves	76
Kukuřice	81
Triticale.	88
Ostatní obiloviny	92
Obiloviny v ekologickém zemědělství ČR.	94
Přílohy	99

ÚVOD

Předkládaná Situační a výhledová zpráva Obiloviny ze září 2023 navazuje na zprávu vydanou v březnu 2022. Zpráva zahrnuje převážně hospodářský rok 2022/23, vychází však z údajů dostupných do 31. 3. 2023, pokud není uvedeno jinak. V první části je stručně popsána zemědělská politika ČR týkající se komodity obilovin, ve druhé části stav zahraničního trhu s obilovinami s důrazem na sousední země a ve třetí části situace s obilovinami v České republice. Součástí Situační a výhledové zprávy Obiloviny jsou přílohy, obsahující podrobnější údaje týkající se obilovin.

Situační a výhledová zpráva Obiloviny využívá za účelem vyšší objektivnosti více zdrojů informací. Situační a výhledové zprávy jsou k dispozici také v elektronické podobě, a to na webovém portálu www.eagri.cz.

SEZNAM ZKRATEK

ANC	Oblasti s přírodními a jinými omezeními
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova
DG TAXUD	Directorate General Taxation and Customs Union, Generální ředitelství pro daně a celní unii
DPH	Daň z přidané hodnoty
DZES	Dobry zemědělský a environmentální stav půdy
EAGF	Evropský zemědělský záruční fond
EFA	Ecological Focus Area
EK	Evropská komise
EMFAF	Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond
ETBE	Etyl-terc-butyl-éter
EU	Evropská unie
EUR	Zkratka eura, společné měnové jednotky států Eurozóny
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EZ	Ekologické zemědělství
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations, Organizace OSN pro výživu a zemědělství
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade, Všeobecná dohoda o clech a obchodu
GMO	Geneticky modifikovaný organismus(-y)
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova
IGC	International Grain Council, Mezinárodní rada pro obiloviny
MATIF	Marché á Terme International de France, Komoditní termínovaná burza ve Francii
MFN	Most favoured nation – tzv. doložka nejvyšších výhod, která znemožňuje, aby členské státy Světové obchodní organizace (WTO) proti sobě používaly diskriminující praktiky a aby všechny výhody, které získá jeden člen, se vztahovaly i na všechny ostatní. ČR je členem WTO od roku 1995.
NK	Nařízení Komise (ES)
NR	Nařízení Rady (ES)

OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP RVMZ	Operační program rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s.
PPH	Povinné požadavky na hospodaření
PRV	Program rozvoje venkova
SOT	Společná organizace trhu
SP SZP	Strategický plán Společné zemědělské politiky
SVZ	Situační a výhledová zpráva
SZP	Společná zemědělská politika
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
USD	Zkratka amerického dolaru, měnové jednotky USA
USDA	U. S. Department of Agriculture, Ministerstvo zemědělství USA
VSOT	Výbor pro společnou organizaci trhů
WTO	World Trade Organization, Světová obchodní organizace

SOUHRN

Česká republika je ve výrobě základních obilovin zcela soběstačná. Obiloviny jsou primárně využívány v potravinářském a v krmivářském sektoru, dále pro technické účely k výrobě bioetanolu anebo jsou využity jako biomasa pro energetické účely.

Na základě výsledků soupisu ploch osevů ČSÚ k 31. 5. 2022 dosáhla výměra všech obilnin pěstovaných pro sklizeň v roce 2022 celkové rozlohy **1 385,7 tis. ha**. Z dlouhodobého pohledu je znovu potvrzen trend určité stabilizace osevních ploch, kdy osevní plocha pěstovaných obilnin osciluje kolem výměry 1 320–1 400 tis. ha. V meziročním srovnání se jedná o nárůst až o 51,4 tis. ha, tj. o 3,9 %. Nejvyšší míru zvýšení osevních ploch zaznamenala pšenice ozimá, a to o 92,0 tis. ha, tj. o 13,0 %. U všech jarních obilnin došlo k poklesu osevních ploch, nejvíce však u jarní pšenice o 22,4 tis. ha (29,8 %). Ze struktury výměr jednotlivých druhů obilnin ve srovnání s údaji loňského roku vyplývá, že v zastoupení jednotlivých druhů obilnin nedošlo ani letos k významnému posunu. Stále dominantní roli mezi obilninami hraje pšenice ozimá, která byla k 31. 5. 2022 pěstována na ploše 801,6 tis. ha. Pšenice ozimá tak opětovně překročila hranici 50% zastoupení ve struktuře osevních ploch obilnin a dosáhla úrovně 57,8 %.

Celková sklizeň obilovin v roce 2022, vycházející z definitivní sklizně obilovin stanovené dle ČSÚ k 23. 2. 2023, činí **8 218,4 tis. tun** při průměrném hektarovém výnosu **5,93 t/ha**. Jedná se meziročně o mírný pokles produkce obilovin, a to o 8,7 tis. tun, tj. o 0,1 %. Tato úroveň produkce však ve srovnání s průměrem za posledních 5 i 10 let znamená nadprůměrnou sklizeň obilovin a historicky se řadí na osmé místo celkových sklizní od roku 1990.

Dosažená celková produkce obilovin v roce 2022 s velmi dobrými jakostními parametry bude znamenat, že celkový charakter našeho vnitřního trhu se v podstatě nebude měnit, trh tak setrvá s převažujícími rysy vysoké nabídky nad poptávkou. Přes opětovně vyšší produkci obilovin ze sklizně roku 2022 v České republice došlo v souvislosti s výrazným nárůstem cen vstupů (energie, hnojiva, ropa, zemní plyn) a s invazí Ruska na Ukrajinu ke značnému nárůstu cen obilovin. Ceny komodit obilovin se v České republice zpravidla odvíjí od vývoje cen na světovém, potažmo evropském trhu. Cenový vývoj jednotlivých druhů obilovin byl v roce 2022 značně rozkolísán. Začátkem roku 2022 u většiny komodit, a to jak v potravinářské, tak i krmné kvalitě, nastoupil trend postupného navyšování cen vzhledem k nejistotě na trhu s obilovinami v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu. V první polovině roku došlo ke skokovému nárůstu cen u všech komodit obilovin. Ve druhé polovině roku ceny zaznamenaly pokles či stabilitu s menšími výkyvy, nicméně byly stále vyšší ve srovnání s předválečným stavem. Vysoká cena obilovin částečně kompenzovala výrazné zdražení některých zemědělských vstupů, zejména hnojiv a energií. U pšenice potravinářské byla dosažena nejvyšší cenová hladina v roce 2022 (červen 2022) na úrovni 8 654 Kč/t.

Pro hospodářský rok 2022/23 se předpokládá, že i přes vyšší produkci obilovin, ale s průměrnými kvalitativními parametry, dojde k výraznému nárůstu cen na obilním trhu u většiny komodit, a to jednak s ohledem na evropskou a světovou produkci obilovin, ale především na nejistou politickou situaci kolem Ukrajiny a Ruska a také s ohledem na nárůst veškerých nákladů (nafta, el. energie, hnojiva, náhradní díly apod.). Dá se očekávat, že měsíční průměrné ceny potravinářské pšenice u zemědělců dosáhnou v první polovině hospodářského roku 2022/23 úrovně 6 300–7 500 Kč a u krmné pšenice 6 000–7 200 Kč.

Podstatná část dovozu i vývozu obilovin se uskutečňuje v rámci obchodní výměny EU. Z ČR se obiloviny nejvíce vyvážejí formou vývozu z volného trhu do našich sousedních zemí, do Německa, Polska, Slovenska a Rakouska, přičemž hlavními vyváženými obilovinami jsou pšenice, ječmen a kukuřice. Z obilovin se dováží především vysoce kvalitní tvrdá pšenice a kvalitní žito, největší dovoz je zaznamenán ze sousedních států. V průběhu roku 2022 se do ČR dovezlo celkem 407,5 tis. tun obilných komodit v cenové hodnotě 5,6 mld. Kč. Celkový vývoz obilovin byl ve výši 3 125 tis. tun a v cenové hodnotě 24,3 mld. Kč.

Na základě EK bylo v členských státech EU v hospodářském roce 2021/22 z celkové plochy 52,1 mil. ha sklizeno 292,6 mil. tun obilovin, jednalo se o nadprůměrnou produkci obilovin v EU. Bylo sklizeno 129 mil. tun pšenice seté, 8 mil. tun pšenice tvrdé, 51,4 mil. tun ječmene,

73,1 mil. tun kukuřice, 7,8 mil. tun žita, 7,4 mil. tun ovsa, 11,4 mil. tun triticales, 0,8 mil. tun čiroku a 3,6 mil. tun ostatních obilovin. Celková využitelná produkce obilovin v EU vzrostla oproti hospodářskému roku 2020/21, kdy bylo sklizeno 280,2 mil. tun obilovin, o 4,4 %.

Na základě odhadů EK z ledna 2023 by v aktuálním hospodářském roce 2022/23 mělo být z celkové plochy 51,2 mil. ha sklizeno 266,4 mil. tun obilovin, z toho pšenice seté 126,4 mil. tun, pšenice tvrdé 7,1 mil. tun, ječmene 51,6 mil. tun, kukuřice 52,1 mil. tun, žita 7,3 mil. tun, ovsa 7,5 mil. tun, triticales 11,3 mil. tun, čiroku 557 tis. tun a ostatních obilovin 2,7 mil. tun. Ve srovnání s minulým rokem by se celková produkce obilovin v EU měla snížit o 9 % a jednalo by se o podprůměrnou sklizeň (o 6,6 % nižší produkce oproti 5letému průměru).

OPATŘENÍ NA TRHU OBILOVIN ČESKÉ REPUBLIKY

I. Pravidla agrárního obchodu ČR

Společná zemědělská politika a společná obchodní politika EU

Česká republika, jako člen EU, je povinna dodržovat principy a pravidla Společné zemědělské politiky (SZP), která zabezpečují regulaci trhu s obilovinami zejména prostřednictvím společné organizace trhu (SOT) s obilovinami. SZP v podstatě spočívá na třech principech. Jedná se o princip jednotného trhu, princip preference Společenství a princip finanční solidarity.

Princip jednotného trhu představuje volný pohyb zemědělských produktů mezi jednotlivými členskými státy. Zemědělský trh je součástí velkého jednotného vnitřního trhu, z něhož jsou vyloučena taková opatření, která doprovázejí běžný zahraniční obchod jako jsou cla, obchodní omezení, vývozní dotace apod. Aby jednotný trh mohl fungovat, bylo nezbytné zavést jednotné předpisy a jednotná pravidla hospodářské soutěže. Princip jednotného trhu vyplývá z používání jednotlivých nástrojů na území všech členských států. Vyžaduje jednotný tržní management a předpokládá rovněž jednotnou ochranu na vnějších hranicích.

Princip preference Společenství je logickým následkem vytvoření jednotného zemědělského trhu. Je to v podstatě prosazení zásad, které poskytují přednost odbytu produktům vyrobeným v členských zemích. Tento princip je velmi důležitý, protože chrání vnitřní trh před levnými dovozy a před nadměrným kolísáním světového trhu. Dosáhnutí je možné za pomoci různých zemědělsko-politických nástrojů, ty při dovozech a vývozech působí jako určitá zdymadla, která na hranicích zachycují a vyrovnávají cenové výkyvy.

Princip finanční solidarity je základním pilířem SZP. Její vytvoření znamená, že náklady na její fungování musí být hrazeny společně a dotace z EU jsou tak poskytovány v rámci SZP.

SOT s obilovinami je v rámci pravidel daných základním nařízením Rady č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhu a zvláštní opatření pro některé zemědělské produkty, řízena EK. Přijímaná opatření jsou předkládána ke schválení Výboru pro společnou organizaci trhů (VSOT), který je tvořen zástupci EK a jednotlivých členských států. Má za úkol vyjadřovat se k předkládaným návrhům nařízení a schvalovat návrhy opatření k řízení trhu, které jsou předkládány EK. Zejména zprostředkovává kontakt a výměnu informací mezi členskými státy a Komisí. Nástrojem pro realizaci SOT s obilovinami v ČR, na národní úrovni, je Státní zemědělský intervenční fond (SZIF).

EU praktikuje jednak SZP a jednak společnou obchodní politiku. Obě tyto politiky zcela zásadně ovlivňují agrární obchod České republiky. Vstupem České republiky do EU, se zahraničním obchodem stal pouze obchod se zeměmi mimo EU, tzv. třetími zeměmi. Obchod mezi současnými členskými státy je v rámci jednotného trhu EU obchodem vnitřním. Povinností všech členských zemí EU je uskutečňovat jak SZP, tak i společnou obchodní politiku a řídit se jednotnými právními předpisy v rámci těchto politik vydaných EU. Jedna z prvních společných organizací trhu byla zavedena již v roce 1962 pro obiloviny.

SZP uplatňuje jednotné zásady, pokud jde o přístup na trh v podobě preferenčních ujednání. Pro dovozy do EU platí společný celní sazebník EU včetně jednotných celních preferencí a preferenčních celních kvót.

Společná obchodní politika je založena na jednotných zásadách, zejména pokud jde o úpravy celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod, o liberalizační opatření, vývozní politiku, ochranná obchodní opatření apod.

Na začátku roku 2020, po skončení programového období na léta 2014–2020, představila EK návrh na jednoleté přechodné období při přechodu na novou SZP, což považovala ČR za důležitý posun v jednání. Nicméně pro zemědělce i členské státy šlo o nereálně krátkou lhůtu. S ohledem na potřebné

nastavení podmínek nových dotačních pravidel i související nastavení platebních systémů bylo však třeba, aby přechodné období bylo dvouleté. Jedině tak se jednotlivé národní platební agentury stihnou řádně připravit a neohrozí výplatu podpor pro zemědělce.

Reforma SZP vede ke spravedlivější, ekologičtější a výkonnější SZP, která usiluje o zajištění udržitelné budoucnosti evropských zemědělců.

Nová politika podporuje opatření v oblasti životního prostředí a zahrnuje i opatření k zajištění cílenější podpory pro menší farmy a pomoci má mladým zemědělcům v zahájení jejich činnosti. Dohoda představuje modernizovanou SZP, která podporuje přechod k hospodaření šetrnějšímu ke klimatu a ekologičtějšímu zemědělství, posiluje dodržování sociálních a pracovních práv a zajišťuje konkurenceschopnost zemědělců.

SZP po roce 2020 klade větší důraz na sociální rozměr zemědělství, stanoví řadu opatření, zaměřených na motivaci zemědělců k přijetí „zelenějších“ zemědělských postupů, pomoc zemědělcům při řešení rizik a krizí, větší transparentnost k ochraně fondů EU a stanovuje vyšší sankce za opakovaná porušení předpisů. Reforma rovněž zahrnuje posun od zaměření na dodržování předpisů k SZP, založené na výkonnosti.

Nová SZP pokrývá období 2023–2027, do té doby nadále platilo přechodné opatření dohodnuté v roce 2020.

2. Rozdělení odpovědnosti SZIF a celní správy při provádění obchodních mechanismů

SZIF jako platební agentura ČR úzce spolupracuje s celní správou a předávají si vzájemně potřebné informace k, pokud možno, bezproblémovému provádění obchodních mechanismů a k zajištění regulace obchodu s třetími zeměmi v rámci pravidel SZP. Platební agentury v některých zemích EU rovněž mohou část svých činností a pravomocí delegovat na orgány celní správy, jsou však zodpovědné za řádné informování Komise o aktivitách vztahujících se k obchodním mechanismům.

Odpovědnost SZIF (platební agentury) v oblasti SZP

- Zveřejňuje informace o zboží, na jehož dovoz nebo vývoz je povinná dovozní nebo vývozní licence a o podmínkách podávání žádostí.
- Vydává vývozní a dovozní licence a výpisy z nich.
- Přijímá záruky požadované v rámci SZP pro dovozní a vývozní licence, předběžné platby a další opatření.

Odpovědnost celní správy v oblasti SZP

- Přijímání (uznávání) dovozních a vývozních deklarací.
- Ověřování tarifní klasifikace zboží při dovozu a vývozu.
- Ověřování dovozních a vývozních licencí a odepisování vyvážených množství na licencích.
- Vybírání poplatků při dovozu (cla a jim ekvivalentní poplatky).
- Provádí fyzickou kontrolu zahrnující zkoušení a odebírání vzorků.
- Kontroluje zboží z jiných členských států, na které jsou v těchto státech udělovány produkční podpory.
- Potvrzuje vývoz zboží do určených míst (destinací), pro které je vývoz určen.

3. Zásahy SZIF

Právní úprava činnosti SZIF

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) je právnickou osobou se sídlem v Praze a jeho činnost se řídí zákonem o Státním zemědělském intervenčním fondu č. 256/2000 Sb., ve znění zákona č. 128/2003 Sb. a ve znění zákona č. 85/2004 Sb. a prováděcími právními předpisy ve formě nařízení vlády.

SZIF je akreditovanou platební agenturou – zprostředkovatelem finanční podpory z EU a národních zdrojů. Dotace z EU jsou v rámci SZP poskytovány z Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a v rámci Společné rybářské politiky z Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu (EMFAF). Program rozvoje venkova (PRV), který čerpá finanční prostředky z EZFRD, nahradil Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP) a Operační program rozvoje venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ).

V rámci SZP se v EU uplatňují tři zásady, a to společný trh pro zemědělské produkty při společných cenách, zvýhodnění produkce ze zemí Unie na úkor vnější konkurence a finanční solidarita, tj. financování ze společného fondu, do něhož všichni přispívají.

Pilířem poskytovaných finančních podpor jsou přímé platby vyplácené zjednodušeným systémem, tj. na hektar obhospodařované plochy. Velké možnosti pro zemědělství představuje PRV, který byl spuštěn v roce 2007. Stejně nezanedbatelnou finanční pomocí jsou pak rovněž tržní opatření SOT, které řeší výkyvy poptávky a nabídky na trhu a zabezpečují zemědělským podnikatelům větší jistotu a lepší stabilitu v podnikání.

Regulace společného trhu s obilovinami v hospodářském roce 2021/22

Pravidla režimu intervenčního nákupu jsou platná pro všechny členské státy EU. Pro hospodářský rok 2021/22 byl v rámci všech 27 členských států EU stanoven množství strop pro intervenční nákup pšenice seté v souhrnném objemu 3 miliony tun, které mohly být nakupovány za pevnou cenu 101,31 EUR/t. Pro ječmen setý a kukuřici setou byl platný množství strop 0 tun. Ke každé nabídce pšenice byl nabízející povinen složit na účet SZIF v české měně nabídkovou záruku ve výši 20 EUR na každou nabídnutou tunu. Intervenční nákup obilovin v ČR vycházel ze základních nařízení, která upravovala provádění SOT s obilovinami. Jednalo se o nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, dále nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1238 ze dne 18. května 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování, prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1240 ze dne 18. května 2016, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování a nařízení vlády ČR č. 180/2004 Sb., kterým se stanoví bližší podmínky při provádění opatření společné organizace trhu s obilovinami.

Intervenční nákup a prodej obilovin ze sklizně roku 2021

V hospodářském roce 2021/22 nebyl realizován žádný intervenční nákup či prodej pšenice.

Intervenční skladování obilovin

SZIF neevidoval v hospodářském roce 2021/22 žádné intervenční zásoby obilovin. Celková smluvní skladová kapacita pro intervenční skladování obilovin v ČR ke dni 31. října 2022 vykazovala 535 tis. tun, z toho Loco vlastní činí 383 tis. tun, Loco cizí 33 tis. tun, Destinace 119 tis. tun. SZIF měl ke dni 31. října 2022 uzavřeno 46 smluv v 80 skladech, během hospodářského roku byly doručeny výpovědi celkem

25 smluv na 52 skladů s celkovou smluvní kapacitou 350 565 tun. Po uplynutí výpovědní lhůty, která činí 24 měsíců, tak dojde k snížení skladovací kapacity od podzimu 2024 na 184 tis. tun. Všechny smlouvy jsou dlouhodobého charakteru. Skladovatelé mohou operativně snižovat či navyšovat smluvní skladové kapacity. Za držení volných skladových kapacit SZIF skladovatelům nehradí žádné poplatky.

Regulace společného trhu s obilovinami v hospodářském roce 2022/23

Realizace intervenčního nákupu obilovin v hospodářském roce 2022/23 je předepsána nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví SOT se zemědělskými produkty a nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1238 ze dne 18. května 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování a dále prováděcím nařízením Komise (EU) 2016/1240 ze dne 18. května 2016, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování. V České republice je intervenční nákup obilovin realizován dle nařízení vlády ČR č. 180/2004 Sb., kterým se stanoví bližší podmínky při provádění opatření SOT.

V hospodářském roce 2022/23 je otevřen intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. tun pro celou EU a minimální množství pro podání jedné nabídky pšenice činí 160 tun. Ke každé nabídce pšenice je nabízející povinen složit na účet SZIF v české měně nabídkovou záruku ve výši 20 EUR na každou nabídnutou tunu.

4. Celní opatření v ČR

Celní kvóty jsou určeny množstvím zboží (vyjádřené hmotností, objemem nebo hodnotou), které je propuštěno do volného oběhu na území EU za sníženou celní sazbu. Celní kvóty stanovené v rámci EU jsou společné pro všechny členské státy EU. Jsou řízeny Generálním ředitelstvím pro daně a celní unii – DG TAXUD v Bruselu. Pravidla řízení (administrace) uvedených celních kvót v EU jsou upravena Nařízením EK č. 952/2013.

Prováděcí předpis k Nařízení Rady (EHS) č. 2015/2447, kterým se vydává celní kodex Společenství v platném znění.

Národní předpisy pro implementaci celního zákona a vnitřních předpisů jsou následující:

- Celní zákon č. 242/2016 Sb.
- Vyhláška č. 245/2016 Sb., k provedení některých ustanovení celního zákona.
- Vyhláška č. 199/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení celního zákona a kterou se zrušují některé vyhlášky upravující osvobození od dovozního cla a nepreferenční původ zboží.
- Vyhláška č. 201/2005 Sb., o statistice dováženého a vyváženého zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi Českou republikou a ostatními členskými státy Evropských společenství.

Kvóty v rámci společné zemědělské politiky

Vzhledem k tomu, že se na každý produkt vztahují určitá obchodní opatření, která zahrnují i celní kvóty, musí být definována opatřeními (Nařízením Komise nebo Rady EU). Tam, kde je opatření pro celní kvóty, musí být kvóty jasně definovány šestimístním číselným kódem, známými jako „order number“ (ON). Celní kvóty uplatňované v rámci společné zemědělské politiky a vztahující se na dovoz některých zemědělských komodit jsou spravovány na základě licencí. Dovozce, který požaduje uplatnění snížené

celní sazby v rámci těchto kvót, musí kromě vyplnění příslušných údajů do dovozního doprovodného dokladu při propouštění zboží do volného oběhu předložit platnou licenci.

Získáním licence má deklarant rezervovanou část celní kvóty pro příslušný kalendářní rok. Licence se uděluje na základě písemné žádosti a splnění ostatních podmínek. Jednou z podmínek pro udělení licence je složení záruky, která se držiteli licence vrací v případě využití licence, tzn. dovozu požadovaného množství zboží. Licence mohou být obchodovatelné. Licence vydaná v jednom členském státu EU platí i v ostatních členských státech EU. V České republice tyto licence v rámci SZP vydává SZIF.

Administrace zemědělských celních kvót řízených licencemi spadá v rámci EK do působnosti DG AGRI. V některých případech došlo k převedení řízení z DG AGRI do DG TAXUD. Kvóty řízené DG TAXUD (tj. spadající pod celní správu) jsou založeny na časovém pořadí a nejsou pro ně vyžadovány vývozní nebo dovozní licence vydávané SZIF. Ostatní licence, nevztahující se na dovoz a vývoz zemědělských komodit, bude i nadále vydávat licenční správa Ministerstva průmyslu a obchodu.

Intrastat

Intrastat je statistický systém sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. mezi Českou republikou a ostatními členskými státy EU. Sledování se týká zboží, které bylo odesláno z České republiky do jiného členského státu EU nebo bylo přijato do České republiky z jiného členského státu EU, v obou případech přestoupilo státní hranici. Povinnosti vykazování údajů do Intrastatu jsou upraveny národními předpisy a předpisy EU.

Začátkem roku 2019 došlo k významným změnám ve vykazování zboží sledovaného v Intrastatu. Měnily se mimo jiné limity hodnot zboží odeslaného nebo přijatého z jiného členského státu. Od 1. 1. 2019 je povinné uvádět například hmotnosti i počty živých zvířat.

5. Licenční politika

Systém dovozních a vývozních licencí je založen na Nařízení Komise č. 1237/2016 a 1239/2016, která stanoví společná prováděcí pravidla k aplikaci licencí v členských státech EU. Smyslem licenčního režimu je získávat údaje pro analýzu a kontrolu dovozu a vývozu (a následné řízení trhu), zajišťovat systém celních kvót na dovozy a zabezpečit dodržování závazků GATT/WTO v oblasti dovozu a vývozu.

Dovozní a vývozní licence představují oprávnění, ale zároveň i závazek pro vývoz nebo dovoz určitého množství konkrétního výrobku v daném období platnosti licence.

Licence pro obiloviny vydává SZIF jako platební agentura v rámci společné organizace trhu s obilovinami. Licence pro obchodování s obilovinami s třetími zeměmi jsou povinné pouze v případě, když obchodník hodlá dovážet nebo vyvážet za celně zvýhodněných podmínek v rámci celních kvót řízených DG AGRI. Společná prováděcí pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí pro zemědělské produkty jsou stanoveny v Nařízení Komise č. 1237/2016 a 1239/2016.

6. Daňová politika

Česká republika je jako člen EU povinna uplatňovat DPH v souladu s pravidly, která existují v rámci EU. Základní principy pro zdanění daní z přidané hodnoty jsou obsaženy v 6. směrnici Rady EU č. 77/388/EHS, ve znění pozdějších předpisů. Tyto principy jsou členské státy povinny implementovat do svých národních právních předpisů. V České republice to je zákon o DPH č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních došlo od roku 2004 k zásadním změnám při správě, placení i termínech splatnosti spotřebních daní.

Při plnění daňových povinností platí, není-li v příslušném daňovém zákonu stanoveno jinak, společná procesní pravidla, která byla přijata zákonem ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o správě daní a poplatků“). Podle specifických ustanovení zákona o spotřebních daních mohou předkládat daňová přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně také právnické a fyzické osoby, mající postavení daňových poplatníků, které nakoupily nebo samy vyrobily a prokazatelně použily minerální oleje pro výrobu tepla (dále jen „topné oleje“) a vybrané minerální oleje pro zemědělskou prvovýrobu, lesní školky a obnovu a výchovu lesa (dále jen „zelená nafta“). Od 1. ledna 2013 došlo ke snížení vratky části spotřební daně z tzv. zelené nafty, kdy se změnil nárok na vrácení z původních 60 % na 40 % spotřební daně, vznikající právnickým a fyzickým osobám, provozujícím zemědělskou prvovýrobu, lesní školky a obnovu a výchovu lesa, které nakoupily stanovené druhy olejů, paliv a maziv a prokazatelně je použily pro výše uvedené druhy činností. Způsob výpočtu vratky spotřební daně a ostatní podrobnosti upravuje vyhláška č. 57/2021 Sb., ze dne 11. února 2021, s účinností od 17. 2. 2021, kterou se mění vyhláška č. 79/2019 Sb., o způsobu výpočtu nároku na vrácení spotřební daně zaplacené v cenách některých minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě.

7. Legislativa ČR vztahující se k obilovinám

Následující přehled právních předpisů navazuje na přehled z předchozí Situační a výhledové zprávy Obiloviny z března 2022 a zahrnuje výběr právních předpisů týkajících se komodity obiloviny v roce 2022.

Zákon č. 247/2022 Sb.,

kterým se mění zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 382/2022 Sb.,

kterým se mění zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu), ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 33/2022 Sb.,

kterým se mění nařízení vlády č. 330/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů, a další související nařízení vlády.

Nařízení vlády č. 102/2022 Sb.,

kterým se mění nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 56/2022 Sb.,

kterou se mění vyhláška č. 231/2016 Sb., o odběru, přípravě a metodách zkoušení kontrolních vzorků potravin a tabákových výrobků, ve znění vyhlášky č. 78/2018 Sb.

Vyhláška č. 387/2022 Sb.,

kterou se mění vyhláška č. 218/2019 Sb., o výčtu metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 406/2022 Sb.,

kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 221/2002 Sb., kterou se stanoví sazebník náhrad nákladů za odborné a zkušební úkony vykonávané v působnosti Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského, ve znění pozdějších předpisů.

8. Významná nařízení EU k společné organizaci trhu v odvětví obilovin

Pravidla režimu intervenčního obchodu s obilovinami stanovuje EK a jsou platná pro všechny členské státy EU. Zde jsou uvedena základní nařízení pro sektor obiloviny, platná do současnosti, tato platná nařízení jsou průběžně novelizována.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013,

kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013,

kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují se nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115,

kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/2116,

o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení (EU) č. 1306/2013, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2117,

kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, nařízení (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, nařízení (EU) č. 251/2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a nařízení (EU) č. 228/2013, kterým se stanoví zvláštní opatření v oblasti zemědělství ve prospěch nejvzdálenějších regionů Unie, v platném znění.

Nařízení Komise (ES) č. 642/2010,

kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o dovozní cla v odvětví obilovin, v platném znění.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1237,

kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí, a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o pravidla týkající se uvolnění a propadnutí jistot složených za tyto licence, a kterým se mění nařízení Komise (ES) č. 2535/2001, (ES) č. 1342/2003, (ES) č. 2336/2003, (ES) č. 951/2006, (ES) č. 341/2007 a (ES) č. 382/2008 a kterým se zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2390/98, (ES) č. 1345/2005, (ES) č. 376/2008 a (ES) č. 507/2008, v platném znění.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1238,

kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování, v platném znění.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 2022/127,

kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/2116 o pravidla týkající se platebních agentur a dalších subjektů, finančního řízení, schválení účetní uzávěrky, jistot a použití eura, v platném znění.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/467,

kterým se stanoví mimořádná podpora na přizpůsobení pro producenty v zemědělských odvětvích, v platném znění.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1239,

kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o režim dovozních a vývozních licencí, v platném znění.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1240,

kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování, v platném znění.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1185,

kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení, Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 a (EU) č. 1308/2013, pokud jde o oznamování informací a dokumentů Komisi, a kterým se mění a ruší několik nařízení Komise, v platném znění.

9. Harmonizované, revidované nebo nové ČSN vztahující se k obilovinám

Harmonizované nebo nové technické normy pro obiloviny jsou vydávány Českým normalizačním institutem v Praze. Technické normy (včetně jejich změn) se nevztahují na obiloviny, luštěniny a olejninu nakupované SZIF a dále pro skladování v zemědělských veřejných skladech.

ČSN 46 1100-2 Obiloviny potravinářské – Část 2: Pšenice potravinářská. Platnost od 1. 7. 2001.

ČSN 46 1100-3 Obiloviny potravinářské – Část 3: Pšenice tvrdá (*Triticum durum*). Platnost od 1. 7. 2001.

ČSN 46 1100-4 Obiloviny potravinářské – Část 4: Žito. Platnost od 1. 7. 2001.

ČSN 46 1100-5 Obiloviny potravinářské – Část 5: Ječmen sladovnický. Platnost od 1. 1. 2006.

ČSN 46 1100-7 Obiloviny potravinářské – Část 7: Oves potravinářský. Platnost od 1. 7. 2001.

ČSN 46 1100-8 Obiloviny potravinářské – Část 8: Kukuřice potravinářská pro mlýnské zpracování. Platnost od 1. 7. 2020.

ČSN 46 1200-2 Obiloviny – Část 2: Pšenice. Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1200-3 Obiloviny – Část 3: Ječmen. Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1200-4 Obiloviny – Část 4: Oves. Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1200-5 Obiloviny – Část 5: Žitovec (*triticales*). Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1200-6 Obiloviny – Část 6: Kukuřice. Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1200-7 Obiloviny – Část 7: Proso. Platnost od 1. 11. 2003.

ČSN 46 1200-8 Obiloviny – Část 8: Pohanka. Platnost od 1. 11. 2003.

ČSN 46 1200-9 Obiloviny – Část 9: Mohár a čumíza. Platnost od 1. 11. 2003.

ČSN 46 1200-10 Obiloviny – Část 10: Čirok. Platnost od 1. 2. 2003.

ČSN 46 1011-6 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 6: Zkoušení obilovin – Stanovení obsahu příměsí a nečistot. Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1011-11 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 11: Zkoušení obilovin – Stanovení podílu zrn se sníženou sklovitostí u pšenice tvrdé (*Triticum durum*). Platnost od 1. 2. 2003.

ČSN 46 1011-18 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 18: Zkoušení obilovin – Stanovení obsahu dusíkatých látek. Platnost od 1. 3. 2003.

ČSN 46 1011-12 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 12: Zkoušení obilovin – Třídění sladovnického ječmene – Praktická metoda. Platnost od 1. 1. 2006.

ČSN 46 1011-13 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 13: Zkoušení obilovin – Stanovení klíčivosti sladovnického ječmene. Platnost od 1. 1. 2006.

ČSN 46 1011-14 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 14: Zkoušení obilovin – Stanovení energie klíčivosti sladovnického ječmene. Platnost od 1. 1. 2006.

ČSN ISO 5223+Amd.1 (46 1012) Zkušební síta pro obiloviny. Platnost od 1. 7. 2002. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 5223:1995 včetně změny ISO 5223:1995/Amd.1:1999.

ČSN ISO 712 (46 1014) Obiloviny a výrobky z obilovin – Stanovení vlhkosti – Praktická referenční metoda. Platnost od 1. 2. 2003.

ČSN ISO 6644 (46 1015) Tekoucí obiloviny a mlýnské výrobky – Automatický odběr vzorků mechanickými vzorkovači. Platnost od února 2006.

ČSN ISO 5529 (46 1022) Pšenice – Stanovení sedimentačního indexu – Zeleného test. Platnost od listopadu 2000. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 5529:1992.

ČSN ISO 9648 (46 1023) Čirok – Stanovení obsahu taninu. Platnost od 1. 2. 2003. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 9648:1988.

ČSN ISO 7971-2 (46 1013) Obiloviny – Stanovení objemové hmotnosti zvané „hektolitrová váha“ – Část 2 Praktická metoda. Platnost od 1. 4. 2004.

ČSN ISO 13690 (46 1024) Obiloviny, luštěniny a mlýnské výrobky – Odběr vzorků ze statických dávek. Platnost od 1. 2. 2004. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 13690:1999.

ČSN EN ISO 3093 (46 1026) Pšenice, žito, pšeničná a žitná mouka, pšenice tvrdá (*durum*) a semolina z pšenice tvrdé – Stanovení čísla poklesu podle Hagberga-Pertena. Platnost od 1. 1. 2008. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 3093:2004.

ČSN ISO 2171 (46 1019) Obiloviny, luštěniny a výrobky z nich – Stanovení obsahu popela spalováním. Platnost od 1. 1. 2009. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 2171:2007.

Změna Z1 k ČSN 46 1011-7 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 7: Zkoušení obilovin – Stanovení podílu plných zrn. Platnost od 1. 11. 2002.

Změna ZI k ČSN 46 1100-1 Obilí potravinářské – Část I. Platnost od 1. 7. 2002.

Změna ZI k ČSN 46 1200-1 Obiloviny – Část I. Platnost od 1. 7. 2002.

Změna Z2 k ČSN 46 1200-1 Obiloviny – Část I. Platnost od 1. 9. 2002.

Změna ZI k ČSN 46 1100-5 Obiloviny potravinářské – Část 5: Ječmen sladovnický. Platnost od 1. 2. 2006.

Změna ZI k ČSN 46 12006-6 Obiloviny – Část 6: Kukuřice. Platnost od 1. 12. 2007.

Změna ZI k ČSN 46 1200-10 Obiloviny – Část 10: Čirok. Platnost od 1. 12. 2007.

Změna ZI k ČSN 46 1100-3 Obiloviny potravinářské – Část 3: Pšenice tvrdá (*Triticum durum*). Platnost od 1. 10. 2004.

10. Podpůrné programy pro rok 2022

Systém podpor do zemědělství se v České republice v roce 2022 prakticky nezměnil a zůstal de facto v základních podporách stejný. Pro zemědělce stále představuje možnost přístupu do značně širokého spektra podpůrných prostředků.

Systém podpor lze rozdělit na:

- I. Přímé platby a přechodné vnitrostátní podpory**
- II. Program rozvoje venkova na období 2014–2020 a přechodné období 2021–2022, Strategický plán SZP 2023–2027**
- III. Národní podpory**

I. Přímé platby

V rámci I. pilíře (přímé platby) Společné zemědělské politiky (SZP) EU je v ČR podporována rostlinná i živočišná výroba několika dotačními tituly.

Podpory poskytované v rámci přímých plateb kladou důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí greeningu (ozelenění), generační obměnu na venkově prostřednictvím platby pro mladé zemědělce a také na podporu tzv. citlivých komodit prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS – voluntary coupled support).

Po celé období 2015–2022 je největší objem finančních prostředků z přímých plateb vyplácen na jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy (SAPS) – necelých 55 % z celkové obálky na přímé platby, 30 % obálky je určeno na greening, 15 % na dobrovolnou podporu vázanou na produkci a dále 2 % na platbu pro mladé zemědělce.

Z národního rozpočtu jsou pak vypláceny platby přechodné vnitrostátní podpory (PVP), které navazují na dříve poskytované národní doplňkové platby (Top-Up).

Konkrétní podmínky poskytování přímých plateb upravuje nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, v návaznosti na přímo použitelné předpisy EU.

Základním předpokladem pro poskytnutí přímých plateb je plnit podmínky jednotlivých podpor, spolu s dodržováním podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a povinných požadavků na hospodaření (PPH), které jsou společně známy jako podmíněnost, tzv. Cross-Compliance.

Žádost o poskytnutí podpor z přímých plateb i PVP je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti, a to zpravidla do 15. května příslušného kalendářního roku prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF).

► Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

SAPS je poskytována na hektar způsobilé zemědělské plochy, přičemž jeho poskytnutí je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním požadavků kontrol podmíněnosti – DZES a PPH.

Pro poskytnutí SAPS i dalších plateb na plochu je dále nutné prokázat právní důvod k užívání deklarované plochy.

Minimální výměra, na kterou lze poskytnout SAPS, činí 1 ha zemědělské půdy.

Přehled výše vnitrostátních stropů na SAPS, včetně sazeb na 1 ha, je uveden v následující tabulce.

Výše obálky a sazby SAPS

Rok	Obálka na SAPS (mil. EUR)	Sazba SAPS (EUR/ha)	Sazba SAPS (Kč/ha)
2010	581,177	165,07	4 060,80
2011	667,365	189,32	4 686,50
2012	755,659	214,28	5 387,30
2013	832,828	235,86	6 068,88
2014	773,751	218,08	5 997,23
2015	462,980	130,35	3 543,91
2016	462,535	130,07	3 514,54
2017	461,017	130,01	3 377,73
2018	472,217	131,67	3 388,15
2019	472,211	131,47	3 394,11
2020	479,299	133,81	3 644,19
2021	464,763	130,68	3 331,68
2022	464,763	130,92	3 213,91

Pramen: MZe; směnný kurz pro rok 2022 – 24,549 Kč/EUR.

Poznámka: Ke snížení vnitrostátního stropu na SAPS od roku 2015 došlo v důsledku převodu části finančních prostředků v rámci přímých plateb na greeningovou platbu, VCS a platbu pro mladé zemědělce. Od roku 2015 je SAPS vyplácen spolu s greeningovou platbou.

► Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening)

Cílem greeningu je snížit negativní dopady zemědělské činnosti na životní prostředí. Pokud žadatel požádá o SAPS, je povinen dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské půdy zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí.

Základní pravidla greeningu vyplývají z příslušného evropského nařízení pro přímé platby, které vymezuje jeho tři složky, tj. diverzifikaci plodin, zachování výměry trvalých travních porostů a vyhrazení plochy využívané v ekologickém zájmu (Ecological Focus Area – EFA).

Přehled výše vnitrostátních stropů a sazba na greening, včetně sazeb na 1 ha, je uveden v následující tabulce.

Vnitrostátní stropy a sazby greening

Rok	Obálka greening (mil. EUR)	Směnný kurz (Kč/EUR)	Sazba (EUR/ha)	Sazba (Kč/ha)
2015	253,456	27,18	71,49	1 943,62
2016	253,212	27,02	71,35	1 928,43
2017	252,960	25,981	71,34	1 853,35
2018	258,512	25,731	72,96	1 877,38
2019	258,509	25,816	72,99	1 884,30
2020	261,843	27,233	73,94	2 013,64
2021	254,432	25,495	71,91	1 833,32
2022	254,432	24,549	72,01	1 767,75

Pramen: MZe.

► Platba pro mladé zemědělce (MZ)

Cílem této platby je podpořit mladé a začínající zemědělce do věku 40 let. Platba se poskytuje na maximální výměru 90 ha po dobu nejvýše 5 let.

Platba pro mladé zemědělce se poskytne fyzickým osobám nebo obchodním korporacím, které mají nárok na platbu SAPS.

Od roku 2018 bylo evropskými předpisy umožněno vyplatit mladým zemědělcům až dvojnásobnou částku oproti předchozím rokům, a proto od roku 2018 činí platba pro mladé zemědělce 50% příplatek k platbě SAPS.

Sazba platby pro MZ pro rok 2022 byla stanovena ve výši 1 606,95 Kč/ha.

► Dobrovolná podpora vázaná na produkci (Voluntary Coupled Support – VCS)

Prostřednictvím VCS jsou podporovány tzv. citlivé sektory rostlinné a živočišné výroby mezi které patří ovoce, zelenina, brambory, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, chmel, chov skotu, ovcí a koz.

Celkově je na tyto sektory určeno 15 % roční obálky na přímé platby. V roce 2022 činila celková velikost obálky 3,12 mld. Kč.

II. Program rozvoje venkova na období 2014–2020 a přechodné období 2021–2022, Strategický plán SZP 2023–2027

Z Programu rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020, s přechodným obdobím do roku 2022, mohli pěstitelé obilnin čerpat dotace na investice do výstavby i rekonstrukce zemědělských staveb, pořízení potřebných technologií i pořízení mobilních strojů. Tyto podpory bylo možné čerpat zejména z operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků a z operace 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců. Poskytování podpor se řídí Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova na období 2014–2020, která vydává Ministerstvo zemědělství ČR na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005.

► Operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků

V 1., 3. a 5. kole příjmu žádostí mohli dotace z této operace čerpat všichni zemědělské podnikatelé na projekty od 100 tis. do 150 mil. Kč výdajů, ze kterých je stanovena dotace. V 7. kole příjmu

pak mohli čerpat na projekty od 100 tis. do 75 mil. Kč výdajů, ze kterých je stanovena dotace. Základní míra dotace byla 40 %, a tu bylo možné u mladých začínajících zemědělců a žadatelů hospodařících ve znevýhodněných (ANC) oblastech o 10 % navýšit. Maximální míra dotace byla 60 %.

Pro pěstování obilnin se v 1., 3., 5. a 7. kole příjmu žádostí dotovaly zejména investice do pořízení čistících a sušících i dalších potřebných technologií a mobilní stroje. Z investičních dotací nebylo možné dotovat stavební náklady na sklady obilovin.

Operace je rozdělena na záměry podle jednotlivých sektorů, podle velikosti projektů a podle velikosti obhospodařované půdy. Na pěstování obilnin tak bylo možné čerpat z těchto záměrů:

- b) Rostlinná výroba – projekty do 1 000 000 Kč, žadatelé, kteří hospodaří na max. 150 ha,
- g) Rostlinná výroba – projekty do 5 000 000 Kč (nezáleží na výměře obhospodařované půdy),
- l) Rostlinná výroba – projekty nad 5 000 000 Kč do 75 000 000 Kč (nezáleží na výměře obhospodařované půdy).

Celkem proběhlo v operaci 6 kol příjmu žádostí o dotaci.

Na obiloviny bylo možné žádat v 1., 3., 5. a 7. kole příjmu žádostí. V 10. a 12. kole příjmu žádostí byla podpora vyhrazena pouze pro citlivé sektory. Celkem bylo podáno 857 žádostí o dotaci na projekty zaměřené na obiloviny s požadavkem na dotaci celkem 890 mil. Kč. Z toho 225 projektů s požadavkem na dotaci 242 mil. Kč bylo schváleno k podpoře.

► Operace 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců

Již z názvu je patrné, že podpora byla určena pro mladé začínající zemědělce, tedy osoby do 40 let (včetně), které nepodnikají v zemědělství déle než 2 roky. Dotace se poskytovala na realizaci podnikatelského plánu ve výši maximálně 45 tis. EUR, což činí cca 1,2 mil. Kč.

V této operaci proběhlo celkem 5 kol příjmu žádostí o dotaci. Podáno bylo celkem 1 910 žádostí s požadavkem na dotaci 2,3 mld. Kč. K podpoře bylo schváleno 1 251 žádostí s požadavkem na dotaci ve výši 1,5 mld. Kč.

Další možnosti poskytovala také operace **16.2.1 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií v zemědělské prvovýrobě**, jinými slovy zemědělské inovace. Zde se podpora poskytovala na výzkum a vývoj a na investice spojené s vyvíjeným produktem, postupem či technologií.

Na zpracování obilovin pak bylo možné čerpat dotace z operace **4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů**, a to na investice do potřebných technologií, strojů i staveb.

Strategický plán Společné zemědělské politiky pro ČR na období 2023–2027

Podpora obilovin je od roku 2023 možná z intervencí rozvoje venkova v rámci Strategického plánu Společné zemědělské politiky pro ČR na období 2023–2027 (SP SZP). Konkrétně zejména z intervencí 33.73 – Investice do zemědělských podniků a 49.75 – Zahájení činnosti mladého zemědělce.

Poskytování podpor se řídí Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty rozvoje venkova v rámci Strategického plánu SZP na období 2023–2027, která vydává Ministerstvo zemědělství ČR na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 ze dne 2. prosince 2021. Tato Pravidla jsou zveřejněna na internetových stránkách Ministerstva zemědělství www.eagri.cz/spszp a Státního zemědělského intervenčního fondu www.szif.cz.

► Intervence 33.73 – Investice do zemědělských podniků

Způsobilým žadatelem je zemědělský podnikatel, který podniká v zemědělské výrobě v souladu se zákonem č. 252/1997 Sb. Výše dotace je 40 % výdajů, ze kterých je stanovena dotace, kterou lze navýšit o 10 % pro mladé začínající zemědělce a o dalších 10 % pro ekologické podnikatele. Maximální výše

dotace na jeden projekt je 30 mil. Kč. Intervence je rozdělena na jednotlivé záměry, přičemž pěstitelé obilnin mohou žádat v těchto záměrech: b) projekty do 2 000 000 Kč včetně a zároveň žadatel hospodaří na maximálně 150 ha a splňuje definici MSP; Rostlinná výroba a g) Rostlinná výroba.

Pro pěstování obilovin je možné žádat na tyto investice:

- pořízení technologií skladování,
- mobilní stroje,
- nádrže na zadržení srážkových vod ze střech a retenční nádrže.

► Intervence 49.75 – Zahájení činnosti mladého zemědělce

Podpora je určena pro zemědělské podnikatele (evidované v Evidenci zemědělského podnikatele), kteří nedosáhli 41 let, a kteří v zemědělství podnikají max. 24 měsíců před podáním Žádosti o dotaci. Dotace je poskytována na realizaci podnikatelského plánu, přičemž jeho realizace musí být dokončena do 2 let od podpisu Dohody o poskytnutí dotace. Dotace je poskytována ve 2 sazbách. Základní sazba dotace činí 1 500 000 Kč. V případě, že bude předmětem podnikatelského plánu zpracování vlastní produkce, jehož výstupem je produkt (potravinu) uvedený v příloze I Smlouvy o fungování EU, bude sazba činit 2 030 000 Kč. Dotace bude poskytnuta dle zvolené sazby v 1 splátce, a to již po podpisu Dohody o poskytnutí dotace.

Zpracovatelé a zájemci o zahájení zpracování pak mohou žádat o dotaci v intervenci **34.73 – Investice do zpracování zemědělských produktů**.

III. Národní podpory

1. Dotační tituly Ministerstva zemědělství
2. Podpory PGRLF

1. Dotační tituly ministerstva zemědělství

Ministerstvo zemědělství ČR vydalo **Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2022 na základě § 1, §2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.**

Oblasti obilovin se dotýkají zejména následující podpůrné programy:

3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účelem je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou.

3.a. Biologická ochrana jako náhrada chemické ochrany

Podpora do výše 25 % u polních druhů řepka olejka, kukuřice (včetně kukuřice na zrno pro potravinářské a krmné užití), obilniny, luskoviny, maximálně však do výše u druhu: řepka olejka 384 Kč/ha, kukuřice 450 Kč/ha, obilniny 518 Kč/ha a luskoviny 366 Kč/ha.

3.d. Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým i abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilnin včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, léčivých, aromatických a kořeninových rostlin, chmele, révy a ovocných dřevin a ozdravování genotypů révy, chmele a ovocných plodin

Podpora do výše 70 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů na projekty. Příjemce dotace musí vyjádřit svůj souhlas se zpřístupněním výsledků podporovaného programu pro veřejnost.

3.i. Použité uznané osivo lnu, konopí setého, kukuřice, cukrové řepy, luskovin a použité uznané nebo zkoušené osivo vyjmenovaných píce (zařazených do jednotlivých skupin) odrůd registrovaných na základě užitné hodnoty v ČR nebo uvedených ve Společném katalogu odrůd EU pro osev produkčních ploch

Podpora na osivo kukuřice do výše 3 000 Kč/VJ uznaného osiva. Žadatel z tohoto osiva vypěstuje zrno kukuřice pro humánní použití.

9. Poradenství a vzdělávání

9.A.b. Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu

Speciální poradenství založené na pořádání propagačních opatření za účelem zvýšení informovanosti širší veřejnosti o zemědělských produktech rostlinné výroby.

9.F. Podpora poradenství v zemědělství

9.F.e. *Regionální přenos informací* – podpora v oblasti zemědělství zaměřená na cílený přenos všeobecných informací na území ČR o realizaci SZP v souladu s regionálními prioritami.

9.F.i. *Odborné konzultace* – podpora poradenství v zemědělství a lesnictví zaměřená na odborné konzultace, které pomohou tazateli zodpovědět jednotlivý odborně zaměřený dotaz provozního charakteru.

9.F.m. *Demonstrační farmy* – podpora předávání znalostí v zemědělství zaměřená na pomoc zemědělským subjektům formou názorných praktických ukázek ucelených postupů udržitelných způsobů hospodaření, integrovanou ochranu rostlin a ekologické zemědělství.

9.H. Podpora účasti na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí

Účelem je podpora účasti vystavovatelů na vybraných mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí pod patronací MZe za účelem uvádění jejich produktů a výrobků na trh.

10.D. Podpora evropské integrace nevládních organizací

Účelem je podpora vstupu, členství, zastoupení členství a činnosti českých stavovských agrárních nevládních organizací případně jejich řádných nebo přidružených členů v mezinárodních nevládních organizacích (podpora rozvoje demokratické občanské společnosti) a orgánech a organizacích EU.

13. Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu

Účelem dotace je zvýšení kvality zpracování zemědělských produktů, zvyšování konkurenceschopnosti potravinářských podniků a krmivářských podniků na evropském trhu, hlavně s ohledem na jakost, nezávadnost a sledovatelnost výrobků. Zabezpečení funkčnosti a účinnosti jakostních systémů.

Dotaci lze poskytnout na:

- modernizaci výrobních zařízení,
- zavádění nových technologií,
- investice do technologií související s diverzifikací produkce provozovny o další nové výrobky,
- investice do technologií související se zásadní změnou výrobního postupu stávající provozovny,
- zlepšení a racionalizaci postupů zpracování zemědělských produktů,
- investice do technologií ke zlepšování a monitorování kvality potravinářských výrobků a krmiv,
- zavádění technologií šetrných k životnímu prostředí,
- zavádění technologií souvisejících se sledovatelností potravinářských výrobků a krmiv.

Podpora do výše 50 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů dle předloženého projektu. Minimální hodnota uznatelných nákladů za projekt jednoho žadatele musí být 1 mil. Kč a maximální hodnota uznatelných nákladů za projekt nesmí být vyšší než 60 mil. Kč.

Určeno pro výrobce a zpracovatele vybraných zemědělských produktů, který zaměstnává od 250 do 750 zaměstnanců a s ročním obratem od 50 do 200 mil. EUR.

2. Podpory PGRLF

Hlavním předmětem činnosti PGRLF je v současné době subvencování části úroků z úvěrů, finanční podpora pojištění a poskytování úvěrů podnikatelským subjektům v oblasti zemědělské prvovýroby, zpracování zemědělských produktů, lesního hospodářství a zpracování dřeva.

Hlavním rysem PGRLF je pružnost, transparentnost rozhodování, jednoduchost využití ze strany klienta a stabilita.

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. dosud umožnil čerpat úvěry pro české zemědělce v objemu 221 mld. Kč a podpořil 106 tis. ha nakoupené půdy. Výše přislíbených podpor dosáhla 29,8 mld. Kč na podporu úroků, z toho bylo vyplaceno 27,6 mld. Kč, 34 mld. Kč vystavených záruk a téměř 7,9 mld. Kč na podporu pojištění (údaje k 31. 12. 2022).

Úloha PGRLF se nikterak nezmenšuje ani v dnešní době, kdy umožňuje zajišťovat investice, které jsou pro zemědělský resort neustále vysoce potřebné.

Programy PGRLF zaměřené na zemědělskou prvovýrobu

Zemědělec: Program zaměřený na vytvoření předpokladů pro další rozvoj prvovýrobců zemědělské produkce. Podpora ve formě dotace části úroků z investičních úvěrů na nákup zemědělské techniky do zemědělské prvovýroby, na výstavbu, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku v zemědělských závodech. V rámci uvedeného programu je poskytováno zvýhodnění pro mladé podnikatele v zemědělství, a to navýšením základní sazby podpory o další 1 % p.a.

Zpracovatel: Program je určen podnikatelům, kteří se zabývají zpracováním zemědělských produktů. Podpora je poskytována ve formě subvence části úroků z úvěrů poskytnutých na pořízení investičního majetku, který souvisí se zpracováním zemědělských produktů. Program je poskytován v režimu *de minimis*.

Finanční podpora pojištění: Účelem podpory je částečná finanční kompenzace pojistného, vynaloženého na zemědělské pojištění plodin a hospodářských zvířat s cílem dosažení vyšší propojištěnosti a snížení podnikatelských rizik v zemědělském sektoru.

Investiční úvěry Zemědělec: V programu jsou poskytovány úročené úvěry přímo PGRLF na pořízení investičního majetku. Program podpory je určen podnikatelům, kteří se zabývají zemědělskou prvovýrobou. V rámci uvedeného programu může klient žádat o snížení jistiny úvěru (max. 400 000 Kč), kde výše podpory může činit max. 30 % z celkové výše poskytnutého úvěru (pro začínající podnikatele 40 % z celkové výše poskytnutého úvěru).

II. Nepotravinářské využití obilovin

Obiloviny, jež nacházejí uplatnění rovněž pro nepotravinářské účely, jsou mimo výrobu krmiv pro hospodářská zvířata využívány také k produkci paliv.

Jedná se o paliva ve formě slisovaných nebo rozdružených balíků obilné slámy nebo v podobě tzv. agropelet či briket. Takto upravenou biomasu lze využít při výrobě elektřiny a tepla, a to jednak v procesech přímého spalování nebo při společném spalování s neobnovitelným zdrojem energie (spoluspalování), což je většinou uhlí. K výrobě agropelet a briket se kromě slámy používá také odpad z posklizňových linek, zlomky obilných zrn, plevy, odroly a další odpad rostlinného původu vzniklý při zpracování obilovin. Výroba těchto paliv pro energetické účely zůstává nadále jednou z možností diverzifikace zemědělské výroby.

V současnosti se z obilovin pro energetické využití v celosvětovém měřítku nicméně nejčastěji vyrábí kapalná biopaliva. Alternativou za benzín je nejvíce využíván bioetanol vyráběný kvasným procesem. K jeho produkci je zapotřebí plodina s dostatečným obsahem cukrů, resp. škrobů, jako jsou právě obiloviny, ale i například cukrová řepa a v zemích Jižní Ameriky také cukrová třtina.

V roce 2021 byly v ČR v provozu dvě jednotky na výrobu bioetanolu, Ethanol Energy, a.s., Vrdy a Tereos TTD, a.s., Dobruška. V následující tabulce jsou uvedeny kapacity, rok zahájení provozu a použité vstupní suroviny pro výrobu bioetanolu a etyl-terc-butyl-éteru (ETBE) jako složky automobilových benzinů a paliva E85.

Bioetanolové lihovary v ČR a jejich roční kapacita

Název společnosti	Rok zahájení výroby nebo zkušebního provozu	Roční produkční kapacita		Základní použité suroviny
		hl	t	
Tereos TTD, a.s. Dobruška	2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
Ethanol Energy, a.s. (lihovar Vrdy)	2007	700 000	55 200	kukuřice, obiloviny
CELKEM		1 700 000	134 200	

Pramen: Svaz lihovarů ČR.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (v přepracovaném znění) ukládá závazný cíl využívat nejpozději v roce 2030 obnovitelné zdroje energie (OZE) v dopravě ve výši alespoň 14 % konečné spotřeby energie. V rámci legislativního balíčku „Fit for 55“, který zveřejnila Evropská komise dne 14. července 2021, byla představena i revize výše uvedené směrnice. Jedním z návrhů této revize je zavedení povinného snížení emisí skleníkových plynů z pohonných hmot v dopravě o 13 % ve srovnání s referenční hodnotou do roku 2030. Směrnice zároveň požaduje plnění tzv. kritérií udržitelnosti biopaliv, která mají za cíl zajistit prokazatelně udržitelnou výrobu a využití těchto biopaliv a naplňování stanovené úspory emisí skleníkových plynů. Uvedené požadavky jsou transponovány zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší a zákonem č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie.

Zákon o ochraně ovzduší ukládal povinnost, aby osoby uvádějící pohonné hmoty do volného daňového oběhu pro dopravní účely zajistily minimální množství biopaliva ve výši 4,1 obj. % z celkového množství motorových benzinů (tj. přimícháváním bioetanolu nebo bio-ETBE, který se z bioetanolu vyrábí) a ve výši 6,0 obj. % z celkového množství motorové nafty (tj. přimícháváním bionafty) za kalendářní rok. Toto tzv. povinné přimíchávání biopaliv bylo s účinností od 1. července 2022 zrušeno. Další povinnosti pro dodavatele benzinů a nafty, která ale zůstala nadále zachována, je snížení emisí skleníkových plynů z pohonných hmot pro dopravní účely o 6 % v každém roce ve srovnání se základní hodnotou stanovenou prováděcím právním předpisem.

Veškerá biopaliva využitá v dopravě, která jsou započítávána do plnění uvedených cílů, musí splňovat kritéria udržitelnosti. Dodavatelé pohonných hmot, výrobci biopaliv či zpracovatelé zemědělských surovin musí být držiteli příslušného certifikátu, který garantuje, že jejich produkce uvedená kritéria splňuje. Certifikace může probíhat podle národního nebo častěji podle mezinárodního schématu schváleného Evropskou komisí. Kritéria udržitelnosti biopaliv a způsob výpočtu emisí skleníkových plynů stanoví nařízení vlády č. 189/2018 Sb., o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí skleníkových plynů z pohonných hmot.

S koncem roku 2020 byla ukončena podpora čistých a vysokoprocenních biopaliv mezi které patří např. Etanol E85 s obsahem 70–85 obj. % bioetanolu (zbytek tvoří benzin). Podpora spočívala ve snížení sazeb daně nebo vrácení části daně z minerálních olejů podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, kterým byla implementována Evropskou komisí schválená Víceletá podpora biopaliv v dopravě. V souladu s pokyny Evropské komise budou po roce 2021 k finanční podpoře způsobit už jen tzv. pokročilá biopaliva vyráběná z nepotravinářských surovin.

Následující tabulka uvádí tuzemskou bilanci výroby, dovozu, vývozu a hrubé spotřeby certifikovaného bioetanolu, výroby ETBE a paliva E85. Ve srovnání s rokem 2020 došlo v roce 2021 u bioetanolu ke zvýšení jeho výroby o 3 % a hrubé spotřeby o 2 %. V této hrubé spotřebě je zahrnutý jak bioetanol jako přímá míšící složka do benzínu, tak i bioetanol pro zpracování na ETBE, kterého bylo v roce 2021 vyrobeno o 6 % více než v roce předešlém. I bez daňové podpory se na trhu s pohonnými hmotami uplatnily cca 4 tuny paliva E85.

Bilance výroby, dovozu, vývozu a hrubé spotřeby bioetanolu v ČR a výroby ETBE a E85

Ukazatel	2017 (t)	2018 (t)	2019 (t)	2020 (t)	2021 (t)	Index 2021/20
Výroba	86 900	75 096	93 040	85 688	88 545	1,03
Dovoz	19 704	3 055	22 502	15 886	31 352 ^{*)}	1,97
Vývoz	30 160	3 071	18 476	13 036	36 591 ^{*)}	2,80
Hrubá spotřeba pro přimíchávání	75 848	79 687	91 408	83 532	85 491 ^{*)}	1,02
ETBE pro přimíchávání	19 747	26 497	51 228	55 590	58 714 ^{*)}	1,06
Etanol E85	3 412	2 865	1 469	357	4	0,01

Pramen: MPO, GŘC, MŽP.

Poznámka: ^{*)} odhad. Hodnoty hustot při 15 °C – pro bioetanol 777,8 kg/m³, ETBE 750 kg/m³, etanol E85 (77,27 % V/V bioetanolu) 770,2 kg/m³, motorový benzin 744,2 kg/m³.

Z podílu tuzemské výroby bioetanolu a roční produkční kapacity je patrné jejich průměrné využití na 66 % (64 % v roce 2020).

Níže uvedená tabulka ukazuje bilanci obilovin využitých na výrobu palivového bioetanolu v letech 2017–2021. V tomto období se v ČR vyráběl bioetanol pouze z cukrové řepy a kukuřice na zrno. Pro jeho výrobu se v roce 2021 využilo cca 415 tis. tun cukrové řepy a cca 170 tis. tun zrna kukuřice. To představuje s ohledem na sklizňové plochy, výnosy a výtěžnosti bioetanolu 10 % sklizňových ploch řepy cukrové a 17 % sklizňových ploch kukuřice na zrno.

Při zpracování zrna kukuřice na palivový bioetanol se současně vyrobilo 40 tis. tun kvalitního krmiva DDGS.

Co se týká spotřeby bioetanolu v dopravě, podle údajů MŽP vyplývajících ze zpráv o emisích skleníkových plynů z dodaných pohonných hmot, byly na tuzemském trhu s motorovými palivy v roce 2020 uplatněny podíly domácího a importovaného bioetanolu vyrobeného z kukuřice ve výši 71,6 % energetického obsahu (e.o.), z cukrové řepy ve výši 4,5 % e.o., z melasy (jako koproduktu ze zpracování cukrové řepy) ve výši 16,4 % e.o., z žita ve výši 1,5 % e.o. a z pšenice ve výši 4,9 % e.o. Celková energetická hodnota spotřebovaného bioetanolu v roce 2020 činila 2 287,7 TJ.

Bilance obilovin využitých na výrobu palivového bioetanolu

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021	Index 2021/20
Výroba palivového bioetanolu – celkem – ze zrna kukuřice	t	86 900 52 346	75 096 21 701	93 040 50 479	85 688 54 135	88 545 53 046	1,03 0,98
Spotřeba výchozích surovin pro bioetanol – ze zrna kukuřice	t	168 031	69 660	162 038	173 773	170 278	0,98
Sklizňové plochy – kukuřice na zrno	ha	85 995	81 851	74 827	87 231	102 438	1,17
Výnos – zrna kukuřice	t/ha	6,84	5,98	8,29	9,46	9,65	1,02
Produkce – zrna kukuřice	t	588 105	489 154	620 261	825 499	988 038	1,20
Plocha – kukuřice na zrno při daném výnosu využitá pro výrobu bioetanolu	ha	24 566	11 649	19 546	18 369	17 645	0,96
Podíl ploch – kukuřice na zrno zpracované na bioetanol z celkových ploch této plodiny	%	28,6	14,2	26,1	21,1	17,2	0,81

Pramen: MPO, Svaz lihovarů ČR, ČSÚ.

Poznámka: Bilance výtěžnosti – zrno kukuřice: 3,21 kg na 1 kg bioetanolu, tj. 2,5 kg na 1 l bioetanolu.

MEZINÁRODNÍ TRH S OBILOVINAMI

Odhady světové produkce a obchodu u pšenice a ostatních obilovin (mil. tun)

Ukazatel		2020/21	2021/22 ¹⁾	2022/23 ²⁾	Změna 2022/23 proti 2021/22 (%)
Pšenice					
Sklizeň – svět		773,20	781,00	795,60	+1,87
z toho	USA	49,80	44,80	44,90	+0,22
	EU	125,70	137,40	133,70	-2,69
	Rusko	85,40	75,00	95,40	+27,20
Dovoz – svět		189,70	196,70	194,10	-1,32
z toho	USA	3,00	3,00	3,50	+16,67
	EU	6,50	5,30	7,80	+47,17
	Rusko	0,20	0,20	0,20	0
Spotřeba – svět		771,20	784,00	789,00	+0,64
z toho	USA	30,70	30,60	30,00	-1,96
	EU	102,30	105,70	108,10	+2,27
	Rusko	43,40	43,00	45,80	+6,51
Zásoby na konci hospodářského roku – svět		277,00	273,90	280,60	+2,45
z toho	USA	23,00	18,20	15,40	-15,38
	EU	11,10	15,80	14,90	-5,70
	Rusko	12,20	11,30	19,00	+68,14
Obiloviny kromě pšenice a rýže					
Sklizeň – svět		1 453,90	1 508,80	1 460,80	-3,18
z toho	USA	373,30	398,20	365,20	-8,29
	EU	156,80	153,90	133,70	-13,13
	Rusko	41,70	38,50	43,80	+13,77
Dovoz – svět		236,10	227,10	212,30	-6,52
z toho	USA	2,70	2,70	3,60	+33,33
	EU	15,70	18,50	24,40	+31,89
	Rusko	0,20	0,10	0,10	0
Spotřeba – svět		1 469,70	1 511,90	1 486,40	-1,69
z toho	USA	316,00	326,50	315,10	-3,49
	EU	156,20	158,30	149,20	-5,75
	Rusko	31,30	31,70	32,10	+1,26
Zásoby na konci hospodářského roku – svět		324,90	321,90	296,20	-7,98
z toho	USA	33,90	37,50	34,00	-9,33
	EU	22,00	19,40	13,80	-28,87
	Rusko	2,10	2,10	5,60	+166,67

Pramen: IGC, 01/2023.

Poznámka: Procenta jsou vypočtená ze zaokrouhlených údajů. ¹⁾ 2021/22 předběžné údaje, ²⁾ 2022/23 odhady.

Podle údajů IGC z ledna 2023 činila světová produkce pšenice v hospodářském roce 2021/22 celkem 781,00 mil. tun, světová produkce rýže 516,10 mil. tun a světová produkce ostatních obilovin mimo pšenici a rýži 1 508,80 mil. tun. Dohromady tak globální produkce obilovin dosahovala 2,81 mld. tun. Předpokladem pro hospodářský rok 2022/23 je vzrůst světové produkce pšenice na rekordních 795,60 mil. tun a pokles produkce ostatních obilovin (kromě pšenice a rýže) na 1 460,80 mil. tun. Produkce rýže by měla poklesnout na 504,10 mil. tun. Globální produkce obilovin by se tak podle uvedených předpokladů měla celkově propadnout až na 2,76 mld. tun. Podle údajů IGC z ledna 2023 lze uvést celosvětovou spotřebu obilovin včetně rýže za hospodářský rok 2021/22 ve výši 2,82 mld. tun a pro rok 2022/23 činí předpoklad dle IGC zhruba 2,79 mld. tun. Z uvedených dat vyplývá mírný pokles světové spotřeby obilovin.

Podle předpokladu IGC z ledna 2023 by světová produkce obilovin (bez rýže) měla v aktuálním hospodářském roce 2022/23 poklesnout na 2 256,0 mil. tun, což je o 33,4 mil. tun (-1,46 %) méně než v předchozím hospodářském roce (2 289,8 mil. tun v hospodářském roce 2021/22). Příčinou tohoto poklesu světové produkce obilovin je snížení produkce ostatních (hrubozrnných) obilovin, zejména kukuřice. Meziroční vzestup produkce obilovin je očekáván dle odhadu IGC v Rusku, Číně, Austrálii, Kanadě a Kazachstánu. Pokles produkce obilovin je naopak předpokládán v Argentině, EU, USA, Indii a na Ukrajině. Produkce obilovin Ukrajiny, která byla v roce 2022 negativně ovlivněna invazí Ruska na Ukrajinu, by dle odhadu IGC měla meziročně poklesnout o cca 20–40 %. Největší meziroční propad sklizně bude zaznamenán u kukuřice, kde se předpokládá meziroční snížení o 39,5 %.

Na základě odhadu IGC se předpokládá pro aktuální hospodářský rok 2022/23 záporná světová bilance obilovin s produkcí na nižší úrovni, než dosahuje celková spotřeba. Světová spotřeba obilovin (bez rýže), odhadovaná IGC na 2,28 mld. tun, zaznamenává v hospodářském roce 2022/23 mírný meziroční propad o 0,89 %. Hlavní podíl na tomto poklesu by v aktuálním roce měl mít zejména pokles užití na krmné účely (1 019,7 mil. tun, -2,1 %) a mírný pokles průmyslové spotřeby (367,8 mil. tun, -0,35 %). Spotřeba obilovin na potravinářské užití by naopak měla mírně meziročně vzrůst (754,4 mil. tun, +0,5 %). Pokud jde o poptávku po krmivech, očekává se pokles zastoupení podílu kukuřice vzhledem k její letošní nižší nabídce.

Vzhledem k předpokladu nižší světové produkce obilovin, v porovnání s jejich spotřebou, by měly mírně klesnout i světové zásoby obilovin, jejichž úroveň na konci hospodářského roku 2022/23 je dle IGC odhadována na 576,8 mil. tun. Tento pokles je způsoben zejména snížením zásob kukuřice. Pokles zásob na konci roku očekává IGC v Argentině, EU, USA, Číně, Indii a na Ukrajině. Vzestup světových zásob se očekává v Austrálii, Kanadě, Kazachstánu a Rusku.

Prognóza globální úrovně obchodu s obilovinami dosahující dle předpokladu IGC 406,5 mil. tun je nižší než minulý rok (423,8 mil. tun). Meziroční pokles globálního obchodu o 4 % je předpokládán vzhledem k poklesu obchodu zejména s kukuřicí a dále též s pšenicí a ječmenem. Významný dopad na světový obchod obilovin měla v aktuálním roce válka na Ukrajině. IGC předpokládá, že vývozy obilovin z Ukrajiny tak meziročně poklesnou o cca 20–61 %, přičemž největší meziroční propad vývozu z Ukrajiny je již patrný u ječmene (-60,9 %).

Světový trh obilovin byl v roce 2022 silně poznamenán **invazí Ruska na Ukrajinu**. Rusko a Ukrajina byly do začátku války významnými vývozci obilovin, pšenice, kukuřice, olejnin (zejména slunečnice) a hnojiv. Následkem invaze Ruska na Ukrajinu a následné blokaci přístavů Černého moře došlo k výraznému narušení vývozních toků obilovin (zejména pšenice, kukuřice), dalších zemědělských komodit, potravin a zemědělských vstupů (hnojiva, krmiva, plyn) z Ukrajiny a Ruska. Problematické je též skladování obilovin na Ukrajině vzhledem k velké míře poškození a zablokování části skladovacích kapacit na okupovaném území.

Na globální trh obilovin ruská invaze na Ukrajinu výrazně dopadá. Vznikla tak obava ohledně potravinového zabezpečení velké části světa, zejména Severní Afriky a Blízkého východu. Doporučení FAO nebo například postoj EU k volnému pohybu zboží jednoznačně směřují k udržení bezbariérového mezinárodního i vnitřního obchodu i za nynější situace.

Velkým problémem, který přetrvává, jsou vysoké ceny zemědělských vstupů (včetně hnojiv a krmiv) a energií, které ovlivňují cenu zemědělských komodit. Po invazi Ruska na Ukrajinu došlo k dalšímu výraznému nárůstu těchto cen. Vysoké ceny zemědělských komodit a vstupů mají zásadní dopad na potravinářský průmysl a vytvářejí významný tlak na růst cen potravin.

V měsících následujících po začátku invaze Ruska na Ukrajinu světové ceny obilovin prudce rostly a došlo k celkovému narušení obchodních toků i reakcím řady zemí ve formě různých opatření s cílem omezení vlastních vývozu. Během letních měsíců roku 2022 světové ceny obilovin poklesly (zejména po uzavření černomořské obilné dohody zprostředkované OSN) a dále v průběhu druhé poloviny roku byly již více stabilní, s menšími výkyvy než v měsících bezprostředně po invazi na Ukrajinu. V měsíci září byly cenové trendy smíšené, v měsíci říjnu ceny obilovin opět vzrostly pod tlakem nejistoty ohledně prodloužení černomořské obilné dohody, v listopadu poklesly zejména ceny pšenice a kukuřice v USA a EU, v prosinci světové ceny pšenice, kukuřice a ječmene převážně poklesly či byly stabilní.

Ceny v průběhu roku 2022 vykazovaly značnou volatilitu ve vztahu k měnícím se podmínkám sklizně, počasí a geo-politickým událostem. Přes pokles patrný ve druhé polovině roku 2022 byla cenová hladina u většiny obilovin na konci roku 2022 stále nad úrovní cen z minulého roku.

Index cen obilovin FAO dosáhl za rok 2022 v průměru 154,7 bodů, což je 23,5 bodů (17,9 %) více než průměrná hodnota v roce 2021 a jedná se dosud o největší roční průměr od roku 2005.

V období 01/2022–01/2023 se reprezentativní cena pšenice (US SRW Gulf) pohybovala v rozmezí 322–476 USD/t, cena pšenice z EU (I. třída Francie Rouen) v rozmezí 318–449 USD/t a cena pšenice z Ruska (Russia Milling) v rozmezí 313–428 USD/t. Cena krmného ječmene z EU (Rouen feed) se pohybovala v rozmezí 297–421 USD/t. Cena kukuřice z USA (US 3YC Gulf) se pohybovala v rozmezí 294–371 USD/t. Maximální hodnoty dosahovaly ceny obilovin většinou v květnu roku 2022.

Světový trh pšenice

Na základě odhadů IGC z ledna 2023 globální produkce pšenice v **hospodářském roce 2021/22** vzrostla o 1 % ve srovnání s hospodářským rokem 2020/21. Ze sklizňové plochy 222,14 mil. ha bylo sklizeno celkem 781 mil. tun pšenice (dle USDA 779,31 mil. tun) při průměrném výnosu 3,51 t/ha.

Nejvíce pšenice v hospodářském roce 2021/22 bylo sklizeno v EU (137,4 mil. tun), Číně (136,9 mil. tun), Indii (109,6 mil. tun), Rusku (75 mil. tun), USA (44,8 mil. tun), Austrálii (36,3 mil. tun), na Ukrajině (33,0 mil. tun), v Kanadě (22,3 mil. tun), Argentině (22,1 mil. tun) a Kazachstánu (11,81 mil. tun). Z hlavních světových producentů byla sklizeň pšenice oproti předchozímu roku vyšší především v Argentině, Austrálii, EU, na Ukrajině, USA, Číně a Indii. Pokles produkce byl naopak patrný v Kanadě, Kazachstánu a Rusku.

Celková nabídka pšenice na mezinárodním trhu vzhledem k nárůstu produkce vzrostla na 1 057,9 mil. tun. Světová spotřeba pšenice také mírně vzrostla na 784 mil. tun. Došlo ke vzestupu potravinářského užití pšenice v předpokládané výši 545,3 mil. tun oproti úrovni roku předchozího (533,4 mil. tun) a k menšímu nárůstu spotřeby pšenice k průmyslovému užití na 24,2 mil. tun oproti úrovni předchozího roku (23,3 mil. tun). K mírnému nárůstu došlo i u ostatní spotřeby (28,7 mil. tun). K mírnému poklesu došlo u spotřeby na krmivářské účely na 147,7 mil. tun oproti úrovni předchozího roku (149,7 mil. tun). Největší spotřebu pšenice zaznamenalo IGC v hospodářském roce 2021/22 v Číně (141,1 mil. tun), v Indii (109,8 mil. tun), v EU (105,7 mil. tun), Rusku (43 mil. tun) a USA (30,6 mil. tun).

Z uvedených dat vyplývá pro hospodářský rok 2021/22 mírně schodková globální bilance pšenice s nižší úrovní produkce ve srovnání se spotřebou. Světové zásoby pšenice na konci hospodářského roku poklesly na 273,9 mil. tun (277 mil. tun v hospodářském roce 2020/21). V Argentině, Kanadě, Kazachstánu, Rusku, USA a Indii zásoby meziročně poklesly, v Austrálii, EU, Číně a na Ukrajině došlo k nárůstu zásob pšenice.

Odhady světového obchodu s pšenicí na základě uvedeného předpokladu IGC činí 196,7 mil. tun, což představuje mírný meziroční nárůst o 3,7 %.

V aktuálním hospodářském roce 2022/23 by mělo být podle odhadu IGC z ledna 2023 ze sklizňové plochy 220,01 mil. ha sklizeno 795,6 mil. tun pšenice (dle USDA 781,31 mil. tun) při průměrném výnosu 3,55 t/ha. Nejvíce pšenice by na základě uvedených odhadů v hospodářském roce 2022/23 měly vyprodukovat EU (133,7 mil. tun), Čína (137,7 mil. tun), Indie (106,8 mil. tun), Rusko (95,4 mil. tun), USA (44,9 mil. tun), Austrálie (38,1 mil. tun), Ukrajina (25,2 mil. tun), Argentina (12 mil. tun), Kanada (33,8 mil. tun) a Kazachstán (13,7 mil. tun). Celosvětová sklizeň pšenice tak meziročně mírně vzroste o 1,9 %. Z hlavních světových producentů by sklizeň pšenice měla být oproti minulému roku vyšší v Kanadě, Rusku, Austrálii, USA, Kazachstánu a Číně. Naopak pokles produkce je očekáván v Argentině, EU, Indii a na Ukrajině, kde byla sklizeň významně ovlivněna probíhající invazí Ruska na Ukrajinu a IGC zde předpokládá meziroční propad sklizně pšenice až o 23,7 %.

Celková nabídka pšenice na mezinárodním trhu by zejména díky vyšší světové produkci měla vzrůst na rekordních 1 069,5 mil. tun. Zároveň je však očekáván meziroční nárůst světové spotřeby pšenice o 0,6 % na rekordních 789 mil. tun, a to zejména díky předpokladu zvýšení potravinářského užití o 0,2 % na rekordních 546,4 mil. tun a krmivářského užití o 0,9 % na rekordních 149 mil. tun. Průmyslové užití by mělo zaznamenat jen mírný pokles na 23,8 mil. tun (24,2 mil. tun v roce minulém). Největší spotřebu pšenice předpokládá IGC v hospodářském roce 2021/22 v Číně (139,6 mil. tun), v EU (108,1 mil. tun), v Indii (103,9 mil. tun), Rusku (45,8 mil. tun) a v USA (30,0 mil. tun).

Předpoklad světové spotřeby pšenice ve výši 789 mil. tun je ve srovnání se světovou produkcí odhadovanou ve výši 795,6 mil. tun nižší. Světová bilance pšenice by proto v tomto hospodářském roce měla být kladná a světové zásoby pšenice by na konci roku měly vzrůst o 2,4 % na rekordních 280,6 mil. tun. Konečné zásoby pšenice by měly v hospodářském roce 2022/23 vzrůst v Argentině, Austrálii, Kanadě, Kazachstánu, Rusku a Číně. Klesnout by naopak měly v EU, USA, Indii a na Ukrajině.

Odhady světového obchodu s pšenicí na základě uvedeného předpokladu IGC činí 194,1 mil. tun, což znamená mírně nižší úroveň, než jaká byla zaznamenána v loňském hospodářském roce (196,7 mil. tun). Na světovém dovozu pšenice se dle USDA letos budou podílet především státy Severní Afriky (29,9 mil. tun), Blízkého východu (35,4 mil. tun), subsaharské Afriky (26,1 mil. tun), jihovýchodní Asie (28,3 mil. tun) a východní Asie (23 mil. tun). Nejvyšší vývozy pšenice se dle předpovědi IGC předpokládají z Ruska (42,1 mil. tun), EU (34,4 mil. tun), Austrálie (27,2 mil. tun), Kanady (24 mil. tun), USA (21,3 mil. tun) a Ukrajiny (14 mil. tun). Největší meziroční propad vývozu pšenice se díky špatné sklizni očekává v tomto hospodářském roce v Argentině (z 16,8 mil. tun na 6 mil. tun). Významný meziroční pokles vývozu pšenice cca o 26 % (z 18,9 mil. tun na 14 mil. tun) je také předpokládán z Ukrajiny vzhledem k probíhající válce. Výrazný nárůst vývozu pšenice (z 33,1 mil. tun na 42,1 mil. tun) je předpokládán vzhledem k příznivé sklizni z Ruska, které se tak i v aktuálním roce drží na pozici největšího světového vývozce pšenice.

Produkce a vývoz pšenice ve vybraných zemích světa

Ukazatel	Produkce (mil. tun)			Vývoz (mil. tun)		
Země	2020/21	2021/22 ¹⁾	2022/23 ²⁾	2020/21	2021/22 ¹⁾	2022/23 ²⁾
Rusko	85,4	75,0	95,4	38,4	33,1	42,1
Ukrajina	25,4	33,0	25,2	16,9	18,9	14,0
Čína	134,3	136,9	137,7	0,9	1,1	1,1
Indie	107,9	109,6	106,8	2,4	8,0	5,6
EU	125,7	137,4	133,7	30,1	32,3	34,4
Kanada	35,4	22,3	33,8	26,3	15,3	24,0
USA	49,8	44,8	44,9	27,1	22,0	21,3
Austrálie	31,9	36,3	38,1	23,8	27,6	27,2
Argentina	17,6	22,1	12,0	12,2	16,8	6,0

Pramen: IGC, 01/2023.

Poznámka: ¹⁾ 2021/22 předběžné údaje, ²⁾ 2022/23 odhady.

Sklizeň pšenice u hlavních světových vývozců

Ukazatel	Výměra (mil. ha)		Průměrné výnosy (t/ha)		Produkce (mil. tun)	
	2021/22	2022/23*	2021/22	2022/23*	2021/22	2022/23*
Argentina	6,55	5,35	3,38	2,34	22,15	12,50
Austrálie	13,04	13,00	2,79	2,82	36,35	36,60
Kanada	9,19	10,08	2,43	3,35	22,30	33,82
EU	24,26	24,30	5,70	5,54	138,22	134,70
Kazachstán	12,72	12,75	0,93	1,10	11,81	14,00
Rusko	27,63	28,70	2,72	3,17	75,16	91,00
Ukrajina	7,41	5,35	4,45	3,93	33,01	21,00
USA	15,03	14,36	2,98	3,13	44,80	44,90
Svět celkem	222,14	220,01	3,51	3,55	779,31	781,31

Pramen: USDA, 01/2023.

Poznámka: * odhad.

Světová bilance pšenice (mil. tun)

Ukazatel	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 ¹⁾	2022/23 ²⁾
Počáteční zásoby	191,9	207,5	226,9	247,0	266,3	259,2	275,0	277,0	273,9
Produkce	732,2	739,7	757,0	761,7	732,1	760,7	773,2	781,0	795,6
Dovoz	153,0	166,1	176,6	176,3	168,9	185,5	189,7	196,7	194,1
Nabídka celkem	924,0	947,2	983,9	1 008,7	998,4	1 020,0	1 048,2	1 057,9	1 069,5
Potravinářské užití	489,3	497,4	507,0	514,8	519,4	524,0	533,4	545,3	546,4
Průmyslové užití	22,3	22,0	22,9	23,6	24,4	24,4	23,3	24,2	23,8
Krmivářské užití	140,3	140,6	146,0	143,9	138,5	135,1	149,7	147,7	149,0
Osiva	35,8	35,8	36,5	36,3	36,5	37,1	37,9	38,1	37,8
Ostatní spotřeba	28,9	24,4	24,5	23,8	20,4	24,4	26,9	28,7	31,9
Spotřeba celkem	716,5	720,3	736,9	742,4	739,1	745,0	771,2	784,0	789,0
Vývoz	153,0	166,1	176,6	176,3	168,9	185,5	189,7	196,7	194,1
Konečné zásoby	207,5	226,9	247,0	266,3	259,2	275,0	277,0	273,9	280,6

Pramen: IGC, 01/2023.

Poznámka: ¹⁾ 2021/22 předběžné údaje, ²⁾ 2022/23 odhady.

Světový trh ostatních obilovin (bez pšenice a rýže)

Podle údajů IGC z ledna 2023 činila v hospodářském roce 2021/22 globální produkce ostatních obilovin (Coarse Grains) celkem 1 508,8 mil. tun. Ve srovnání s předchozím rokem se jedná o nárůst produkce o 54,9 mil. tun především v důsledku nárůstu produkce kukuřice. Největší část celkového sklizeného množství zaujímala produkce ostatních obilovin v USA ve výši 398,2 mil. tun, dále produkce Číny (281,8 mil. tun) a produkce zemí EU ve výši 153,9 mil. tun.

Světová sklizeň vybraných ostatních obilovin

Ukazatel	Výměra (mil. ha)		Průměrný výnos (t/ha)		Produkce (mil. tun)	
	2021/22 ¹⁾	2022/23 ²⁾	2021/22 ¹⁾	2022/23 ²⁾	2021/22 ¹⁾	2022/23 ²⁾
Kukuřice	206,86	201,28	5,87	5,74	1 214,88	1 155,93
Ječmen	48,62	47,13	2,99	3,17	145,47	149,47
Oves	9,61	9,45	2,34	2,63	22,53	24,85
Čirok	41,46	40,94	1,50	1,44	62,20	58,84
Žito	4,06	3,76	3,09	3,21	12,54	12,06

Pramen: USDA, 01/2023.

Poznámka: ¹⁾ 2021/22 předběžné údaje, ²⁾ 2022/23 odhady.

Světová produkce ostatních obilovin by v současném hospodářském roce 2022/23 měla činit 1 460,8 mil. tun, což by znamenalo ve srovnání s předchozím rokem pokles o 48 mil. tun (o 3,18 %) především v důsledku předpokládaného globálního poklesu produkce kukuřice.

Největší celková produkce ostatních obilovin by měla být dosažena tradičně v USA ve výši 365,2 mil. tun (z toho 353,8 mil. tun kukuřice a 3,8 mil. tun ječmene), v Číně 286,4 mil. tun (277,2 mil. tun kukuřice a 2 mil. tun ječmene), v zemích EU ve výši 133,7 mil. tun (51,7 mil. tun ječmene a 51,8 mil. tun kukuřice), v Rusku 43,8 mil. tun (22,1 mil. tun ječmene a 15,0 mil. tun kukuřice), na Ukrajině 33,1 mil. tun (25,5 mil. tun kukuřice a 6,6 mil. tun ječmene), v Argentině 64,1 mil. tun (56 mil. tun kukuřice a 4,2 mil. tun ječmene) a v Indii 49,3 mil. tun (31,5 mil. tun kukuřice a 1,4 mil. tun ječmene).

Světová spotřeba ostatních obilovin (mimo pšenici a rýži) je odhadována na 1 486,4 mil. tun, tj. o 25,5 mil. tun méně (-1,69 %), než byla spotřeba předchozího roku. Světová spotřeba je vyšší než produkce, a to především v důsledku předpokladu převisu spotřeby nad produkcí u kukuřice. U ječmene je v tomto roce naopak patrný převis produkce nad spotřebou. U ovesa je bilance vyrovnaná. Konečné zásoby ostatních obilovin (zejména kukuřice) by se měly výrazně meziročně snížit na úroveň 296,2 mil. tun (z toho 254,3 mil. tun kukuřice, 26,1 mil. tun ječmene). Celosvětový obchod s ostatními obilovinami je tak v tomto roce odhadován ve výši 212,3 mil. tun, přičemž největšími vývozci by měly být USA (57,1 mil. tun), Argentina (42,4 mil. tun), Brazílie (44,7 mil. tun) a Ukrajina (21,5 mil. tun). Největšími dovozci v tomto roce budou Čína (36,3 mil. tun), EU (24,4 mil. tun), Mexiko (18,7 mil. tun) a Japonsko (17,3 mil. tun).

Aktuální světová produkce **ječmene** by podle odhadů USDA z ledna 2023 měla činit 149,47 mil. tun, což znamená mírně nadprůměrnou sklizeň. Toto množství znamená meziroční zvýšení světové produkce o 4 mil. tun (+2,75 %) oproti minulému roku (145,47 mil. tun). Meziroční zvýšení produkce je výsledkem vyššího světového průměrného výnosu (3,17 t/ha). Celková světová plocha ječmene by měla mírně klesnout o 3 % na 47,13 mil. ha a průměrný výnos by měl stoupnout o 6 % na 3,17 t/ha.

Mezi hlavní světové producenty a většinou i hlavní vývozce ječmene letos patří dle IGC EU (52,7 mil. tun), Rusko (22,1 mil. tun), Austrálie (13,4 mil. tun), Kanada (10 mil. tun), Ukrajina (6,6 mil. tun), Velká Británie (7,4 mil. tun) a Turecko (8,5 mil. tun). Přičemž meziroční nárůst produkce je dle odhadu IGC očekáván v Rusku (+25,5 %), Kanadě (+43,5 %), Turecku (+47,8 %), Velké Británii (+6,3 %) a EU (+0,2 %). Zatímco výrazný pokles produkce ječmene je očekáván zejména na Ukrajině (-33,8 %) v souvislosti s válkou na Ukrajině a mírně též v Austrálii (-3,7 %).

Světová spotřeba ječmene by měla podle odhadu IGC meziročně mírně stoupnout o 0,3 % na 150,4 mil. tun především v důsledku zvýšení předpokladu krmivářského užití (o 1,1 %) na 104,6 mil. tun. Úroveň celosvětové spotřeby ječmene je nižší než produkce ječmene a celosvětové konečné zásoby ječmene by tak měly stoupnout (o 7,6 %) na nadprůměrnou úroveň 26,1 mil. tun. Pokles konečných zásob je očekáván v EU, Saudské Arábii a na Ukrajině. Nárůst konečných zásob je očekáván v Kanadě, Rusku, Velké Británii a USA. Stablní úroveň zásob se předpokládá v Austrálii.

V aktuálním hospodářském roce 2022/23 se očekává meziroční snížení obchodu s ječmenem o 7,6 %, který by dle IGC měl dosáhnout hodnoty 29,8 mil. tun. Nižší úroveň obchodu se předpokládá díky poklesu dovozů Číny (9,2 mil. tun, -5,2 %). Největším světovým vývozcem ječmene je podobně jako v loňském roce Austrálie (7,8 mil. tun) následována Ruskem (5 mil. tun).

Světová bilance ječmene (mil. tun)

Ukazatel	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 ¹⁾	2022/23 ²⁾
Počáteční zásoby	26,7	25,9	28,3	29,0	25,6	23,7	27,7	28,5	24,2
Produkce	143,7	149,4	148,0	143,5	140,3	157,6	160,2	145,6	152,2
Dovoz	29,2	29,4	28,4	29,8	24,5	27,1	34,9	32,2	29,8
Nabídka celkem	170,4	175,3	176,2	172,5	165,8	181,3	187,9	174,1	176,4
Potravinářské užití	7,0	7,3	7,3	6,6	6,4	7,1	7,4	7,2	6,9
Krmivářské užití	97,3	100,6	97,8	99,0	94,2	105,1	109,3	103,5	104,6
Průmyslové užití	29,8	29,4	31,0	31,2	30,8	30,9	31,8	28,6	28,4
Ostatní spotřeba	10,5	9,6	11,2	10,2	10,7	10,5	10,9	10,6	10,6
Spotřeba celkem	144,5	147,0	147,2	146,9	142,1	153,6	159,4	149,9	150,4
Vývoz	29,2	29,4	28,4	29,8	24,5	27,1	34,9	32,2	29,8
Konečné zásoby	25,9	28,3	29,0	25,6	23,7	27,7	28,5	24,2	26,1

Pramen: IGC, 01/2023.

Poznámka: ¹⁾ 2021/22 předběžné údaje, ²⁾ 2022/23 odhady.

Sklizeň ječmene u hlavních světových vývozců

Ukazatel	Výměra (mil. ha)		Průměrné výnosy (t/ha)		Produkce (mil. tun)	
Země	2021/22	2022/23*	2021/22	2022/23*	2021/22	2022/23*
Argentina	1,34	1,28	3,96	3,28	5,30	4,20
Austrálie	4,42	4,20	3,15	3,19	13,91	13,40
Kanada	3,01	2,64	2,31	3,79	6,96	9,99
EU	10,31	10,43	5,05	4,93	52,05	51,45
Kazachstán	2,16	2,15	1,10	1,26	2,37	2,70
Rusko	7,69	7,60	2,28	2,76	17,51	21,00
Ukrajina	2,68	1,90	3,70	3,21	9,92	6,10
USA	0,81	0,99	3,25	3,85	2,62	3,80
Svět celkem	48,62	47,13	2,99	3,17	145,47	149,47

Pramen: USDA, 01/2023.

Poznámka: * odhad.

Aktuální globální sklizeň **kukuřice** pro hospodářský rok 2022/23 odhadlo USDA v lednu 2023 na 1 155,93 mil. tun, což znamená meziroční pokles produkce o 58,94 mil. tun, tj. o 4,85 %. Meziroční pokles produkce je výsledkem nižšího světového průměrného výnosu (5,74 t/ha), ale i poklesem celkové výměry (201,28 mil. ha). Celková světová plocha kukuřice by měla poklesnout o 2,7 % na 201,28 mil. ha a průměrný výnos by měl klesnout o 2,2 % na 5,74 t/ha. Snížení produkce je způsobeno zejména výrazným poklesem sklizně v EU a na Ukrajině a dále i menším poklesem produkce v USA a Argentině. K mírnému meziročnímu nárůstu produkce kukuřice by naopak mělo dojít v Rusku, Brazílii a Číně.

IGC předpokládá, že díky nižšímu předpokladu zejména krmného užití (-3 %, 701,5 mil. tun) by mělo dojít ke snížení globální spotřeby kukuřice o 2,4 % na 1 188 mil. tun. K mírnému poklesu spotřeby by mělo dojít též u potravinářského a průmyslového užití kukuřice. Vzhledem k předpokládané převaze

spotřeby nad produkcí, by letos mělo dojít k významnému snížení světových konečných zásob kukuřice o 9,6 % na 254,3 mil. tun (281,3 mil. tun v hospodářském roce 2021/22), což je potenciálně nejnižší úroveň zásob za posledních 10 let. Zásoby kukuřice by měly meziročně poklesnout o 7 % v Číně (175 mil. tun, tj. 68,8 % celkových zásob kukuřice) a dále také v EU (3,5 mil. tun), na Ukrajině (4,5 mil. tun) a v USA (31,9 mil. tun).

Úroveň globálního obchodu s kukuřicí je dle IGC předpokládána na úrovni 170,1 mil. tun, což je o 5,2 % nižší úroveň oproti loňskému roku (179,4 mil. tun). Příčinou tohoto snížení je zejména očekávání nižšího vývozu kukuřice z Argentiny, USA a Ukrajiny. Největšími dovozci kukuřice letos budou EU (22,5 mil. tun), Čína (19 mil. tun), Mexiko (16,8 mil. tun) a Japonsko (15,2 mil. tun). Zejména dovozy do EU zaznamenávají výrazného meziročního vzestupu o 26,2 %. Největšími vývozci kukuřice letos budou USA (52,7 mil. tun), Brazílie (42,5 mil. tun), Argentina (36,8 mil. tun) a Ukrajina (19 mil. tun), jejichž vývoz by měl představovat cca 89 % světového vývozu kukuřice. Meziroční nárůst vývozu kukuřice je očekáván z Brazílie, pokles vývozu kukuřice je naopak očekáván z Argentiny, EU, Ukrajiny a USA.

Světová bilance kukuřice (mil. tun)

Ukazatel	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 ¹⁾	2022/23 ²⁾
Počáteční zásoby	272,5	302,6	325,3	369,7	343,8	326,4	298,0	279,0	281,3
Produkce	1 061,2	1 023,1	1 135,8	1 094,6	1 134,4	1 131,9	1 136,5	1 219,5	1 161,1
Dovoz	125,1	136,3	137,4	153,3	164,8	175,1	188,1	179,4	170,1
Nabídka celkem	1 333,8	1 325,6	1 461,0	1 464,3	1 478,2	1 458,3	1 434,4	1 498,5	1 442,4
Potravinářské užití	118,1	113,7	123,7	129,0	130,3	135,2	136,4	136,9	134,5
Krmivářské užití	593,1	570,4	634,1	651,0	675,7	692,4	679,8	723,5	701,5
Průmyslové užití	277,9	281,4	292,8	303,6	304,4	293,4	298,0	308,9	307,9
Ostatní spotřeba	42,1	34,9	40,8	36,8	41,4	39,4	42,2	47,9	44,1
Spotřeba celkem	1 031,2	1 000,4	1 091,3	1 120,5	1 151,8	1 160,4	1 155,4	1 217,2	1 188,0
Vývoz	125,1	136,3	137,4	153,3	164,8	175,1	188,1	179,4	170,1
Konečné zásoby	302,6	325,3	369,7	343,8	326,4	298,0	279,0	281,3	254,3

Pramen: IGC, 01/2023.

Poznámka: ¹⁾ 2021/22 předběžné údaje, ²⁾ 2022/23 odhady.

Sklizeň kukuřice ve vybraných zemích světa

Ukazatel	Výměra (mil. ha)		Průměrné výnosy (t/ha)		Produkce (mil. tun)	
	2021/22	2022/23*	2021/22	2022/23*	2021/22	2022/23*
Argentina	7,10	6,90	6,97	7,54	49,50	52,00
Brazílie	21,80	22,70	5,32	5,51	116,00	125,00
EU	9,24	9,03	7,69	6,01	70,98	54,20
Ukrajina	5,49	4,00	7,68	6,75	42,13	27,00
USA	34,53	32,05	11,09	10,88	382,89	348,75
Čína	43,32	43,07	6,29	6,44	272,55	277,20
Svět celkem	206,86	201,28	5,87	5,74	1 214,88	1 155,93

Pramen: USDA, 01/2023.

Poznámka: * odhad.

Evropská unie

Na základě výsledků statistického šetření Evropské komise bylo ve státech EU v hospodářském roce 2021/22 z celkové plochy 52,1 mil. ha sklizeno 292,6 mil. tun obilovin (využitelná produkce). Jednalo se o nadprůměrnou produkci obilovin v EU, na které se jednotlivé obiloviny podílely následovně: 129 mil. tun pšenice seté, 8 mil. tun pšenice tvrdé, 51,4 mil. tun ječmene, 73,1 mil. tun kukuřice, 7,8 mil. tun žita, 7,4 mil. tun ova, 11,4 mil. tun triticales, 0,8 mil. tun čiroku a 3,6 mil. tun ostatních obilovin. Celková využitelná produkce obilovin v EU vzrostla oproti hospodářskému roku 2020/21, kdy bylo sklizeno 280,2 mil. tun obilovin, o 4,4 %. Meziroční nárůst produkce se týkal pšenice seté, pšenice tvrdé a kukuřice. U ječmene, žita, čiroku, ova a triticales byla produkce oproti předchozímu roku nižší. Velmi dobrých výsledků sklizně pšenice bylo dosaženo zejména v Rumunsku, Bulharsku, Chorvatsku, Slovinsku, Španělsku, Portugalsku, Francii, Polsku, Litvě a Estonsku. Podprůměrných výsledků bylo vlivem nepříznivého počasí naopak dosaženo ve Finsku. Nadprůměrných výsledků sklizně ječmene bylo dosaženo v Chorvatsku, Slovinsku, Maďarsku, Bulharsku a Rumunsku, naproti tomu podprůměrných výsledků bylo dosaženo ve Švédsku, Finsku, Litvě, Lotyšsku, Estonsku, Belgii, Nizozemí a Rakousku. Nadprůměrných výsledků sklizně kukuřice bylo dosaženo ve Francii, Španělsku, Rakousku, České republice, Polsku, Litvě a Bulharsku, podprůměrných výsledků bylo dosaženo v Rumunsku a Maďarsku.

Celková nabídka obilovin na trhu EU dosahující 355,7 mil. tun bohatě pokryla celkovou domácí spotřebu evropského trhu ve výši 260,5 mil. tun (krmné užití obilovin 160,9 mil. tun, potravinářské užití 58,5 mil. tun, průmyslové užití 30,3 mil. tun, z toho 11,9 mil. tun představuje užití na bioetanol). Vývoz obilovin z EU v minulém hospodářském roce dosáhl celkového objemu 47,9 mil. tun obilovin, přičemž 61 % (29,3 mil. tun) bylo zastoupeno pšenicí a 21,9 % (10,5 mil. tun) ječmenem. Dovoz obilovin do EU dosáhl celkem 22,3 mil. tun, z toho 73,2 % (16,3 mil. tun) tvořila kukuřice, 9,5 % (2,8 mil. tun) tvořila pšenice setá a 6,1 % (1,4 mil. tun) tvořila pšenice tvrdá.

Na konci hospodářského roku došlo k navýšení zásob obilovin v EU na 47,3 mil. tun oproti počátečním zásobám (40,8 mil. tun), přičemž nárůst zaznamenaly zásoby pšenice seté, kukuřice, žita a ova, pokles naopak zaznamenaly zásoby ječmene, pšenice tvrdé, čiroku, triticales a ostatních obilovin.

Intervence, která je omezena nulovým stropem pro nákup kukuřice a ječmene a množstevním stropem pro intervenční nákup pšenice seté ve výši 3,0 mil. tun, byla formálně otevřena od 1. 11. 2021. Vzhledem k výši cen oproti ceně intervenční však v tomto roce opět nebylo intervenčních nákupů v EU využíváno stejně jako v roce předchozím.

Odhad bilance obilovin v EU pro hospodářský rok 2021/22 (mil. tun)

Ukazatel	Pšenice setá	Ječmen	Pšenice tvrdá	Kukuřice	Žito	Oves	Triticale	Obiloviny Celkem
Počáteční zásoby	8,7	4,5	2,2	19,5	0,9	1,3	2,1	40,8
Využitelná produkce	129,0	51,4	8,0	73,2	7,8	7,4	11,4	292,6
Dovoz – třetí země	2,8	1,1	1,4	16,3	0,3	0,1	0,0	22,3
Celková nabídka	140,5	57,0	11,5	109,0	8,9	8,8	13,6	355,7
Celková domácí spotřeba	95,7	42,5	9,1	82,0	7,4	7,3	11,6	260,5
– potraviny	41,1	0,4	8,1	4,7	3,0	1,1	0,0	58,5
– osiva	4,6	2,1	0,4	0,4	0,3	0,4	0,5	9,0
– krmiva	39,8	33,0	0,5	64,6	2,6	5,7	10,5	160,9
– technické užití	9,4	6,7	0,1	11,9	1,5	0,1	0,4	30,3
z toho biopalivo	3,4	0,4	0,0	6,8	0,9	0,0	0,3	11,9
– ztráty	0,8	0,3	0,05	0,4	0,0	0,0	0,0	1,8
Vývoz – třetí země	29,3	10,5	1,1	6,6	0,2	0,2	0,0	47,9
Celkové užití	124,9	53,0	10,3	88,6	7,6	7,5	11,6	308,4
Konečné zásoby	15,6	4,0	1,2	20,4	1,3	1,3	2,0	47,3

Pramen: Evropská komise, DG AGRI, VSOT, data k 26. 1. 2023.

Na základě odhadů EK z ledna 2023 by v aktuálním hospodářském roce 2022/23 mělo být z celkové plochy 51,2 mil. ha sklizeno 266,4 mil. tun obilovin. Podle uvedeného odhadu sklizně obilovin v EU pro hospodářský rok 2022/23 je celková využitelná produkce obilovin v EU odhadována na 266,4 mil. tun, z toho zaujímá pšenice setá 126,4 mil. tun, pšenice tvrdá 7,1 mil. tun, ječmen 51,6 mil. tun, kukuřice 52,1 mil. tun, žito 7,3 mil. tun, oves 7,5 mil. tun, triticales 11,3 mil. tun, čirok 557 tis. tun a ostatní obiloviny 2,7 mil. tun. Ve srovnání s minulým rokem se celková využitelná produkce obilovin v EU snížila o 9 % a jedná se o podprůměrnou sklizeň (o 6,6 % nižší produkce oproti 5letému průměru). Tento nepříznivý výsledek sklizně byl ovlivněn zejména výrazně podprůměrnou produkcí kukuřice, které bylo v EU sklizeno v průměru o 28,8 % méně než v roce minulém (o 24,2 % méně oproti 5letému průměru) vzhledem k suchým a velmi teplým podmínkám počasí v letních měsících roku 2022. K menším poklesům došlo též i u produkce pšenice seté, pšenice tvrdé a žita. Zvýšený tlak je v zemích EU patrný zejména v oblasti zajištění krmivové základny.

Velmi dobrých výsledků sklizně pšenice bylo dosaženo zejména v Irsku, Švédsku, Belgii, Nizozemí, Polsku, České republice, Rakousku, Estonsku, Litvě a Chorvatsku. Podprůměrných výsledků bylo vlivem nepřízní počasí naopak dosaženo ve Španělsku, Maďarsku, Řecku a Rumunsku.

Ječmene bylo sklizeno o 0,2 % více než v roce předchozím. Nadprůměrných výsledků sklizně ječmene bylo dosaženo ve Švédsku, Dánsku, Belgii, Nizozemí, Německu, České republice, Estonsku, Maďarsku, Rumunsku, Bulharsku, Chorvatsku a Slovinsku. Podprůměrných výsledků bylo dosaženo ve Španělsku, Litvě, Polsku a Řecku. Kukuřice bylo sklizeno o 28,8 % méně než v minulém roce. Nadprůměrných výsledků sklizně kukuřice bylo dosaženo pouze v Polsku, Belgii, Nizozemí, Dánsku a Litvě. Podprůměrných výsledků bylo dosaženo ve zbytku zemí EU.

Produkce obilovin meziročně poklesla v následujících hlavních producentských státech EU, a to o -31,2 % v Rumunsku, o -10,5 % ve Francii, o -25,4 % ve Španělsku a o -14,2 % v Itálii. Produkce obilovin naopak meziročně vzrostla v následujících producentských státech o 10,4 % v Dánsku, o 2,7 % v Německu a o 4 % v Polsku. Sklizené obiloviny dosahují průměrného výnosu 5,25 t/ha, což představuje meziroční snížení o 7,4 %. Výnosy obilovin se oproti loňskému roku snížily u všech obilovin kromě žita a triticales.

Při odhadu dovozu ve výši cca 33,7 mil. tun a úrovni počátečních zásob (47,3 mil. tun) činí celková nabídka obilovin na trhu EU dle odhadů EK cca 347,4 mil. tun. Celková domácí spotřeba je dle bilance EU odhadována na 256 mil. tun (nižší o 4,5 mil. tun oproti loňskému hospodářskému roku). Ve struktuře využití EK předpokládá podobné rozložení spotřeby obilovin na krmiva na úrovni 157,3 mil. tun, potravinářského užití na 58,9 mil. tun a průmyslového užití na 29,2 mil. tun, z čehož 11,8 mil. tun je předpokládáno k využití na biopaliva. K výrobě biopaliv je v EU počítáno především s využitím pšenice (2,8 mil. tun) a kukuřice (6,3 mil. tun). V rámci krmného využití dochází oproti předchozím letům ke snížení podílu kukuřice a zvýšení podílu pšenice. Vzhledem k podprůměrné letošní produkci je letos očekáváno mírné snížení úrovně vývozu obilovin z EU, jehož celková výše je na konci hospodářského roku 2022/23 odhadována EK na 46,7 mil. tun. I v tomto roce by měla obchodní bilance obilovin zůstat kladná a EU tak upevní svou tradiční pozici aktivního vývozce. Dovoz obilovin do EU odhadovaný ve výši 33,7 mil. tun je výrazně vyšší než v loňském roce, zejména vzhledem k vysokému předpokladu dovozu kukuřice (23 mil. tun) a v menší míře i pšenice (6 mil. tun) a ječmene (1,7 mil. tun).

EU má být v hospodářském roce 2022/23 čistým vývozcem 13 mil. tun obilovin s úrovní dovozu ve výši 33,7 mil. tun a vývozu 46,7 mil. tun. Hlavní složkou vyvážených obilovin je stejně jako v letech minulých pšenice setá (34,0 mil. tun) a ječmen (9,5 mil. tun).

V souladu s výše uvedenými předpoklady by zásoby obilovin v EU k 30. 6. 2023 měly poklesnout o 5,5 % na úroveň 44,7 mil. tun.

Odhad bilance obilovin v EU pro hospodářský rok 2022/23 (mil. tun)

Ukazatel	Pšenice seté	Ječmen	Pšenice tvrdá	Kukuřice	Žito	Oves	Triticale	Obiloviny celkem
Počáteční zásoby	15,6	4,0	1,2	20,4	1,3	1,3	2,0	47,3
Využitelná produkce	126,4	51,6	7,1	52,1	7,3	7,5	11,3	266,4
Dovoz – třetí země	6,0	1,7	2,3	23,0	0,1	0,1	0,0	33,7
Celková nabídka	148,0	57,3	10,6	95,5	8,8	8,9	13,3	347,4
Celková domácí spotřeba	97,6	42,0	9,2	77,3	7,5	7,4	11,6	256,0
– potraviny	41,4	0,4	8,1	4,7	3,0	1,1	0,0	58,9
– osiva	4,6	2,1	0,4	0,4	0,3	0,4	0,5	9,0
– krmiva	43,0	32,5	0,5	59,0	2,7	5,8	10,5	157,3
– technické užití	8,8	6,7	0,1	11,4	1,5	0,1	0,4	29,2
z toho biopalivo	2,8	0,4	0,0	6,3	0,9	0,0	0,3	10,8
– ztráty	0,8	0,3	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	1,6
Vývoz – třetí země	34,0	9,5	0,9	2,0	0,2	0,1	0,0	46,7
Celkové užití	132,6	51,5	10,1	77,8	7,7	7,5	11,6	302,7
Konečné zásoby	15,4	5,9	0,5	17,6	1,1	1,4	1,7	44,7

Pramen: Evropská komise, DG AGRI, VSOT, data k 26. 1. 2023.

Produkce obilovin v zemích EU za hospodářské roky 2021/22–2022/23

Obilovina	Výměra (mil. ha)		Průměrné výnosy (t/ha)		Využitelná produkce (mil. tun)	
	2021/22	2022/23*	2021/22	2022/23*	2021/22	2022/23*
Pšenice setá	21,8	21,9	5,96	5,81	129,0	126,4
Ječmen	10,3	10,3	5,05	5,04	51,4	51,6
Kukuřice	9,2	8,9	7,95	5,86	73,2	52,1
Pšenice tvrdá	2,2	2,2	3,64	3,27	8,0	7,1
Žito	1,9	1,7	4,15	4,29	7,8	7,3
Triticale	2,7	2,6	4,40	4,44	11,4	11,3
Ostatní obiloviny	1,3	1,0	3,03	2,82	3,6	2,7
Obiloviny celkem	52,1	51,2	5,67	5,25	292,6	266,4

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: * odhad.

Na rozdíl od zemí s nedostatkem obilovin a ekonomickými problémy, není v zemích EU v kontextu **situace na zemědělských trzích po invazi Ruska na Ukrajinu** zásadním problémem otázka potravinového zabezpečení či nedostatek obilovin, ale spíše problém cenové dostupnosti a aktuální inflační trendy včetně cenových nárůstů zemědělských vstupů a energií, kdy po invazi Ruska na Ukrajinu došlo k dalšímu výraznému nárůstu těchto cen. Situaci v rostlinné výrobě výrazně poznamenává zejména aktuální kritický vývoj na trhu hnojiv. Potíže jsou zejména s jejich cenovou dostupností. Nedostatek hnojiv může mít dopad na budoucí výnosy zemědělských plodin.

Ve snaze podpořit vývozy zemědělských produktů z Ukrajiny v reakci na ozbrojený konflikt bylo v roce 2022 Evropskou komisí představeno **nařízení o dočasné liberalizaci obchodu pro zboží z Ukrajiny (nařízení č. 2022/870, v platnosti od 4. června 2022)**, v rámci kterého došlo k pozastavení všech zbývajících dovozních cel (resp. zrušení stávajících tarifních kvót) u zemědělských produktů a zpracovaných zemědělských produktů a zrušení vstupních cen pro dovoz ovoce a zeleniny.

Zároveň v reakci na blokádu ukrajinských přístavů v Černém moři ze strany Ruska a za účelem usnadnění vývozu zemědělských produktů a bilaterálnímu obchodu vydala Evropská komise akční plán k vytvoření „**Solidarity Lanes**“ (koridorů solidarity) mezi EU a Ukrajinou. Vytvořeny tak byly alternativní logistické trasy využívající všechny druhy dopravy, které spojují EU s Ukrajinou.

Vzhledem k výše zmíněným iniciativám i vyšší poptávce po kukuřici v EU následkem nepříznivé sklizně došlo k nárůstu dovozu obilovin (zejména kukuřice) z Ukrajiny do EU, což má nicméně jisté dopady zejména na státy sousedící s Ukrajinou, které mají díky nárůstu těchto komodit problém s konkurenceschopností vlastních zemědělců. Polsko, kde došlo následkem rekordního přílivu některých zemědělských komodit (především kukuřice a řepky) k přetížení dopravní i skladovací infrastruktury, požádalo EK o přijetí preventivních nástrojů proti vzrůstajícím obtížím producentů v EU vyvolaných ve velké míře vlivem velmi výrazného nárůstu dovozů zemědělských výrobků z Ukrajiny na trh EU. K iniciativě Polska se připojily i Bulharsko, Slovensko, Česká republika, Maďarsko a Rumunsko.

Vnější obchodní politika EU v oblasti obilovin

Obchodní vztahy EU se třetími zeměmi charakterizuje velký počet preferenčních dohod, meziregionálních iniciativ a jiných významných ujednání. Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky.

Obiloviny představují poměrně citlivou položku mezinárodního obchodu, z čehož také vyplývá zvýšená míra ochrany produktů spadajících do této skupiny. To se odráží i ve vyšší hladině dovozních cel a uplatňování celních preferenčních kvót u obilovin. Od vstupu České republiky do EU určuje výši dovozních cel Integrovaný tarif EU (TARIC), vydávaný v souladu s Nařízením Rady (EHS č. 2658/87 v aktuálním znění). Na vnitřním trhu EU pohyb zboží nepodléhá žádným tarifním opatřením.

Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, především s členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), které zahrnuje Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko. U obilovin je v jednotlivých zemích ESVO situace rozdílná. **Norsko** ponechává clo na dovoz z EU u všech produktů pšenice a žita (s výjimkou kvóty 5 tis. tun s nulovým clem pro pšenici a žito pro produkci těstovin), ječmene a ova a některých ostatních obilovin (např. triticales). Kukuřice, rýže a čirok jsou tímto clem zatíženy jen při jejich použití pro krmné účely s tím, že na dovoz kukuřice pro krmné účely je pro dovoz z EU stanovena celní kvóta 15 tis. tun, v rámci které je clo nulové. Nepreferenční cla Norska na dovoz obilovin z EU se pohybují v rozmezí 0 až 194 EUR/t v závislosti na produktu. **Island** neuplatňuje dovozní cla na obiloviny z EU žádná. **Švýcarsko** si pro dovoz z EU clo zachovalo u většiny obilovin, a to v rozmezí od 0 do 55 CHF/100 kg (nulová cla jsou například u některých položek rýže a ova). Na dovoz obilovin z EU do Švýcarska pro technické účely je clo nulové. Na některé obiloviny Švýcarsko při dovozu z EU uplatňuje celní kvóty, při dovozech nad rámec těchto kvót se clo zvyšuje. Se Švýcarskem od roku 2009 neprobíhají žádná jednání o liberalizaci obchodu se zemědělskými produkty. V květnu 2021 navíc Švýcarsko odmítlo přijmout Institucionální rámcovou dohodu s EU. Na základě tohoto kroku EU zastavila veškerá jednání o novelizacích stávajících dohod a schvalování nových vzájemných dohod.

K 31. 1. 2020 vystoupila z EU **Velká Británie**. V květnu 2021 vstoupila v platnost Dohoda o obchodu a spolupráci mezi EU a Velkou Británií. Díky této Dohodě se podařilo ve vzájemném obchodě zachovat nulová cla a bezkvótový přístup pro všechny produkty splňující pravidla původu EU nebo Velké Británie. Obchod však poznamenala zvýšená administrativní a finanční zátěž z důvodu zavedení celního řízení a dalších standardních pravidel mezinárodního obchodu se třetími zeměmi.

Preferenční obchodní dohody uzavřela EU také s kandidátskými balkánskými zeměmi. **Albánie** ponechává u některých položek obilovin dovozní cla ve výši 2 % (například tvrdá pšenice určená k setí, žito, ječmen, oves a kukuřice), ostatní jsou nulová, i když u některých položek pouze v rámci celní preferenční kvóty. **Srbsko** má pro dovoz obilovin z EU stanoveno clo pouze u jedné položky pšenice (po vyčerpání celní preferenční kvóty s nulovým clem 300 tun) a tří položek kukuřice. **Severní Makedonie** uplatňuje dovozní clo pouze u rýže neurčené k setí (35 % ad valorem¹) a některých položek pšenice (15 % + 0,1 EUR/kg, avšak ne více než 75 %). Dovoz obilovin z EU do **Bosny a Hercegoviny** a **Černé Hory** probíhá bezcelně.

¹ Stanovení celní sazby ad valorem znamená její určení procentním podílem z celní hodnoty (ceny). Dále v textu jsou celní sazby uváděny bez dodatku ad valorem.

Významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu, je Středomoří. Například **Alžírsko** uplatňuje pro dovoz z EU cla pro ječmen, žito, oves nebo čirok a dovoz některých dalších položek (jako například pšenice, ovsa a kukuřice neurčených k setí) je bezcelní pouze v rámci celních preferenčních kvót. Mimo preferenční kvóty se dovozní clo z EU u těchto produktů pohybuje v rozmezí 5 až 30 %. **Maroko** u většiny obilovin neuplatňuje pro dovozy z EU clo vůbec. Výjimku představují dvě položky pšenice, u kterých je dovozní clo 2,5 % uplatňováno buď v závislosti na ročním období nebo na hodnotě dovážené položky. Mezi Marokem a EU se zatím poslední jednání o liberalizaci obchodu uskutečnila v dubnu 2014. Dovoz některých položek obilovin do **Turecka** z EU je zvýhodněn preferenčními celními kvótami. U produktů neurčených k setí se dovozní cla mimo kvóty pohybují od 25 do 130 %. Specifická je rýže, kde je dovozní clo stanoveno v rozmezí 13 až 45 % s tím, že u položek s nejvyšším clem je otevřena bezcelní preferenční kvóta. Mimořádné opatření umožňuje dočasný bezcelní dovoz většiny položek obilovin (mimo rýži a některé položky kukuřice), a to do dubna 2023. **Egypt** a **Jordánsko** dovozní cla na obiloviny z EU neuplatňují. Jednání s Egyptem o liberalizaci obchodu v dalších oblastech, která byla zahájena v roce 2013, jsou v současnosti pozastavena. **Izrael** má při dovozu obilovin z EU zavedeny bezcelní preferenční kvóty pouze u pšenice (při dovozu nad rámec těchto kvót se clo zvedá na 50 %) a jedné položky kukuřice, jinak jsou cla při dovozu obilovin nulová. **Tunisko** v sektoru obilovin z EU uplatňuje buď nulové dovozní clo (pšenice, kukuřice, rýže), nebo clo v rozmezí 15 až 36 % (žito, ječmen, oves, čirok a ostatní obiloviny). Mezi Tuniskem a EU probíhala do května 2019 liberalizační jednání o prohloubené dohodě o volném obchodu. Další pokračování bylo zatím přerušeno z politických důvodů na straně Tuniska.

V letech 2013 až 2017 vstoupily v platnost dohody o volném obchodu se státy Andského společenství a Střední Ameriky (Peru, Kolumbie, Panama, Guatemala, Honduras, Kostarika, Nikaragua, Salvador).

Dohoda s **Peru** je prozatímně prováděna od března 2013 a přispěla k výrazné redukci dovozních cel u obilovin. V současnosti jsou všechna dovozní cla na obiloviny z EU nulová.

Dohoda s **Kolumbií**, která je prozatímně prováděna od srpna 2013, odstranila pro vývozce z EU dovozní cla do Kolumbie na pšenici, žito, ječmen, oves a ostatní obiloviny (položka KN 1008). Kukuřice, rýže a zrna čiroku určená k lidské spotřebě byly z liberalizace kolumbijských dovozních cel vyjmuty. Cla na tyto položky při dovozu z EU do Kolumbie tak zůstanou v rozmezí 5–80 %. Položky těchto komodit určené k setí mají cla nižší, a to 0–5 %.

Dohody s **Hondurasem**, **Nikaragou** a **Panamou** jsou prozatímně prováděny od srpna 2013. V říjnu 2013 se k nim připojila **Kostarika** a **Salvador** a v prosinci téhož roku také **Guatemala**.

Podobně jako u Kolumbie i pro ně platí, že dovozní cla na kukuřici a rýži pocházející z EU a neurčených k setí jsou vyjmuta z liberalizace (kromě kukuřice druhu *Zea mays everta* – KN kód 1005.90.10, který má být liberalizován do 10 let). Dovozy pšenice, žita, ječmene a ovsa z EU do těchto zemí probíhají bezcelně.

V červenci 2014 byla úspěšně dokončena jednání o dohodě o volném obchodu s **Ekvádorem** a ten se v lednu 2017 formálně připojil k provádění dohod mezi EU a Peru s Kolumbií. Po jejím vstupu v platnost dojde u dovozu pšenice, žita, ječmene, ovsa a také kukuřice a rýže určené k setí z EU do Ekvádoru k odstranění cel do 5 let. I když je dohoda stále prováděna prozatímně, jsou při dovozu z EU do Ekvádoru v současnosti zachována pouze dovozní cla na kukuřici neurčenou k setí a rýži.

Dohoda o volném obchodu mezi EU a **Jižní Koreou** vstoupila v platnost v červenci 2016. Většina cel na dovoz obilovin do Jižní Koreje je postupně snižována v rozmezí 4 až 15 let od vstupu dohody v platnost. Výjimku tvoří rýže, která byla z liberalizace zcela vyjmuta a dvě položky ječmene, u kterých cla zůstanou na současné úrovni. Dovoz pšenice z EU do Jižní Koreje probíhá bezcelně již od července 2011. V roce 2023 jsou pro dovoz obilovin z EU do Jižní Koreje uplatňována nulová cla na pšenici, žito, oves, kukuřici k setí a krmným účelům, čirok a proso.

V prosinci 2014 byla dokončena jednání o dohodě o volném obchodu mezi EU a **Singapurem**. Dohoda vstoupila v platnost v listopadu 2019 a stanovuje, že dovoz všech zemědělských komodit a potravin z EU

do Singapuru nepodléhá clu. U položek obilovin však Singapur již dříve poskytoval MFN² cla ve výši 0 % a uzavřením dohody se proto situace nezměnila.

V říjnu 2013 bylo dokončeno liberalizační jednání EU s **Kanadou**. Obchodní část Dohody je prozatímne prováděna od září 2017. V současnosti probíhá dovoz všech obilovin z EU do Kanady bezcelně.

Dohoda o volném obchodu mezi EU a **Ukrajinou** je v plném rozsahu uplatňována od září 2017. Cla při dovozu obilovin z EU na Ukrajinu jsou v současnosti nulová.

K uzavření dohod o volném obchodu s **Moldavskem** a **Gruzií** došlo v listopadu 2013. Díky tomu byla odstraněna veškerá dovozní cla mezi EU a Gruzií.

V únoru 2019 vstoupila v platnost Dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a **Japonskem**. Cla při dovozu obilovin z EU do Japonska jsou různá. U některých položek bylo clo díky Dohodě odstraněno úplně (například žito, oves, čirok a většina položek kukuřice a ostatních obilovin). Naopak především u pšenice, ječmene, rýže a jedné položky kukuřice zůstala cla nezměněna s tím, že jsou vyloučena z liberalizace a že na některé položky poskytuje Japonsko celní preferenční kvótu ve výši 212 tun s minimální prodejní cenou stanovenou v jenech.

V červnu 2019 bylo dosaženo rámcové Dohody o volném obchodu mezi EU a jihoamerickými zeměmi ze sdružení Mercosur (**Argentina, Brazílie, Paraguay, Uruguay**). Dohoda je připravena k podpisu, stále však zůstává nedořešený požadavek některých členských států na silnější závazky Mercosuru v environmentální oblasti. Po vstupu dohody v platnost dojde k odstranění cel u většiny položek vzájemného obchodu včetně obilovin. V současnosti tyto země uplatňují na dovoz obilovin z EU cla nejčastěji ve výši mezi 6,4 až 12 %. Dovoz obilovin určených k seti probíhá bezcelně.

V červnu 2016 bylo zahájeno jednání mezi EU a **Mexikem** o revizi Dohody o volném obchodu, které bylo dokončeno v dubnu 2018. Aktuálně probíhají formální úpravy textů a zvažuje se rozdělení dohody (vyčlenění obchodní části). Po vstupu dohody v platnost dojde k odstranění cel na obiloviny při dovozu z EU do Mexika maximálně do 7 let. Dovozy obilovin z EU do Mexika jsou ale již v současnosti bezcelní (s výjimkou většiny položek rýže, kde je dovozní clo nejčastěji ve výši 20 %).

V listopadu 2017 se uskutečnilo první kolo jednání o revizi Dohody o volném obchodu EU a **Chile**. Jednání byla technicky dokončena v říjnu 2021 a v prosinci 2022 bylo oznámeno dokončení politické dohody. Dovoz obilovin z EU do Chile je bezcelní již nyní kromě většiny položek pšenice, na které je uplatňováno clo ve výši 6 %.

V roce 2007 bylo zahájeno projednávání Dohody o volném obchodu s **Indií**. Do roku 2013 se uskutečnilo 12 vyjednávacích kol, a přestože se podařilo dosáhnout určitého pokroku, celý proces se v roce 2013 prakticky zastavil. V květnu 2021 EU a Indie oznámily, že se dohodly na znovuoobnovení vyjednávání. První kolo jednání se uskutečnilo na přelomu června a července 2022, druhé kolo v říjnu 2022 a třetí na přelomu listopadu a prosince 2022. Indie v současnosti uplatňuje pro dovoz obilovin MFN dovozní clo mezi 0 a 100 % (vyšší cla jsou například na pšenici a rýži).

V roce 2010 a 2012 se rozběhla jednání o prohloubených a komplexních dohodách o volném obchodu (DCFTA) s Malajsií a Vietnamem. Zatímco v případě **Malajsie** se čeká na vyjádření malajské strany k možnosti obnovení dalších rozhovorů, dohoda s **Vietnamem** vstoupila v platnost v srpnu 2020, čímž došlo k okamžitému odstranění cel na dovoz žita, ječmene, ovsa a čiroku z EU do Vietnamu. Na pšenici, kukuřici neurčenou k seti, rýži a některé položky ostatních obilovin budou dovozní cla Vietnamu do EU odstraněna v rozmezí 4 až 11 let po vstupu dohody v platnost. V současnosti jsou při dovozu obilovin z EU do Vietnamu uplatňována cla na kukuřici, rýži a některé ostatní obiloviny, a to v rozmezí 1,6 až 25,4 %.

² MFN – tzv. doložka nejvyšších výhod, která znemožňuje, aby členské státy Světové obchodní organizace (WTO) proti sobě používaly diskriminující praktiky a aby všechny výhody, které získá jeden člen, se vztahovaly i na všechny ostatní. ČR je členem WTO od roku 1995.

V roce 2013 bylo dále zahájeno jednání s **Thajskem** a poslední jednání se uskutečnilo v dubnu 2014. Z důvodu vnitropolitické situace v Thajsku zatím nejsou naplánována další kola jednání. Aktuálně Thajsko uplatňuje u obilovin MFN dovozní cla v rozmezí 0–75 EUR/t.

V prosinci 2015 byla oficiálně zahájena jednání o dohodě o volném obchodu s **Filipínami** a v únoru 2017 proběhlo druhé kolo jednání. Termín dalšího kola zatím nebyl stanoven. Při dovozu většiny položek obilovin z EU na Filipíny je uplatňováno MFN dovozní clo v rozmezí 0–7 %. Výjimku tvoří většina položek rýže, u kterých jsou dovozní cla nejčastěji 35 % a dvě položky kukuřice s dovozními cly 15 %.

V září 2016 se uskutečnilo úvodní kolo jednání o dohodě o volném obchodu s **Indonésií** a v listopadu 2021 proběhlo kolo jedenácté. Zatím nebylo stanoveno datum dalšího kola. Indonésie při dovozu obilovin uplatňuje MFN cla nejčastěji ve výši 0–5 %. Výjimkou je rýže, u které je dovozní clo na Filipíny ve výši 28 EUR/t.

Jednání s **Austrálií** a **Novým Zélandem** o dohodě o volném obchodu byla formálně zahájena v červnu 2018 s tím, že první kola rozhovorů proběhla v červenci 2018. V případě Austrálie se dosud uskutečnilo čtrnáct negociačních kol. V případě Nového Zélandu byla jednání o dohodě o volném obchodu dokončena v červnu 2022 a bylo dosaženo politické shody nad textem. Austrálie ani Nový Zéland žádná cla na dovoz obilovin v současnosti neuplatňují.

TRH S OBILOVINAMI V ČESKÉ REPUBLICE

Obiloviny vstupovaly do hospodářského roku 2021/22 s výrazně nižším množstvím počátečních zásob, a to s 1 174,0 tis. tunami. Svým objemem je podobná k hospodářskému roku 2006/07, kdy byla obdobná úroveň počátečních zásob ve výši 1 149,6 tis. tun. Je o 168,3 tis. tun nižší než v předchozím hospodářském roku 2020/21, kde byla úroveň počátečních zásob ve výši 1 342,3 tis. tun. Po další nadprůměrné sklizni v roce 2021, která ve všech směrech pokrývala potřeby bilance pro hospodářský rok 2021/22, jak v užití na potraviny, tak i na krmiva, nadále pokračovalo období, kdy stále převažovala nabídka nad poptávkou. Přes vysokou produkci obilovin ze sklizně roku 2021 v ČR, avšak v souvislosti s výrazným nárůstem cen vstupů (včetně hnojiv a krmiv) a energií, ale také v důsledku ruské invaze na Ukrajinu a následné blokaci přístavů Černého moře, došlo k výraznému narušení vývozních toků obilovin. Ceny obilovin zaznamenaly výrazný nárůst u většiny obilných komodit, a to jak v potravinářské, tak i krmné kvalitě.

Celková výše sklizně obilovin v roce 2022 v množství 8 218,4 tis. tun je v ČR svojí úrovní řazena mezi velmi vysoké sklizně (osmá nejvyšší sklizeň od roku 1990). Takto vysoká produkce obilovin dostatečně pokrývá domácí poptávku ve všech základních obilných surovinách. Na domácím trhu se mohou, ale také nemusí (vzhledem k celosvětové situaci na trhu s obilovinami a válce na Ukrajině) objevit různé velké přebytky všech druhů obilovin. Letošní možné přebytky obilovin v ČR tak znovu velmi negativně ovlivňují ceny jednotlivých obilných druhů, a to především vzhledem k situaci na světových a evropských trzích a burzách, kde ceny obilovin většinou míří vzhůru.

Podle šetření ČSÚ o struktuře osevních ploch k 31. 5. 2022 došlo k mírnému nárůstu ploch obilnin celkem o 51,4 tis. ha, tj. o 3,9 % na celkovou výměru 1 385,7 tis. ha. Ozimé obilniny v tomto roce zaznamenaly nárůst o 102,2 tis. ha, tj. o 11,5 %. Zato u všech jarních obilnin došlo ke snížení osevních ploch o 49,6 tis. ha, tj. o 11,3 %.

Intervenční nákup obilovin v České republice ze sklizně roku 2021 byl zahájen dle pravidel režimu intervenčního nákupu stanovených Evropskou komisí, která jsou platná pro všechny členské státy EU. V České republice byl intervenční nákup otevřen v období od 1. listopadu 2021 do 31. května 2022 a bylo umožněno ho realizovat v množstevním stropu pro pšenici setou v souhrnném objemu 3,0 miliony tun. Zemědělskými subjekty nebo obchodníky však nebylo v daném období do intervenčního nákupu nabídnuto žádné množství obilovin.

Pro vývoz obilovin do zahraničí byly od počátku hospodářského roku 2021/22 dány stejně dobré předpoklady jako v předchozím hospodářském roce, a tak docházelo k jeho poměrně vysoké realizaci výhradně z volného trhu. Vývoz z volného trhu směřoval především do sousedních členských států EU (Německo, Rakousko a Polsko).

Clá, kvóty WTO a další základní informace o podmínkách dovozu lze souhrnně najít v příloze I nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku (v aktuálním znění). Je však nutno upozornit, že tento předpis se v některých dílčích údajích dále neustále mění. Dovoz a vývoz některých produktů, které patří pod společnou organizaci trhu (SOT) s obilovinami, podléhá předložení dovozní nebo vývozní licence. Vývozní a dovozní licence a záruky obhospodařuje v ČR SZIF. Služeb SZIF mohou využívat také operátoři jiných členských států EU.

Většina obchodů s obilovinami probíhá v České republice mimo burzy. Burzy však jsou považovány za velmi důležité ukazatele cenového vývoje a jejich význam na tuzemském obilném trhu je stále aktuální. S obilovinami mají v současné době oprávnění obchodovat pouze Českomoravská komoditní burza Kladno a Komoditní burza Praha.

Dalšímu pokračování sdružování zemědělských výrobců do odbytových organizací napomáhá prostřednictvím dotačních titulů i stát. Tyto organizace, vlastněné a kontrolované prvovýrobci, ovlivňují sdružováním nabídky a aktivní prodejní činností stále významněji charakter trhu v ČR.

V návaznosti na zákon č. 307/2000 Sb., o zemědělských skladních listech a zemědělských veřejných skladech (ZVS) a k němu se vztahující vyhlášky č. 403/2000 Sb., Ministerstvo zemědělství vydává povolení k provozování zemědělských veřejných skladů a s tím spojenému vystavování zemědělských skladních

listů. Zemědělský skladní list je listinný cenný papír, který představuje vlastnické a zástavní právo k uskladněnému zboží. Je převoditelný rubopisem a předáním na jiného vlastníka. Zemědělský veřejný sklad dává záruku kvalitního ošetření a uskladnění vybraných druhů obilovin, luskovin a olejnin. Skladování těchto vybraných komodit musí splňovat podmínky vymezené výše uvedenými legislativními normami. K 31. 10. 2015 již není provozován žádný zemědělský veřejný sklad. ZVS byly zrušeny na vlastní žádost provozovatelů nebo byly na základě žádosti provozovatelů uvedeny do klidového režimu. V současné době se zvažuje o zrušení tohoto zákona.

OBILOVINY CELKEM

Výroba

Celková sklizeň obilovin v roce 2022 ve výši 8 218,4 tis. tun je stanovena na základě definitivní sklizně obilovin dle ČSÚ k 23. 2. 2023. Proti skutečnosti předchozího roku je pouze o 8,7 tis. tun (tj. o 0,1 %) nižší. Ve srovnání s předchozí sklizní roku 2021 jde o nevýznamný pokles a ve srovnání s běžnou produkční úrovní obilovin v České republice v letech předchozích, lze hovořit o produkci srovnatelné také se sklizňovým ročníkem 2011 a 2015. Tato produkce se historicky řadí na osmé místo celkových sklizní od roku 1990. Jedná se o mírně vyšší sklizeň, která svým objemem zcela bez problémů zabezpečuje kvantitativní pokrytí domácí spotřeby, která činí v dlouhodobém průměru 5 500–6 000 tis. tun obilovin celkem.

Podle ukončených rozborů by neměl být problém se zajištěním dostatku kvalitní potravinářské pšenice, neboť požadavky na jakost potravinářské pšenice splnilo ve všech hodnocených parametrech pro celou ČR 78 % analyzovaných vzorků, v ročníku 2021 to bylo 60 % vzorků. Z hlediska kvality ročníku 2022 je nejčastějším limitujícím faktorem u sklizně pšenice číslo poklesu a obsah bílkovin, kdy celkově u obou parametrů vyhovělo 89 % analyzovaných vzorků. Kvalita sklizně je přibližně vyrovnaná jak v Čechách, tak na Moravě. Podíl vzorků pšenice s vyhovující kvalitou je v roce 2022 přibližně na úrovni průměru let 2019 a 2017, poté podíl různě kolísá.

Co se týká kvality sladovnického ječmene ze sklizně ročníku 2022, tak ho lze charakterizovat jako rok s průměrnou produkcí a velmi dobrou kvalitou. Zrno ječmene má vyšší hodnoty přepadu na síť 2,5 mm (průměr 92,2 %), to znamená, že zrno je větší než v ročníku 2021. Má příznivý průměrný obsah N-látek, zrnových příměsí sladařsky nevyužitelných i zrnových příměsí částečně sladařsky využitelných. Rizikovým faktorem u zrnových příměsí částečně sladařsky využitelných jsou zrna se zahnědlou špičkou a zrna s osinou.

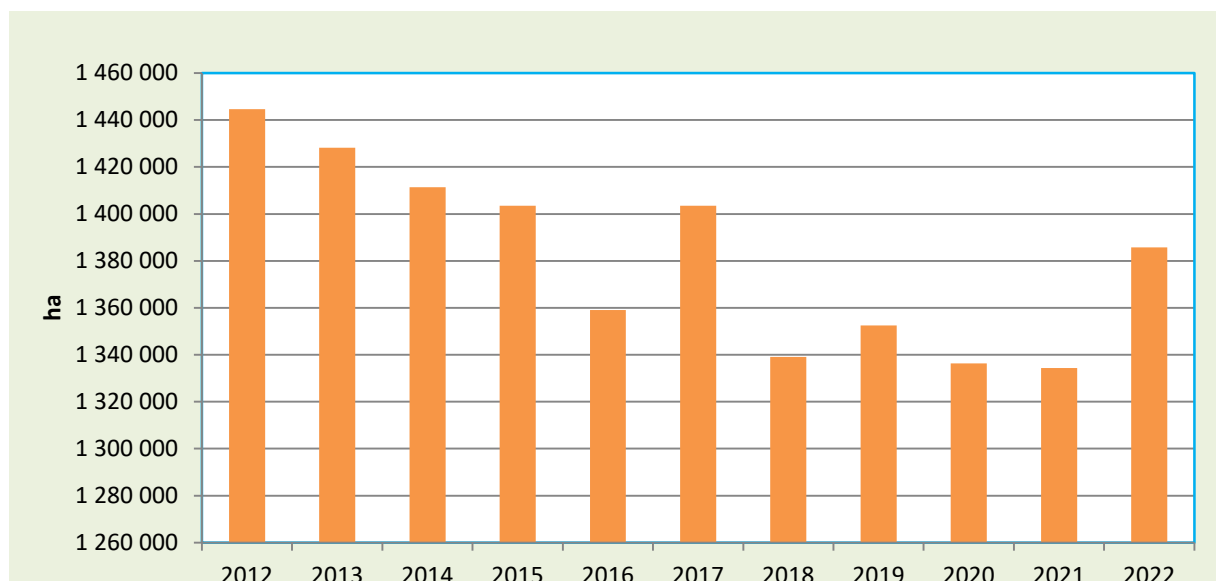
Kvalita žita ze sklizně 2022 je výborná a je srovnatelná s ročníkem 2019. V hospodářském roce 2022/23 se dá předpokládat, že opětovně vysoká sklizeň obilovin povede k tvorbě různých přebytků v celkové bilanci. Proto lze očekávat, že vzhledem k neustále se snižující domácí spotřebě obilovin bude nutné vzniklé přebytky odčerpat nezbytným vývozem (vývoz v rámci EU a také do třetích zemí), ale také zpracováním obilovin pro technické užití (bioetanol, energetická biomasa).

Osevní plochy

Celková osevní plocha obilnin podle soupisu osevních ploch ČSÚ k 31. 5. 2022 proti předchozímu roku mírně vzrostla, a to o 51,4 tis. ha na 1 385,7 tis. ha. Z dlouhodobého hlediska je potvrzen trend, že se osevní plocha pěstovaných obilnin příliš nemění a stále osciluje kolem výměry 1 320–1 400 tis. ha. V procentickém meziročním vyjádření se toto navýšení projevilo nárůstem o 3,9 %. U ozimých druhů obilnin bylo zaznamenáno zvýšení osevních ploch u ozimé pšenice, nárůst činil 92,0 tis. ha, tj. 13,0 %. U ostatních ozimých obilnin byl nárůst ještě u ozimého ječmene, o 11,6 tis. ha, tj. o 10,5 %. U osevních ploch ozimého žita a triticales byl zaznamenán pokles, a to o 1,0 tis. ha (4,1 %), resp. o 0,3 tis. ha (0,7 %). U všech jarních obilnin došlo k různě velkému poklesu osevních ploch, z toho největší pokles byl u pšenice jarní a ovsa, u pšenice ve výši 22,4 tis. ha (29,8 %), ovsa 12,6 tis. ha (21,8 %). Pokles u jarního ječmene činil 3,8 tis. ha (1,8 %) a kukuřice na zrno 10,8 tis. ha (11,8 %).

V roce 2022 zaujímaly zrniny celkem 1 431,4 tis. ha (58,3 %) celkové osevní plochy a z toho obilniny 56,4 % celkové osevní plochy.

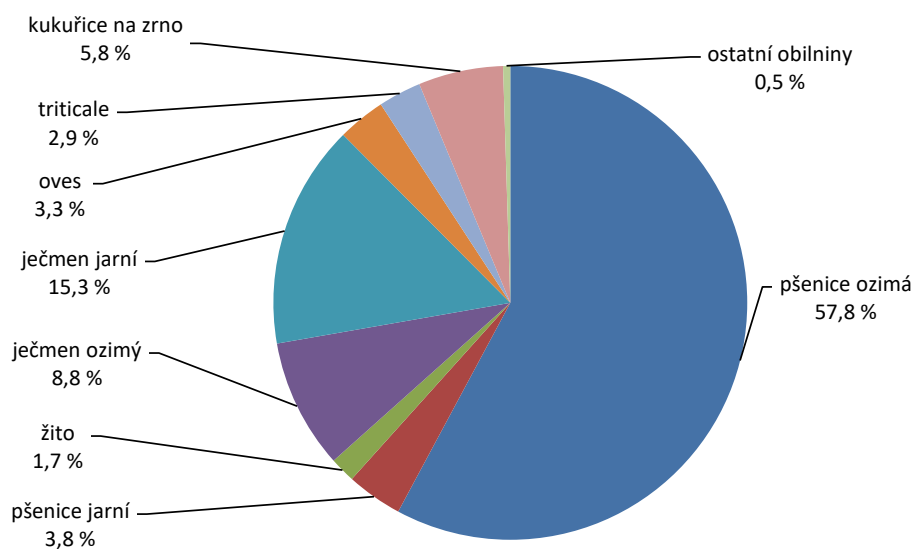
Vývoj osevních ploch obilnin celkem



Pramen: ČSÚ.

Při porovnání osevních ploch roku 2022 s rokem 2021 je struktura osevních ploch obilnin velmi podobná, avšak procentický nárůst či pokles ve struktuře zaznamenaly všechny druhy obilnin. Nárůst byl pouze u ozimé pšenice a u ozimého ječmene, a to o 4,6 %, resp. 0,5 %. Naopak pokles byl u všech ostatních druhů obilnin. U ozimů to bylo u žita ozimého o 0,2 % a u triticales také o 0,2 %. U všech jařin došlo k poklesu, z toho největší u pšenice jařní o 1,8 %, u kukuřice na zrno o 1,0 %, u ovsa o 1,0 % a u ostatních obilnin o 0,1 %.

Struktura osevních ploch obilnin v roce 2022



Pramen: ČSÚ.

Hektarové výnosy

V roce 2022 je průměrný hektarový výnos obilovin na úrovni 5,93 t/ha. Ve srovnání s předchozím rokem 2021 jde o pokles o 0,18 t/ha (tj. o 2,9 %). U ozimých obilovin je nárůst hektarového výnosu u všech ozimů, kromě pšenice ozimé, u které došlo k poklesu výnosu o 0,31 t/ha (tj. o 4,8 %). U ozimého žita činí nárůst o 0,28 t/ha (tj. o 5,6 %), u ozimého ječmene o 0,26 t/ha (tj. o 4,4 %) a u triticales o 0,38 t/ha (tj. o 8,1 %). U jarních druhů obilovin bylo zaznamenáno navýšení, ale i snížení výnosů. Zvýšení výnosu bylo u jarního ječmene o 0,23 t/ha (tj. o 4,5 %) a u ovsa o 0,35 t/ha (tj. o 10,3 %). U ostatních jařin byl zaznamenán pokles ve výnosu, a to u jarní pšenice o 0,20 t/ha (tj. o 4,0 %), u kukuřice o 1,70 t/ha (tj. o 17,6 %) a u ostatních obilovin o 1,67 t/ha (tj. o 60,5 %). Jak je z uvedených údajů patrné, má na konečnou produkci, kromě obvyklé výměry pěstovaných obilnin, významný vliv také výše průměrného hektarového výnosu.

Počáteční zásoby

Stav počátečních zásob obilovin v roce 2021 se významně snížil a dosáhl výše 1 178,7 tis. tun. V letošním hospodářském roce 2022/23 se očekává výrazné navýšení počátečních zásob obilovin, a to především vyšší sklizní, ale také vlivem vysokého dovozu na úroveň 350,0 tis. tun. V meziročním srovnání jde o nárůst zásob o 1 10,8 tis. tun, tj. o 9,4 %.

Další vysoká sklizeň v roce 2022, vyšší dovoz, mírné snížení vývozu obilovin do zahraničí a nulový intervenční nákup vytvářejí předpoklady pro výrazné navýšení počátečních zásob obilovin v příštím hospodářském roce 2023/24 na úroveň 1 462,8 tis. tun.

Bilanční tabulka obilovin celkem (kromě rýže)

Ukazatel		MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ²⁾
Osevní plocha		tis. ha	1 354,7	1 338,8	1 352,5	1 344,9	1 345,8	1 386,0
Výnos		t/ha	5,50	5,21	5,65	6,04	6,11	5,93
Výroba		tis. t	7 456,8	6 971,0	7 646,2	8 131,4	8 227,1	8 218,4
Počáteční zásoby		tis. t	914,0	1 312,4	1 365,2	1 342,3	1 178,7	1 289,5
Dovoz celkem		tis. t	258,3	459,4	340,5	285,0	281,2	350,0
Celková nabídka		tis. t	8 629,1	8 742,8	9 351,9	9 758,7	9 687,0	9 857,9
Domácí spotřeba celkem ¹⁾		tis. t	4 811,5	5 056,0	5 176,0	5 177,0	5 188,6	5 234,6
z toho	– potraviny	tis. t	2 050,0	2 109,0	2 158,5	2 114,0	2 112,0	2 113,0
	– osiva	tis. t	324,5	323,0	322,5	323,0	311,1	334,6
	– krmiva	tis. t	2 222,0	2 406,0	2 477,0	2 522,0	2 547,5	2 544,0
	– technické užití	tis. t	215,0	218,0	218,0	218,0	218,0	243,0
Vývoz celkem		tis. t	2 505,2	2 321,6	2 833,7	3 403,0	3 208,9	3 160,5
Intervenční nákup		tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob		tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob		tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití		tis. t	7 316,7	7 377,6	8 009,7	8 580,0	8 397,5	8 395,1
Konečné zásoby		tis. t	1 312,4	1 365,2	1 342,2	1 178,7	1 289,5	1 462,8
Konečné zásoby/celkové užití		%	17,94	18,50	16,76	13,74	15,36	17,42
Konečné zásoby/domácí spotřeba		%	27,28	27,00	25,93	22,77	24,85	27,94

Pramen: ČSÚ, MZe¹⁾, ÚZEI.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR. ²⁾ údaje kromě osevní plochy, výnosu a výroby jsou odhad.

Dovoz

V průběhu hospodářského roku 2021/22 se celkem dovezlo ze zahraničí 281,2 tis. tun obilovin, což představuje oproti skutečnosti předchozího roku nepatrné snížení o 3,8 tis. tun. Z dlouhodobého pohledu se tak tento pokles objemu dovezených obilovin znovu dostává k obvyklým průměrům dovozu, kdy se dovoz v předchozích ročnících pohyboval v rozmezí od 220–290 tis. tun. Převážná část dovozu ročníku 2021/22 byla realizována prostřednictvím dovozu kvalitních partií sladovnického ječmene a velmi kvalitních partií potravinářské pšenice a žita, ale také kukuřice na zrno. Podstatná část dovozu se uskutečnila v rámci vnitrounitního obchodu, kdy se dovezlo do České republiky 273,0 tis. tun obilovin, dovoz ze třetích zemí činil 8,2 tis. tun.

Očekávaná úroveň dovozu v hospodářském roce 2022/23 ve srovnání s předchozím hospodářským rokem 2021/22 předpokládá, že vlivem vyšší produkce obilovin v ČR, ale také vlivem vyššího dovozu obilovin z válčí Ukrajiny, dojde k nárůstu dovozu na hladinu 350,0 tis. tun.

Dovoz obilovin celkem bez rýže v období let 2014–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2014	97,0	164,4	261,4	2014/15	254,1
2015	89,7	151,4	241,1	2015/16	257,8
2016	106,4	103,7	210,1	2016/17	203,1
2017	99,4	158,7	258,1	2017/18	258,3
2018	99,6	201,4	301,0	2018/19	459,4
2019	258,0	169,9	427,9	2019/20	340,5
2020	171,5	146,4	317,9	2020/21	285,0
2021	138,6	162,5	301,1	2021/22	281,2
2022	118,7	163,3	282,0	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celková nabídka

Předpokládaná celková nabídka 9 857,9 tis. tun pro hospodářský rok 2022/23 je o 170,9 tis. tun, tj. o 1,8 % vyšší než v předchozím hospodářském roce. Z uvedeného nárůstu celkové nabídky je patrné, že dojde k navýšení úrovně konečných zásob.

Domácí spotřeba

V hospodářském roce 2022/23 by měla být celková domácí spotřeba ve výši 5 234,6 tis. tun. Ve srovnání se skutečností hospodářského roku 2021/22 je nevýznamně vyšší o 46,0 tis. tun, tj. o 0,9 %. Všechny obiloviny, které jsou určeny pro technické užití, jsou buď zpracovávány na bioetanol anebo jsou využity jako biomasa (žito, oves, triticales, kukuřice aj.) pro bioplynové stanice nebo pro přímé spalování. V roce 2022 byla z obilovin pro účel výroby bioetanolu nejvíce využita kukuřice na zrno. U ostatních tradičních obilovin (pšenice, triticales) bylo jejich technické užití spojeno především s energetickým využitím na biomasu.

Vývoz

Celkový vývoz v hospodářském roce 2021/22 byl opět vysoký a potvrdily se tak původní předpoklady, že vývoz znovu dosáhne opětovně velmi vysoké úrovně. Celková úroveň vývozu se nacházela ve výši 3 208,9 tis. tun. Vývoz byl uskutečňován především z volného trhu. Předpokládané množství obilovin, které bude k dispozici na vývoz v hospodářském roce 2022/23 dosahuje opět vysoké úrovně vývozu (s ohledem na vysokou sklizeň obilovin v ČR) ve výši 3 160,5 tis. tun. Z tohoto množství představuje 2 260,0 tis. tun (71,5 %) pšenice, 486,0 tis. tun (15,4 %) ječmene a 291,0 tis. tun (9,2 %) kukuřice. Vývozní množství předpokládá uskutečnění vývozu především z volného trhu. Očekávaný vývoz v rámci EU by měl být 3 141,5 tis. tun, tj. 99,4 % a vývoz do třetích zemí ve výši 19,0 tis. tun (0,6 %).

Vývoz obilovin celkem bez rýže v období let 2014–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2014	1 380,4	1 547,9	2 069,2	2014/15	3 326,2
2015	1 778,3	1 499,3	3 277,6	2015/16	3 243,3
2016	1 744,0	1 894,9	3 638,9	2016/17	4 105,8
2017	2 210,9	1 279,9	3 490,8	2017/18	2 505,2
2018	1 225,3	1 283,8	2 509,1	2018/19	2 321,6
2019	1 037,8	1 190,1	2 227,9	2019/20	2 833,7
2020	1 643,6	1 607,8	3 251,4	2020/21	3 403,0
2021	1 795,2	1 620,2	3 415,4	2021/22	3 208,9
2022	1 588,7	1 509,6	3 098,3	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celkové užití, konečné zásoby

V hospodářském roce 2021/22 došlo k mírnému nárůstu konečných zásob na konečnou úroveň 1 289,5 tis. tun. V meziročním porovnání se jedná o nárůst o 110,8 tis. tun, tj. o 9,4 %. Při srovnání celkového užití s předchozím obdobím došlo ke snížení o 182,5 tis. tun na úroveň 8 397,5 tis. tun. Tento pokles pramení především z nižšího vývozu. Pro hospodářský rok 2022/23 se očekává nárůst konečných zásob do úrovně 1 462,8 tis. tun především v souvislosti s výrazně vyšší produkcí obilovin, nulovým intervenčním nákupem obilovin ve stávajícím hospodářském roce a také s vyšším dovozem. Celková úroveň vývozu a z toho vyplývající dosažená úroveň konečných zásob však budou i nadále silně ovlivněny aktuální cenovou úrovní obilovin v zahraničí.

Cenový vývoj

Cenový vývoj jednotlivých druhů obilovin byl v posledních deseti letech značně rozkolísán. Byl výrazně ovlivňován jak dosaženou výší produkce obilovin v ČR, ale také v zahraničí. V roce 2012 vzhledem k podprůměrné sklizni obilovin s nevyrovnanými jakostními ukazateli v ČR a také s ohledem na situaci na světových a evropských trzích, ceny obilovin začaly velmi rychle narůstat a byly na poměrně vysoké cenové hladině po celý hospodářský rok 2012/13. Po mírně nadprůměrné sklizni v hospodářském

roce 2013/14 se trend vysokých cen změnil a ceny začaly postupně klesat u všech obilovin, a to jak u potravinářských, tak i krmných. Mírný pokles cen pokračoval i v hospodářském roce 2014/15 díky rekordní sklizni obilovin. Ceny v hospodářském roce 2015/16 postupně vykazovaly menší či větší pokles vlivem další velmi vysoké sklizně. Po nadprůměrné sklizni v hospodářském roce 2016/17 se trend cen z roku předchozího nezměnil a ceny vykazovaly stagnaci nebo mírně klesaly. Průměrná produkce obilovin v hospodářském ročníku 2017/18 způsobila, že pokles cen byl zastaven a ceny vykazovaly pomalý růst. Další průměrná sklizeň obilovin v ČR v roce 2018 s průměrnými jakostními ukazateli způsobila, že tento trend ve vývoji cen pokračoval a ceny velmi mírně rostly. Přes vyšší sklizeň obilovin v roce 2019, ale s průměrnou kvalitou, se trend mírného růstu cen nezastavil a ceny jak potravinářského, tak i krmného užití mírně rostly. V ročnících 2020 a 2021 byla dosažena poměrně vysoká sklizeň obilovin, avšak s průměrnými jakostními ukazateli. V těchto sklizňových ročnících se potvrdilo, že trend ve vývoji cen se nezměnil a ceny tak nadále postupně vykazovaly velmi různý, ale vytrvalý růst.

Současný charakter vnitřního trhu se zcela zákonitě bude promítat do cenového vývoje. Předpokládá se, že posklizňový cenový vývoj v ČR bude reagovat jak na situaci na tuzemském trhu, tak především na vývoji cen v zahraničí (především na světových burzách jako je Matif, Chicago apod.). Ceny obilovin v průběhu roku 2022 vykazovaly značnou volatilitu ve vztahu k měnícím se podmínkám sklizně, k počasí a geopolitickým událostem. Přes pokles patrný ve druhé polovině roku 2022 byla cenová hladina u většiny obilovin na konci roku 2022 stále nad úrovní cen z roku 2021.

Vysoká domácí produkce obilovin v ČR (s kvalitními jakostními ukazateli), pokračující válka na Ukrajině, ale především pokračující černomořská obilní dohoda je stále důvodem pro poptávku po kvalitních obilovinách. Proto lze očekávat, že ceny jak hlavních tržních obilovin, tak i ostatních obilovin v tomto období budou různě kolísat. Dle predikce cen se očekává, že měsíční průměrné ceny potravinářské pšenice u zemědělců dosáhnou v březnu roku 2023 úrovně 7 000–7 500 Kč/t a u krmné pšenice 6 700–7 200 Kč/t. Také u ostatních krmných obilovin lze předpokládat kolísání cenových průměrů, a to u krmného ječmene na 5 600–6 200 Kč/t, u ovsa 5 600–6 100 Kč/t a u kukuřice 7 000–7 600 Kč/t. U sladovnického ječmene se předpokládá, že i přes smluvní zajištění rozsahu jeho pěstování se cenová hladina bude pohybovat na úrovni 7 500–7 800 Kč/t. U partií potravinářského žita se očekává, že se cena bude pohybovat v rozmezí 7 100–7 700 Kč/t.

Bilance obilovin pro hospodářský rok 2022/23 bude zřejmě stále přebytková vzhledem k vyšší sklizni obilovin v ČR.

Balance obilovin podle jednotlivých druhů za hospodářský rok 2021/22

Ukazatel	MJ	Pšenice ozimá	Pšenice jarní	Pšenice celkem	Žito	Ječmen ozimý	Ječmen jarní	Ječmen celkem	Oves	Triticale	Kukuřice	Ostatní obiloviny	Celkem
Osevní plocha	tis. ha	709,5	75,3	784,8	25,2	111,0	215,7	326,7	57,7	40,9	102,4	8,2	1 345,8
Výnos	t/ha	6,47	4,93	6,32	5,03	5,87	5,09	5,35	3,37	4,73	9,65	1,75	6,11
Výroba	tis. t	4 589,9	371,1	4 960,9	126,6	651,6	1 097,5	1 749,1	194,7	193,4	988,0	14,2	8 227,1
Počáteční zásoby	tis. t			493,7	22,2			116,2	84,5	72,6	387,2	1,3	1 178,7
Dovoz – v rámci EU	tis. t			55,9	7,0			45,8	0,7	0,2	160,5	2,9	273,0
Dovoz – třetí země	tis. t			0,7	0,0			0,2	0,0	0,0	5,8	1,5	8,2
Dovoz celkem	tis. t			56,6	7,0			46,0	0,7	0,2	166,3	4,4	281,2
Celková nabídka	tis. t			5 511,2	155,8			1 911,3	279,9	266,2	1 541,5	19,9	9 687,0
Dom. spotřeba celkem¹⁾	tis. t			2 615,0	115,5			1 418,0	122,1	185,0	645,0	5,0	5 188,6
– potraviny	tis. t			1 200,0	110,0			750,0	30,0	0,0	18,0	4,0	2 112,0
– osiva	tis. t			193,0	5,0			68,0	12,1	10,0	22,0	1,0	311,1
– krmiva	tis. t			1 240,0	0,5			595,0	77,0	125,0	510,0	0,0	2 547,5
– technické užití	tis. t			65,0	0,0			5,0	3,0	50,0	95,0	0,0	218,0
Vývoz – v rámci EU	tis. t			2 215,2	35,9			334,2	55,8	11,0	517,5	13,2	3 182,8
Vývoz – třetí země	tis. t			14,9	0,0			2,3	8,8	0,0	0,1	0,0	26,1
Vývoz celkem	tis. t			2 230,1	35,9			336,5	64,6	11,0	517,6	13,2	3 208,9
Intervenční nákup	tis. t			0,0	0,0			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej interv. zásob	tis. t			0,0	0,0			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek interv. zásob	tis. t			0,0	0,0			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t			4 928,1	151,4			1 754,5	186,7	196,0	1 162,6	18,2	8 397,5
Konečné zásoby	tis. t			583,1	4,4			156,8	93,2	70,2	378,9	1,7	1 289,5
Kon. zás./celkové užití	%			11,83	2,91			8,94	49,92	35,82	32,59	9,34	15,36
Kon. zás./dom. spotřeba	%			21,61	3,81			11,06	76,33	37,95	58,74	34,00	24,85

Pramen: ČSÚ, MZe¹⁾.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně zásob SZIF a SSHR.

Předpoklad balance obilovin podle jednotlivých druhů pro hospodářský rok 2022/23, stanovené na základě definitivní sklizně dle ČSÚ k 23. 2. 2023 a průběhu zahraničního obchodu

Ukazatel	MJ	Pšenice ozimá	Pšenice jarní	Pšenice celkem	Žito	Ječmen ozimý	Ječmen jarní	Ječmen celkem	Oves	Triticale	Kukuřice	Ostatní obiloviny	Celkem
Osevní plocha	tis. ha	801,6	52,9	854,5	24,1	122,6	211,9	334,5	45,2	40,6	80,5	6,8	1 386,0
Výnos	t/ha	6,16	4,73	6,07	5,31	6,13	5,31	5,61	3,72	5,12	7,95	1,35	5,93
Výroba	tis. t	4 938,6	250,1	5 188,7	128,2	751,2	1 126,2	1 877,4	168,0	207,6	639,5	9,1	8 218,4
Počáteční zásoby	tis. t			583,1	4,4			156,8	93,2	70,2	378,9	1,7	1 289,5
Dovoz ze zemí EU	tis. t			69,0	19,0			62,0	1,0	1,0	184,0	4,0	340,0
Dovoz z třetích zemí	tis. t			1,0	0,0			1,0	0,0	0,0	6,0	2,0	10,0
Dovoz celkem	tis. t			70,0	19,0			63,0	1,0	1,0	190,0	6,0	350,0
Celková nabídka	tis. t			5 841,8	151,6			2 097,2	262,2	278,8	1 208,4	16,8	9 857,9
Domácí spotř. celkem¹⁾	tis. t			2 731,5	111,0			1 436,1	118,0	205,0	628,0	5,0	5 234,6
– potraviný	tis. t			1 210,0	105,0			750,0	27,0	0,0	17,0	4,0	2 113,0
– osiva	tis. t			211,5	5,0			76,1	10,0	10,0	21,0	1,0	334,6
– krmiva	tis. t			1 240,0	1,0			605,0	78,0	125,0	495,0	0,0	2 544,0
– technické užití	tis. t			70,0	0,0			5,0	3,0	70,0	95,0	0,0	243,0
Vývoz do zemí EU	tis. t			2 250,0	21,0			485,0	63,0	24,5	290,0	8,0	3 141,5
Vývoz do třetích zemí	tis. t			10,0	0,0			1,0	7,0	0,0	1,0	0,0	19,0
Vývoz celkem	tis. t			2 260,0	21,0			486,0	70,0	24,5	291,0	8,0	3 160,5
Intervenční nákup	tis. t			0,0	0,0			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej interv. zásob	tis. t			0,0	0,0			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek interv. zásob	tis. t			0,0	0,0			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t			4 991,5	132,0			1 922,1	188,0	229,5	919,0	13,0	8 395,1
Konečné zásoby	tis. t			850,3	19,6			175,1	74,2	49,3	289,4	3,8	1 462,8
Kon. zás./celkové užití	%			17,03	14,85			9,11	39,47	21,48	31,49	29,23	17,42
Kon. zás./dom. spotřeba	%			31,13	17,66			12,19	62,88	24,05	46,08	76,00	27,94

Pramení: ČSÚ, MZe¹⁾.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně zásob SSHR.

Výskyt škodlivých organismů v porostech obilnin v ČR v roce 2022

Teplý a suchý podzim roku 2021 způsobil pozdní setí ozimých obilnin. Porosty obilnin i řepky následně vzcházely velmi pomalu a celkově vstupovaly do zimy se zpožděním a v nižších vývojových fázích, než je obvyklé. Díky teplé zimě však nedošlo v pěstitelských oblastech k zámrazu půdy a ozimy prakticky celou zimu vegetovaly a doháněly vývojové zpoždění. Jarní stav ozimých porostů byl velmi dobrý. Jařiny se podařilo zasít včas. Následné srážkově bohatší období od května bylo příznivé pro všechny jarní i ozimé plodiny. Bohužel vydatné deště koncem června a v červenci způsobily na řadě lokalit problémy při polních pracích i žních. Nadnormální srážky pokračovaly i v září 2022, v důsledku toho se opožďovalo setí ozimých plodin pro rok 2023.

Z pohledu výskytu hraboše polního je možné rok 2022 považovat za relativně klidný. Populace hraboše se pohybovala během celého roku pod prahem škodlivosti na většině sledovaných lokalit. Situace se zhoršila koncem roku především v Jihomoravském, Olomouckém a Zlínském kraji, kde se hodnoty aktivních východů z nor začaly pohybovat v hodnotách připomínajících hodnoty kalamitního roku 2020.

Do první dekády měsíce října byla zasetá pouze polovina plánovaných ploch ozimé pšenice. Porosty byly na podzim celkově zdravé, se slabším výskytem padlí travního do 20 % ploch. V podobném rozsahu se objevovaly příznaky septoriové skvrnitosti, vše v nízké intenzitě. Pšenice přezimovaly bez problémů, do jara vstupovaly ve velmi dobré kondici. Od začátku jara až do dozrávání byla monitorována v 78 % porostů pšenice braničnatka pšeničná (*Mycosphaerella graminicola*), ve čtvrtině případů v intenzitě přesahující práh škodlivosti. Na 71 % ploch pšenice bylo pozorováno padlí travní (*Blumeria graminis*), intenzita napadením byla ve slabší míře. Feosferiová skvrnitost pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*) se objevovala v necelé čtvrtině porostů v nízké intenzitě, která začala poškozovat pšenice od první poloviny června, byla zjištěna na cca 1/3 ploch. Od konce dubna se v nejteplejších oblastech ČR začaly objevovat v porostech pšenice příznaky pyrenophorové skvrnitosti, která ve třetině případů pozorovacích ploch přesáhla práh škodlivosti. Co se týče rzí, ty se objevovaly v porostech ojediněle. V případě hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*) se jednalo o jednotky případů a v případě žluté rzivosti (*Puccinia striiformis*) se objevily v porostech ve vyšší míře, ale nikterak výjimečně, v porovnání s rokem 2021. Výskyt rzí se objevoval ve vyšší míře v porostech citlivějších odrůd, škodlivé výskyty byly pozorovány v západních Čechách a na Opavsku. Choroby pat stébel se objevovaly ve vysoké intenzitě, v porovnání například s rokem 2021. Necelá polovina pozorování zaznamenala výskyt nad prahem škodlivosti. Z dat MSD VUKROM byl pravý stéblolam (patogen *Oculimacula yallundae*) potvrzen ve 14 % vzorků a fuzária v téměř 98 % vzorků z monitorovaných stanovišť spolupracovníky MSD. Data ÚKZÚZ potvrzovala vyšší plochu napadení.

Výskyt klasových chorob byl v roce 2022 hodnocen inspektory ÚKZÚZ jako nižší, i přes vhodné podmínky šíření jako bylo vlhko, mírné teplo a nižší sluneční svit od první poloviny do konce kvetení. Výsledky analýzy DON nebyly v době psaní zprávy dostupné.

Škodlivost larev a dospělců kohoutka černého a modrého (*Oulema* sp.) se v roce 2022 vyskytovala ve vyšší míře ve všech částech Čech a Moravy, cca na 1/4 ploch.

Ozimé ječmeny vzcházely na podzim 2021 pomaleji. Při teplých říjnových dnech byly napadány křísy. Škodlivé výskyty byly detekovány na 30 % ploch, což představovalo vysoké riziko napadení virovými zakrslostmi na jaře. Již na podzim se objevovaly v porostech slabé projevy síťovité skvrnitosti (*Pyrenophora teres*), místy i silnější projevy padlí travního (*Blumeria graminis*). Zdravotní stav byl však u většiny porostů celou dobu vegetace velmi dobrý. V jarním období se objevovaly v porostech tradičně slabší výskyty chorob, které byly detekovány již na podzim. Virové zakrslosti se ve finále objevovaly spíše v nižší intenzitě na čtvrtině pozorovaných porostů. Vyšší výskyt rzí na ječmeni (*Puccinia hordei*) se projevoval v severozápadních Čechách. Podobně jako u pšenice, i choroby pat stébel se v ječmenech objevovaly ve vyšší míře v porovnání s rokem 2021, a to díky vlhkému průběhu měsíce dubna. Také byl sledován výskyt škůdců jako kohoutci a obaleč obilní. Škodlivost housenek obaleče byla nejvýznamnější v okresech severozápadních Čech. Mšice v klasech se objevovaly plošně, bez přesahu prahu škodlivosti. Na celé řadě

lokalit se v průběhu května objevily silnější výskyty rynchosporiové skvrnitosti (*Rhynchosporium secalis*). Později také ramuláριοvé skvrnitosti (*Ramularia collo-cygni*), a to především na jihozápadě a severozápadě Čech.

Choroby a škůdci kukuřice se v roce 2022 objevily v porostech v podobné intenzitě jako v roce 2021. V nižší míře jen zavíječ kukuřičný, který ale lokálně na Moravě mohl způsobit vyšší škody vlivem vyššího tlaku z let předešlých. Bázlivec kukuřičný je škůdcem především oblastí s výskyty z předchozích let, jeho škodlivost v roce 2022 tak významně nepřekročila roky minulé.

Průměrné výnosy obilovin dosáhly srovnatelných hodnot jako v roce 2021, jen se zanedbatelným poklesem o 0,6 %. Výnos pšenice zaznamenal meziroční pokles. U ječmene naopak stoupl průměrný výnos o 0,24 t/ha. Kukuřice na zrno se sklídilo o 38,9 % méně ve srovnání s loňskou nadprůměrnou úrodou, a to díky nižší osevní ploše, ale i poklesu hektarového výnosu o téměř 22 % v důsledku suchého počasí v průběhu vegetace.

Povětrnostní podmínky ročníku a jejich vliv na vývoj porostů

Rok 2022 byl na území ČR teplotně nadnormální, průměrná roční teplota vzduchu 9,2 °C byla o 1,7 °C vyšší, než udává normál let 1961–1990 a o 0,9 °C vyšší než normál 1991–2020. Jednalo se tak o další teplotně nadprůměrný rok. Největší odchylku od normálu měl únor (+3,2 °C) a duben (-2,1 °C). Srážkově byl rok 2022 normální, úhrn srážek byl 632 mm, což je 92 % dlouhodobého srážkového normálu 1991–2020. Srážkově silně nadnormální byl především červen (123 %) a podnormální březen (35 % normálu).

Leden byl teplotně na území ČR nadnormální, průměrná teplota byla 0,6 °C, srážkově byl normální, spadlo v průměru 40 mm srážek. Únor byl teplotně nadnormální, průměrná teplota byla 2,8 °C a srážkově byl nadnormální, v průměru spadlo 38 mm srážek. Březen byl teplotně normální, průměrná teplota byla 3,1 °C, srážkově byl podnormální, napršelo průměrně 16 mm. Duben byl teplotně silně podnormální, průměrná teplota byla 6,4 °C. Srážkově byl duben normální, v průměru spadlo 42 mm srážek. Květen byl teplotně nadnormální, průměrná teplota byla 14,3 °C a srážkově byl silně podnormální, v průměru spadlo 50 mm srážek. Červen byl teplotně silně nadnormální, průměrná teplota činila 18,7 °C a srážkově byl nadnormální, v průměru spadlo 88 mm srážek. Červenec byl teplotně normální, průměrná teplota byla 18,6 °C, srážkově byl podnormální, v průměru spadlo 63 mm. Srpen byl na území ČR teplotně nadnormální, průměrná teplota vzduchu byla 19,1 °C. Srážkově byl srpen nadnormální, v průměru spadlo 91 mm srážek. Září bylo teplotně podnormální, průměrná teplota činila 12,0 °C a srážkově bylo silně nadnormální, v průměru spadlo 81 mm. Říjen byl teplotně silně nadnormální, průměrná teplota byla 10,7 °C, srážkově byl silně podnormální, v průměru spadlo 23 mm. Listopad byl teplotně normální, průměrná teplota činila 4,1 °C, srážkově byl podnormální, v průměru spadlo 35 mm. Prosinec byl teplotně nadnormální, průměrná teplota byla 0,3 °C. Srážkově byl prosinec normální, v průměru spadlo 50 mm srážek.

Hlavním rysem vegetační sezóny ozimých obilnin 2021/22 byla velmi teplá a na mnoha místech suchá zima. Průměrná teplota byla nad dlouhodobým normálem (1991–2020) ve všech měsících meteorologické zimy, a to v prosinci +0,4 °C (rozdíl oproti normálu +0,8), v lednu +0,6 °C (+2,0 °C) a v únoru +2,8 °C (+3,2 °C). Denní maxima dosahovala i 10–15 °C. Srážky byly zejména v měsících leden a únor nerovnoměrně rozloženy. Celorepublikový průměr úhrnu srážek byl v měsíci lednu 40 mm, což je 91 % dlouhodobého normálu. V měsíci březnu byly v rámci celé republiky srážky výrazně podnormální (35 % dlouhodobého normálu). Zatímco v některých oblastech byla půda zásobena dostatečně vodou ze zimních měsíců, na jiných místech se již začalo projevovat půdní sucho. Situaci často zhoršoval silný vítr, který vysušoval již tak suchý povrch půdy a snižoval také pocitovou teplotu. V průběhu února byly dosahovány rekordně nízké vlhkosti vzduchu.

S nástupem meteorologického jara (1. března) se silně ochladilo, v měsíci březnu byla průměrná teplota 3,1 °C, o 0,1 °C méně ve srovnání s normálem. Proudění studeného suchého vzduchu s sebou přinášelo velké rozdíly mezi ranními a odpoledními teplotami. Denní amplitudy teplot se v první polovině března pohybovaly okolo 15 °C. Na většině území přetrvávala velmi nízká relativní vzdušná vlhkost, její průměrné denní hodnoty se pohybovaly kolem 30 %. Od 11. dubna začal nad naše území proudit teplý vzduch od jihu, pokračovalo však počasí s velkými rozdíly mezi maximálními a minimálními denními teplotami a průměrná teplota v měsíci dubnu byla o 2,1 °C nižší, než je dlouhodobý normál. Srážky byly v dubnu celorepublikově na úrovni normálu, opět s velkými rozdíly v rámci krajů, nejméně měly kraje Jihomoravský (64 %) a Zlínský (70 %). Podnormální srážky byly zaznamenány i v měsíci květnu. Porosty obilnin byly většinou hodnoceny jako zdravější, s nízkou četností výskytu chorob pat stébel i výrazně menším infekčním tlakem braničnatky pšeničné (*Septoria tritici*). Stejně tak bylo hodnoceno jako nízké i riziko nebezpečí epidemie klasových fuzárií (*Fusarium spp.*). Deštivé počasí, podporující fuzária, nastalo až v době po hlavním období kvetení ozimé pšenice, a to za nižšího výskytu zdrojů infekčního tlaku ve srovnání s minulými léty, zejména rokem 2020. Porosty pšenice byly většinou nízké s výnosovým potenciálem spíše podprůměrným.

Konec června byl charakterizován extrémně vysokými teplotami a dlouhou dobou slunečního svitu. Počátek července byl srážkově bohatý a teplotně se vrátil k normálu až podprůměrným teplotám. Poté se počasí ustálilo, sklizeň obilnin proběhla velmi rychle, za optimálních podmínek, bez přerušování srážkami. Velmi příznivé počasí v období sklizně ovlivnilo příznivě kvalitu a zachovalo dobrý výnos.

PŠENICE

Výroba

Na základě definitivní sklizně dle ČSÚ k 23. 2. 2023 je stanovena produkce pšenice v ČR ze sklizně v roce 2022 v množství 5 188,7 tis. tun. Z tohoto množství je 4 938,6 tis. tun pšenice ozimé, tj. 95,2 % celkové výroby a 250,1 tis. tun pšenice jarní (4,8 %). Celková výroba pšenice vzrostla proti skutečnosti předchozího roku 2021 o 227,8 tis. tun, tj. o 4,6 %. Toto navýšení vyplývá především ze zvýšené produkce pšenice ozimé o 348,7 tis. tun, tj. o 7,6 %. Na zvýšení výroby pšenice v roce 2022 se podílí především navýšení osevní plochy u ozimé pšenice. Pšenice proto i nadále zůstává na našem trhu s obilovinami zcela dominantní plodinou, která tvoří 63,1 % z nabídky všech obilovin.

Při hodnocení letošní úrody pšenice je zapotřebí znovu si uvědomit, že rozhodující vliv na dosaženou úroveň výroby mělo a má opět počasí. To sice umožnilo zemědělcům na podzim roku 2021 provést jako v předchozích ročnících bezproblémovou přípravu a setí, ale vlivem sucha setí ozimů probíhalo velmi komplikovaně. Nepodařilo se zasít všechny ozimé obilniny v odpovídajícím agrotechnickém termínu, a tak cca 20–25 % bylo zaseto až po tomto termínu, v listopadu. Porosty ozimů byly často před příchodem zimy málo odnožené, jejich stav a kondice byla na podzim neuspokojivá.

Sklizeň ozimých pšenic v roce 2022 probíhala podstatně rychlejším tempem než v roce 2021. Do konce července 2022 se její postup přiblížil k ročníku 2019. K 25. 7. 2022 bylo sklizeno 37,0 % ploch ozimé pšenice. Tropické teploty v červenci 2022 umožnily intenzivnější pokračování žňových prací ve srovnání s minulým ročníkem 2021.

Úroveň výroby pšenice je vyšší (5 188,7 tis. tun) a přiblížila se ke sklizňovému ročníku 2015/16 (5 274,3 tis. tun). Přes tento nárůst oproti minulému ročníku (o 227,8 tis. tun), se v zásadě nebude celkový charakter našeho vnitřního trhu měnit, vzhledem k neustále nízké domácí spotřebě. Trh bude mít stále rysy převažující nabídky nad poptávkou, ale s poptávkou po kvalitní surovině. Pro dosažení bilanční rovnováhy se předpokládá vývoz do zahraničí celkem 2 260,0 tis. tun této komodity (vše z volného trhu) a zpracování na technické užití 70,0 tis. tun.

Z výsledků monitoringu hodnocení kvality produkce roku 2022, celkem bylo analyzováno 471 sklizňových vzorků, vyplývá, že u celého souboru analyzovaných vzorků byly potvrzeny velmi dobré výsledky kvality potravinářské pšenice. Požadavků na jakost pekárenské pšenice splnilo ve čtyřech hodnocených parametrech (objemová hmotnost, číslo poklesu, obsah bílkovin, Zelenyho test) pro celou ČR 78 % hodnocených vzorků pšenice ze sklizně 2022. Ve srovnání s rokem 2021 je kvalita sklizně 2022 lepší v objemové hmotnosti a v čísle poklesu a mírně lepší v obsahu bílkovin, naopak mírně horší v Zelenyho testu. Hlavním limitujícím faktorem kvality ročníku 2022 sklizené pšenice je Zelenyho test. Požadavku normy objemové hmotnosti 76 kg/hl vyhovělo 93 % vzorků. Letošní průměrná objemová hmotnost 79,6 kg/hl se blíží hodnotě jako v roce 2018 (80,1 kg/hl). Průměrné je číslo poklesu 322 s (vyhovělo 97 % vzorků). Průměrná hodnota obsahu bílkovin (N-látky) je 13,0 %, vyhovělo 89 % vzorků a kvalita bílkovin (Zelenyho test) je 41 ml (vyhovělo 89 % vzorků). V celkovém obsahu příměsí a nečistot nevyhovělo 19 % vzorků. Z příměsí byl nejvýznamnější podíl zlomků zrn, limitu pro obsah zlomků (max. 3 %) nevyhovělo 44 % vzorků. V roce 2021 to bylo 31 % vzorků. Porostlá zrna se vyskytovala jen ojediněle, a to cca u pětiny vzorků (nejvyšší obsah 9,7 %, nevyhovělo 0,6 % vzorků). Z nečistot byl v roce 2022 pozorován slabý výskyt fuzariózních zrn, více než 0,3 % bylo zjištěno u 3 % vzorků, což je výrazně méně než v předchozích třech letech – 2021 (19 %), 2020 (65 %) a 2019 (15 %).

Obecně je tedy možné konstatovat, že v hospodářském roce 2022/23 nebude limitujícím faktorem pro užití potravinářské pšenice ani celková produkce pšenice a ani její kvalita. Dá se proto očekávat, že potravinářská pšenice nebude mít problémy pro splnění všech kvalitativních požadavků pro zajištění domácí spotřeby.

Následující tabulky obsahují výsledky sledování technologické jakosti potravinářské pšenice ze sklizně 2022 a procenta vzorků nevyhovujících ČSN 46 1100-2 (potravinářská pšenice). Pro srovnání jsou tyto výsledky doplněné o některé údaje z minulých let.

Průměrné hodnoty parametrů kvality potravinářské pšenice

Rok	Objemová hmotnost (g/l)	SDS – seditest (ml) ¹⁾	Číslo poklesu (s)	N-látky (%)	Obsah příměsí (%)	Obsah nečistot (%)
2014	789,0	42	306	12,1	4,5	1,1
2015	822,0	40	351	12,5	4,3	0,3
2016	772,0	41	324	12,7	6,0	1,1
2017	782,0	46	332	13,7	5,4	0,4
2018	801,0	45	329	13,5	5,2	0,2
2019	778,0	45	346	14,0	5,9	0,5
2020	772,0	42	300	13,0	6,3	1,5
2021	779,0	42	280	12,7	5,5	1,9
2022 ²⁾	796,0	41	322	13,0	1,1	0,1

Pramen: Monitoring kvality sklizně pšenice v ČR, Agrotest fyto, s.r.o.

Poznámka: ¹⁾ Sedimentační test prováděn složitějším Zelenyho testem v souladu s ČSN. Norma stanoví minimální hodnotu pro potravinářskou pšenici 30 ml.

²⁾ Výsledky hodnocení 471 vzorků pšenice, z toho 408 vzorků pšenice pekářenské.

Procentický podíl vzorků pšenice neodpovídající hodnotám potravinářské pšenice podle požadavků ČSN 46 1100-2

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ^{**)}
Objemová hmotnost nižší než 780 g/l	56,1	45,3	16,2	50,2	55,1	49,2	22,8
Objemová hmotnost nižší než 760 g/l	30,6	23,0	5,5	31,1	34,4	23,7	6,9
Zelenyho test nižší než 30 ml ^{*)}	12,0	8,2	9,6	7,8	10,1	7,2	11,0
Číslo poklesu nižší než 220 s ^{*)}	3,2	3,2	3,3	4,4	11,8	18,0	3,2
Bílkoviny nižší než 12 %	26,8	15,6	12,1	7,2	17,4	24,3	17,2
Bílkoviny nižší než 11,5 % ^{*)}	17,3	11,0	6,1	4,4	9,1	13,2	11,0
Obsah příměsí ^{*)}	36,4	44,9	43,8	43,0	37,1	38,9	45,1
Obsah nečistot ^{*)}	51,0	20,8	10,9	17,9	59,0	21,6	6,4

Pramen: Monitoring kvality sklizně pšenice v ČR, Agrotest fyto, s.r.o.

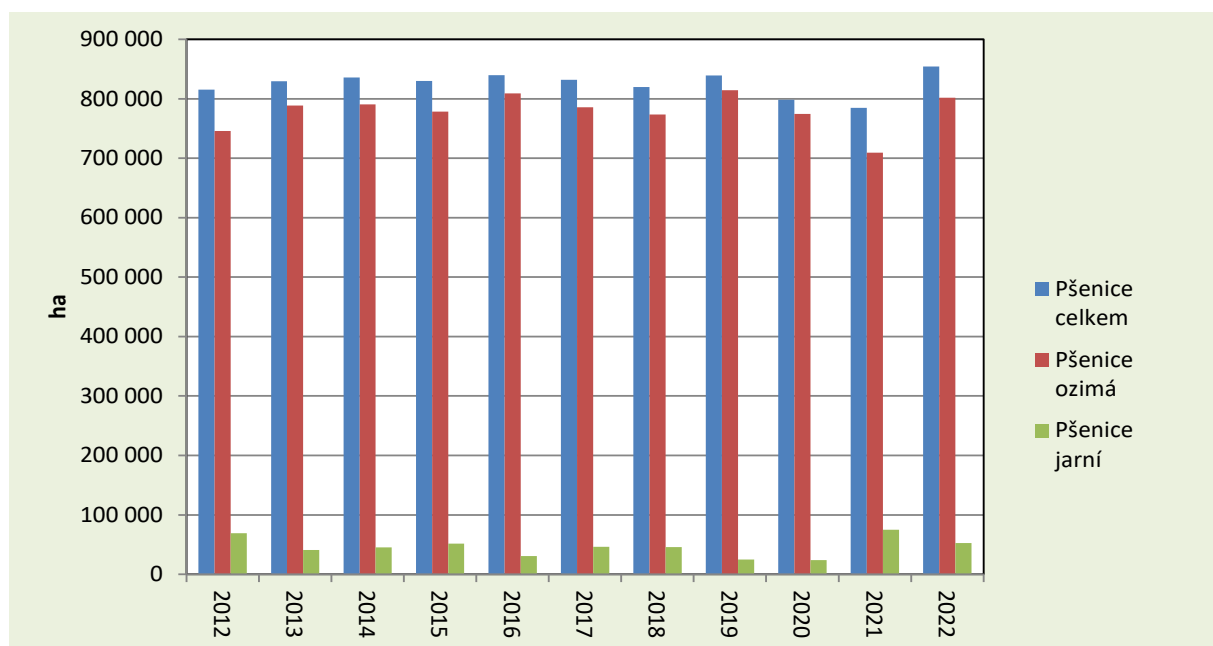
Poznámka: ^{*)} Jakostní ukazatele podle ČSN 46 1100-2 platné od 1. 7. 2002.

^{**)} Výsledky hodnocení 471 vzorků pšenice, z toho 408 vzorků pšenice pekářenské.

Osevní plochy

Osevní plocha pšenice podle soupisu osevních ploch ČSÚ k 31. 5. 2022 proti předchozímu roku 2021 vzrostla o 69,6 tis. ha, tj. 8,9 % a dosáhla výměry 854,4 tis. ha. Tento nárůst osevních ploch způsobila především pšenice ozimá, jejíž osevní plocha meziročně vzrostla o 92,1 tis. ha, tj. o 13,0 % na 801,6 tis. ha. Zatímco u pšenice jarní byl zaznamenán prudký pokles osevních ploch o 22,4 tis. ha (tj. 29,8 %) na 52,9 tis. ha. A tak ozimá pšenice v roce 2022 i nadále zůstává v Česku nejrozšířenější pěstovanou plodinou. Důvody určité stability pěstování spočívají především ve výnosové jistotě s možností vývozu a možností případné nabídky do intervenčního nákupu.

Vývoj osevních ploch pšenice



Pramen: ČSÚ.

Hektarové výnosy

Podle definitivní sklizně obilovin dle ČSÚ k 23. 2. 2023 byl v roce 2022 u pšenice průměrný výnos celkem ve výši 6,07 t/ha, což představuje ve srovnání s předchozím rokem pokles o 0,25 t/ha (tj. o 4,0 %). Snížení výnosu u ozimé pšenice o 0,31 t/ha (tj. o 4,8 %) na 6,16 t/ha byl způsoben především vlivem teplého měsíce května, který byl také srážkově podnormální, což bylo v době, kdy se nalévá zrno a rozhoduje se o objemové hmotnosti zrna. V porovnání v dlouhodobé časové řadě je tento výnos nejbližší k ročníku 2020 (6,20 t/ha). Pšenice jarní také zaznamenala výrazné snížení hektarového výnosu ve srovnání s předchozím sklizňovým rokem 2021 o 0,20 t/ha, tj. o 4,1 % na průměrný výnos 4,73 t/ha.

Počáteční zásoby

Počáteční zásoby pšenice pro hospodářský rok 2021/22 se proti předchozímu hospodářskému roku nevýznamně snížily o 14,3 tis. tun (tj. o 2,8 %) na 493,7 tis. tun. Tento stav počátečních zásob je nutno na počátku hospodářského roku 2021/22 hodnotit jako dlouhodobě podprůměrný s ohledem na skutečnost, že tyto zásoby zahrnují i státní hmotné rezervy.

Bilanční tabulka pšenice

Ukazatel	MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ²⁾
Osevní plocha	tis. ha	832,1	819,7	839,4	798,6	784,8	854,5
Výnos	t/ha	5,67	5,39	5,73	6,14	6,32	6,07
Výroba	tis. t	4 718,2	4 417,8	4 812,2	4 902,5	4 960,9	5 188,7
Počáteční zásoby	tis. t	251,8	636,8	638,0	508,0	493,7	583,1
Dovoz celkem	tis. t	36,5	51,0	61,1	64,0	56,6	70,0
Celková nabídka	tis. t	5 006,5	5 105,6	5 511,3	5 475,2	5 511,2	5 841,8

Ukazatel		MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ²⁾
Domácí spotřeba celkem ¹⁾		tis. t	2 480,0	2 685,0	2 765,0	2 685,0	2 698,0	2 731,5
z toho	– potraviny	tis. t	1 200,0	1 250,0	1 270,0	1 200,0	1 200,0	1 210,0
	– osiva	tis. t	165,0	165,0	165,0	165,0	193,0	211,5
	– krmiva	tis. t	1 050,0	1 200,0	1 260,0	1 250,0	1 240,0	1 240,0
	– technické užití	tis. t	65,0	70,0	70,0	70,0	65,0	70,0
Vývoz celkem		tis. t	1 889,7	1 782,6	2 237,5	2 296,5	2 230,1	2 260,0
Intervenční nákup		tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob		tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob		tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití		tis. t	4 369,7	4 467,6	5 002,5	4 981,5	4 928,1	4 991,5
Konečné zásoby		tis. t	636,8	638,0	508,8	493,7	583,1	850,3
Konečné zásoby/celkové užití		%	14,57	14,28	10,17	9,91	11,83	17,03
Konečné zásoby/domácí spotřeba		%	25,68	23,76	18,40	18,39	21,61	31,13

Pramen: ČSÚ, MZe¹⁾, ÚZEI.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR. ²⁾ Údaje kromě osevní plochy, výnosu a výroby jsou odhad.

Dovoz

Vzhledem k opětovně vyšší sklizni v roce 2021 a k nutné potřebě zajištění vyrovnané bilance v této komoditě se předpokládá v hospodářském roce 2021/22 dovoz kvalitní pšenice pro potřeby potravinářského průmyslu a osiv ve výši 56,0 tis. tun. Skutečný dovoz v hospodářském roce 2021/22 činil 56,6 tis. tun pšenice. Více než polovina (60,3 %) celkového dovozu byla uskutečněna v první polovině hospodářského roku 2021/22.

V hospodářském roce 2022/23 se očekává vyšší úroveň dovozu (zajištění nejvyšších partií pšenice pro potravinářský průmysl a osiv a vliv zrušení celních opatření na dovoz obilovin z Ukrajiny) než v roce předchozím. Celkový dovoz, v rámci EU a třetích zemí, se předpokládá ve výši 70,0 tis. tun.

Dovoz pšenice a souřeže v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	20,9	29,6	50,5	2013/14	36,2
2014	6,6	38,4	45,0	2014/15	47,4
2015	9,0	29,2	38,2	2015/16	36,7
2016	7,5	29,8	37,3	2016/17	40,8
2017	11,0	30,0	41,0	2017/18	36,5
2018	6,5	35,2	41,7	2018/19	51,0
2019	15,8	27,4	43,2	2019/20	61,1
2020	33,7	38,6	72,3	2020/21	64,0
2021	28,4	34,3	62,7	2021/22	56,6
2022	22,3	35,3	57,6	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Dovoz pšeničné mouky (položky celního sazebníku skupiny 1101) v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	26,6	32,2	58,8	2013/14	58,5
2014	26,3	24,6	50,9	2014/15	49,2
2015	24,6	33,3	57,9	2015/16	71,1
2016	37,8	37,0	74,8	2016/17	71,4
2017	34,4	35,6	70,0	2017/18	69,9
2018	34,3	34,7	69,0	2018/19	73,0
2019	38,3	37,4	75,7	2019/20	71,1
2020	33,7	36,8	70,5	2020/21	72,6
2021	35,8	39,9	75,4	2021/22	79,4
2022	39,5	42,3	81,8	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celková nabídka

Pro hospodářský rok 2021/22 činila celková nabídka pšenice 5 511,2 tis. tun. Podobná nabídka byla ve sklizňovém ročníku 2019 (5 511,3 tis. tun). Po mírném nárůstu celkové nabídky, jsou tak znovu vytvořeny předpoklady poměrně vysokých vývozních dispozic, a to i s ohledem na růst cen nejen v Evropě, ale i ve světě. Při plném pokrytí požadavků potravinářského, a především krmivářského průmyslu, činily disponibilní možnosti vývozu pšenice 2 230,1 tis. tun (výhradně z volného trhu).

Očekávaná celková nabídka pšenice pro hospodářský rok 2022/23 činí 5 841,8 tis. tun, což představuje zvýšení o 330,6 tis. tun, tj. 6,0 % ve srovnání s předchozím hospodářským rokem. Jedná se o významný nárůst v úrovni celkové nabídky (vzhledem k vyšším počátečním zásobám pšenice a také vyššího dovozu), která také vyplývá z vyšší sklizně roku 2022. Tato výše celkové nabídky neomezí vývozní dispozice této komodity. Očekává se, že poměrně vysoké tempo vývozu do zahraničí bude pokračovat, a to i s ohledem na předpokládaný růst světových a evropských cen, které mohou různě kolísat.

Potravinářské užití

Spotřeba pšenice na obyvatele a rok v roce 2021 dosáhla podle ČSÚ 116,3 kg v hodnotě zrna a 90,7 kg v hodnotě mouky. Spotřeba poklesla oproti předchozímu roku o 5,4 kg, tj. o 4,3 %. Tímto dalším snížením byl znovu potvrzen trend v poklesu ve spotřebě pšenice pro lidskou výživu, který započal v roce 2012.

Spotřeba na osivo

Spotřeba pšenice na osivo hospodářského ročníku 2021/22 byla proti předchozímu ročníku výrazně vyšší o 28 tis. tun, tj. o 17,0 % a v konečném výsledku činila 193,0 tis. tun.

Pro hospodářský rok 2022/23 se očekává další mírné navýšení ve spotřebě na osiva, tudíž by její výše měla činit 211,5 tis. tun.

Krmivářské užití

Pšenice je stále v ČR nejdůležitější krmnou obilovinou. V hospodářském roce 2021/22 došlo k nevýznamnému snížení její krmné spotřeby na úroveň 1 240,0 tis. tun. Podstatná část pšenice je stále pěstována s cílem dosáhnout potravinářské kvality a zajistit si tak vyšší hladinu realizační ceny. V hospodářském roce 2021/22 nebyly problémy se zajištěním dostatku kvalitní suroviny pro potřeby krmivářského sektoru.

V hospodářském roce 2022/23 se očekává ve srovnání s předchozím hospodářským rokem stagnace v užití pšenice pro krmivářské účely ve výši 1 240,0 tis. tun.

Technické užití

Pšenice, jako surovina pro produkci bioetanolu, musí mít vyšší obsah škrobu a měla by splňovat další, určitá jakostní kritéria, tj. minimální číslo poklesu, obsah příměsí a nečistot. Proto je nutné odmítnout určité názory, že na líh se může zpracovávat obilí podřadné, poškozené či napadené chorobami (plísňe, mykotoxiny apod.) a škůdci. V roce 2021 se předpokládalo stále nízké užití pšenice pro účely zpracování na bioetanol, který se využívá pro dopravní účely. Využití pšenice před deseti roky pro tyto účely nebylo žádné, ale vzhledem k zvyšující se poptávce po energetické biomase v ČR bylo spotřebováno pro tyto účely 65,0 tis. tun.

Pro hospodářský rok 2022/23 se předpokládá navýšení pšenice pro tyto potřeby do výše 70,0 tis. tun.

Vývoz

V hospodářském roce 2021/22 se očekávalo zvýšení úrovně vývozu, kdy vývoz pšenice měl mírně vzrůst na objem ve výši 2 360 tis. tun. Tempo vývozu bylo v první polovině hospodářského roku 2021/22 mírně vyšší a vyvezlo se přes 1 128,5 tis. tun pšenice. Předmětem vývozu byla většinou pšenice potravinářská z volného trhu. S ohledem na výši produkce pšenice v hospodářském roce 2021/22 bylo celkem vyvezeno obvyklé množství pšenice z předcházejících ročníků 2013–2015 a hospodářského ročníku 2019/20 a tak vývoz činil 2 230,1 tis. tun. Vývoz se uskutečňoval především do zemí EU (Německo – 75,8 %, Rakousko – 14,2 %, Polsko – 6,0 % a Slovensko – 0,3 % z celkového objemu vývozu).

Vzhledem k zvýšenému objemu produkce pšenice a také k určité stagnaci domácí spotřeby se očekává v hospodářském roce 2022/23 určité zastavení vývoje nastoupeného trendu zvýšené úrovně vývozu. Vývoz pšenice by měl být jako například v ročníku 2015/16. Tuto variantu potvrzuje dosavadní tempo vývozu, neboť od počátku hospodářského roku 2022/23 bylo vyvezeno za šest měsíců (červenec až prosinec) 1 084,0 tis. tun pšenice.

Předpokládaný vývoz pšenice v množství 2 260,0 tis. tun jak do zemí EU, tak do třetích zemí, vyplývá z bilančního přebytku.

Vývoz pšenice a souřeže v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	502,1	983,6	1 485,7	2013/14	2 083,6
2014	1 100,0	1 235,6	2 335,6	2014/15	2 564,0
2015	1 328,4	1 100,7	2 429,1	2015/16	2 496,6
2016	1 328,4	1 452,3	2 780,7	2016/17	3 037,7
2017	1 585,4	950,4	2 535,8	2017/18	1 889,7
2018	939,3	943,5	1 882,8	2018/19	1 782,6
2019	839,1	902,4	1 741,5	2019/20	2 237,5
2020	1 335,1	1 159,8	2 494,9	2020/21	2 296,5
2021	1 136,7	1 128,5	2 265,2	2021/22	2 230,1
2022	1 101,6	1 084,0	2 185,6	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Vývoz pšeničné mouky (položky celního sazebníku skupiny 1101) v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	13,2	20,1	33,3	2013/14	37,5
2014	17,4	20,0	37,4	2014/15	39,7
2015	19,7	24,6	44,3	2015/16	48,0
2016	23,4	22,6	46,0	2016/17	40,8
2017	18,2	25,4	43,6	2017/18	51,3
2018	25,9	24,1	50,0	2018/19	46,8
2019	22,7	17,2	39,9	2019/20	39,6
2020	22,4	30,4	52,8	2020/21	47,9
2021	17,5	17,1	34,6	2021/22	37,7
2022	20,6	14,6	35,2	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celkové užití, konečné zásoby

V hospodářském roce 2021/22 došlo ke snížení celkového užití pšenice, a to vzhledem k nižšímu objemu vývozu pšenice v roce 2021. V porovnání s předchozím hospodářským rokem 2021/22 se nevýznamně snížilo celkové užití pšenice o 53,4 tis. tun, tj. o 1,1 % na úroveň 4 928,1 tis. tun. Přes toto snížení došlo k nárůstu konečných zásob, které jsou na podprůměrné hladině 583,1 tis. tun.

Za předpokladu uskutečnění uvažované spotřeby pšenice na krmiva v množství 1 240,0 tis. tun a realizaci pokračujícího vývozu pšenice ve výši 2 260,0 tis. tun, dojde v hospodářském roce 2022/23 k nárůstu v celkovém užití pšenice na úroveň 4 991,5 tis. tun. Ve srovnání s předchozím hospodářským rokem 2021/22 se jedná o mírný růst o 63,4 tis. tun, tj. o 1,3 %. Konečné zásoby by také měly vzrůst a měly by zůstat na přijatelné úrovni ve výši 850,3 tis. tun.

Cenový vývoj

V hospodářském roce 2021/22, s ohledem na další vysokou sklizeň obilovin s dobrými jakostními ukazateli, ale také vzhledem k situaci na světových a evropských trzích, ceny všech obilovin začaly postupně narůstat a různě kolísaly, držely se tohoto trendu po celý hospodářský rok. V ČR ihned po sklizni ceny pšenice začaly různě kolísat, kdy měly velké výkyvy a pohybovaly se v cenové hladině od 4 800 do 8 600 Kč/t. Kolem těchto úrovní se pohybovaly prakticky po celý hospodářský rok. Nejvyšší cenová úroveň hospodářského roku 2021/22 byla u pšenice potravinářské docílena v červnu 2022 ve výši 8 654 Kč/t. U pšenice krmné rovněž probíhal cenový nárůst v rozmezí od 4 500 Kč/t do 8 100 Kč/t. Cenové maximum bylo u pšenice krmné docíleno rovněž v měsíci červnu 2022, a to ve výši 8 073 Kč/t.

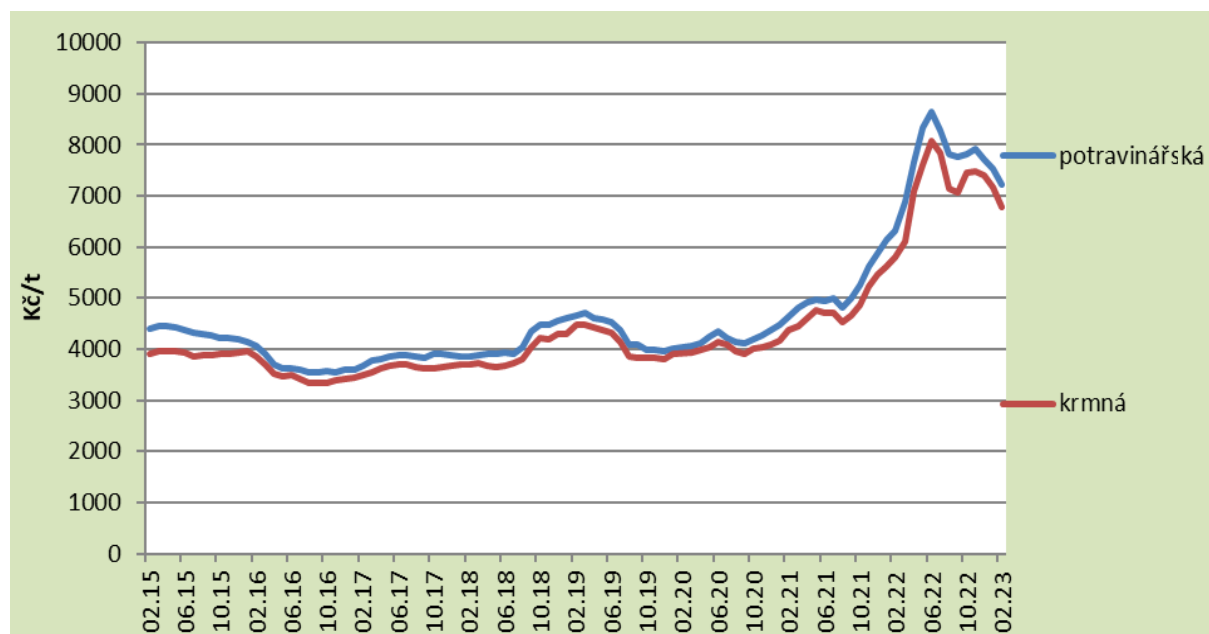
Pro hospodářský rok 2022/23 se předpokládá, že přes vyšší produkci obilovin a s dobrými kvalitativními parametry dojde k různě velkému kolísání cen na obilném trhu u většiny obilných komodit, a to jednak s ohledem na evropskou a světovou produkci obilovin, na pokračující konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou a s tím související dočasnou liberalizací obchodu pro zboží z Ukrajiny (nařízení č. 2022/870, v platnosti od 4. června 2022), ale také s ohledem na nárůst veškerých nákladů (nafta, el. energie, hnojiva, náhradní díly apod.). Dá se tedy očekávat, že měsíční průměrné ceny potravinářské pšenice u zemědělců dosáhnou na začátku roku 2023 úrovně 7 200–7 700 Kč/t a u pšenice krmné 6 800–7 300 Kč/t.

Měsíční průměrné ceny pšenice u zemědělských výrobců v Kč/t v hospodářských letech 2015/16–2022/23 (bez DPH)

Plodina	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Pšenice potravinářská	2015/16	4 330	4 286	4 258	4 213	4 208	4 205	4 131	4 061	3 912	3 711	3 614	3 631
	2016/17	3 589	3 539	3 548	3 563	3 550	3 590	3 594	3 673	3 774	3 814	3 853	3 881
	2017/18	3 884	3 847	3 829	3 918	3 899	3 877	3 858	3 860	3 874	3 903	3 912	3 922
	2018/19	3 917	4 050	4 347	4 474	4 479	4 559	4 600	4 661	4 707	4 614	4 588	4 525
	2019/20	4 363	4 087	4 089	3 982	3 978	3 949	3 969	4 004	4 066	4 123	4 252	4 344
	2020/21	4 221	4 129	4 119	4 200	4 272	4 374	4 486	4 623	4 809	4 916	4 959	4 950
	2021/22	4 997	4 821	4 982	5 249	5 605	5 883	6 130	6 320	6 885	7 655	8 325	8 654
	2022/23	8 268	7 821	7 750	7 819	7 911	7 723	7 530	7 221	-	-	-	-
Pšenice krmná	2015/16	3 847	3 878	3 872	3 908	3 912	3 945	3 961	3 864	3 697	3 507	3 456	3 492
	2016/17	3 416	3 340	3 351	3 337	3 387	3 414	3 445	3 493	3 551	3 611	3 687	3 706
	2017/18	3 695	3 654	3 631	3 627	3 645	3 680	3 709	3 688	3 717	3 679	3 654	3 668
	2018/19	3 736	3 813	4 038	4 210	4 187	4 304	4 283	4 477	4 466	4 414	4 372	4 328
	2019/20	4 138	3 845	3 833	3 840	3 826	3 810	3 861	3 902	3 926	3 986	4 040	4 150
	2020/21	4 095	3 963	3 914	4 003	4 029	4 082	4 157	4 363	4 454	4 603	4 760	4 699
	2021/22	4 710	4 518	4 658	4 870	5 224	5 452	5 607	5 794	6 114	7 100	7 597	8 073
	2022/23	7 840	7 134	7 071	7 459	7 470	7 389	7 176	6 792	-	-	-	-

Pramen: ČSÚ.

Cenový vývoj u pšenice v ČR



Pramen: ČSÚ.

ŽITO

Výroba

Sklizeň žita v roce 2022, stanovená ČSÚ podle údajů k 23. 2. 2023, dosahuje výše 128,2 tis. tun. Ve srovnání s předchozím sklizňovým rokem 2021 to představuje mírné zvýšení produkce o 1,6 tis. tun, tj. o 1,2 %. Po přerušení zvyšování produkce žita v minulém roce 2021 se jedná o znovu nastoupené zvýšení produkce této komodity jako v minulých ročnících (rok 2012, 2013, 2018, 2019 a 2020). Přes nepatrné zvýšení se však stále jedná o situaci, že zemědělci nemají o tuto komoditu patřičný zájem. Důvodem sníženého zájmu jsou především nestabilní ceny a dále také to, že pokud se žito neuplatní jako potravinářské (nesplní kvalitativní požadavky), nenajde uplatnění ani v krmném užití. K určitému omezení jeho pěstování přispívá i změna stravovacích zvyklostí, kdy se snižuje spotřeba klasického žitného chleba a roste poptávka po bílém pšeničném pečivu. Žito, jako nenáročná plodina má však své nezastupitelné místo v osevních postupech v méně úrodných oblastech, na půdách písčitých, kde poskytuje větší stabilitu výnosu než ostatní obilniny a dále je ceněna jeho odolnost vůči mrazu a zimním podmínkám (viz kritická zima ročníku 2002/03 a 2011/12).

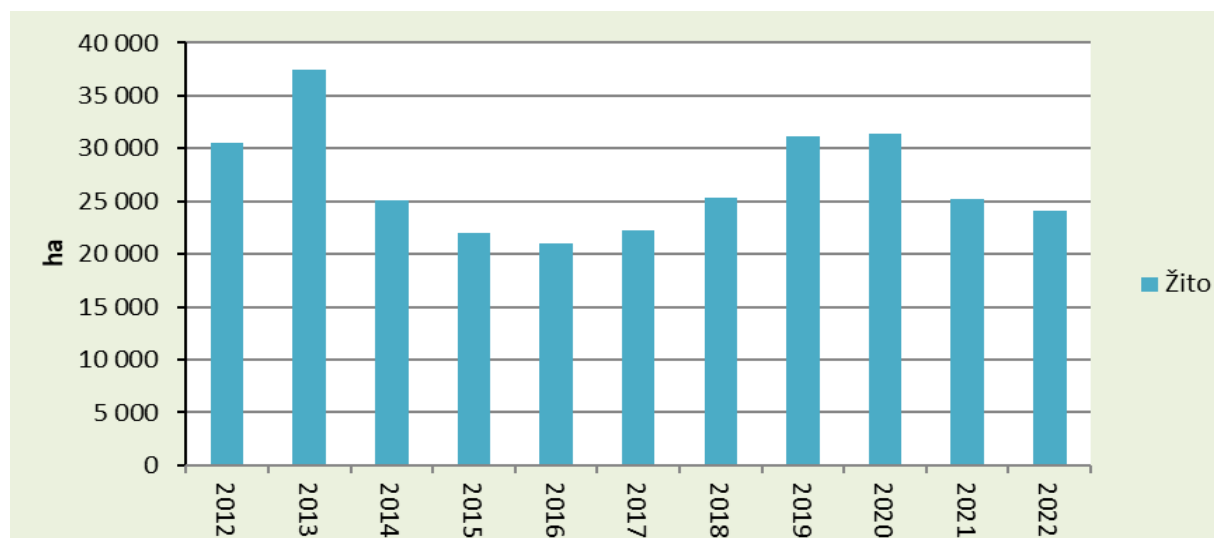
Mírné navýšení produkce roku 2022 dostatečně postačuje na pokrytí potřeby domácího zpracovatelského průmyslu. Přesto se předpokládá, že ve stávajícím hospodářském roce 2022/23 bude nezbytné dovézt určité množství velmi kvalitního potravinářského žita ze zahraničí.

Kvalitu žita ze sklizně 2022 lze podle konečných výsledků (32 vzorků) monitoringu kvality hodnotit v dlouhodobé časové řadě jako výbornou. V hodnocených parametrech dle ČSN 46 1100-4 vyhovělo 100 % vzorků, v roce 2021 – 80 %, v roce 2020 – 84 %, v roce 2019 – 89 %, v roce 2018 – 93 %, v roce 2017 – 96 %, v roce 2016 – 80 % a v roce 2015 – 98 %. Žito sklizené v roce 2022 má ve srovnání s výsledky předcházejících sklizní vynikající kvalitu. Na objemovou hmotnost vyhovělo 100 % vzorků. Průměrná hodnota byla 76,1 kg/hl, což je více než v předchozích dvou letech (2021: 74,2 kg/hl, vyhovělo 100 %, 2020: 74,0 kg/hl, vyhovělo 86 %), ale na úrovni roku 2019 (76,3 kg/hl, 100 %). Požadavek ČSN na číslo poklesu (120 s) splnilo 100 % vzorků, průměrná hodnota 244 s, tj. lepší než v předchozích dvou letech (2021: 178 s, vyhovělo 86 % vzorků, 2020: 216 s, 91 %) a na úrovni roku 2019 (242 s, 98 %). V celkovém obsahu příměsí a nečistot vyhovělo 100 % vzorků, což ukazuje, že zrna většinou nebylo významně znečištěno. V jednom případě byl vyšší obsah zlomků a v jednom obsah nečistot. Nevyhovující podíl porostlých zrn nebyl zjištěn, což je ve shodě s číslem poklesu. Námel byl zjištěn v devíti vzorcích, jeho obsah se pohyboval mezi 0,01–0,18 %. V šesti vzorcích byl nevyhovující obsah sklerocií podle stávající legislativy, více než 0,05 % i více než 0,02 %.

Osevní plochy

Podle soupisu osevních ploch ČSÚ k 31. 5. 2022 bylo žito pěstováno v ČR na 24,1 tis. ha. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k dalšímu mírnému poklesu osevních ploch o 1,1 tis. ha, tj. o 4,4 %. Toto další snížení osevních ploch opět prohloubilo situaci nezájmu o pěstební plochy žita, která zde již existovala v předchozích sklizňových ročnících, kdy nebyly vyřešeny problémy, které souvisejí se zhoršenými odbytovými podmínkami pro tuto komoditu. Současný velmi proměnlivý vývoj osevních ploch žita však také přímo souvisí s cenovým vzestupem a pádem této tradiční plodiny. Přesto se pod vlivem změněných možností ve šlechtění této komodity a získávání nových hybridních odrůd v hlavních pěstebních oblastech stále otevírají nové možnosti pro jeho rozšíření a uplatnění nejen jako chlebového obilí, ale také pro výrobu bioetanolu.

Vývoj osevních ploch žita



Pramen: ČSÚ.

Hektarové výnosy

Hektarový výnos žita ve sklizňovém roce 2022 dosáhl výše 5,31 t/ha, což představuje ve srovnání se skutečností předchozího roku zvýšení o 0,28 t/ha, tj. o 5,6 %. Na nárůstu výnosu měl vliv především průběh počasí, a to především v zimním období, tedy v neobvyklé době, kdy mohly porosty žita díky příznivým podmínkám vegetovat a vytvořit tak dostatek odnoží a založit základ pro dobrý výnos.

Počáteční zásoby

Vzhledem k tomu, že celkové zásoby zahrnovaly i žito s nevhodnou kvalitou pro potravinářské zpracování, jejich celkový objem byl v předchozích letech na vysoké úrovni. V hospodářském roce 2018/19 došlo k poklesu počátečních zásob a jejich úroveň se nacházela ve výši 11,5 tis. tun. V hospodářském roce 2019/20 došlo k výraznému propadu počátečních zásob a jejich úroveň byla ve výši 5,1 tis. tun díky vysokému vývozu této komodity jak v předchozím hospodářském roce 2018/19, tak i v ročníku 2019/20. V hospodářském roce 2020/21 došlo ke zlepšení situace v objemu počátečních zásob a jejich úroveň byla ve výši 32,8 tis. tun díky výrazně vyšší produkci této komodity v hospodářském roce 2020/21. V hospodářském roce 2021/22 došlo k očekávanému snížení objemu počátečních zásob, a jejich úroveň byla ve výši 22,0 tis. tun.

V hospodářském roce 2022/23 se očekává, že dojde k dalšímu výraznému snížení objemu počátečních zásob a jejich úroveň se předpokládá ve výši 4,4 tis. tun vlivem poměrně vysokého vývozu této komodity v předchozím hospodářském roce a také asi stejné produkci v hospodářském roce 2022/23 jako v předešlém hospodářském roce 2021/22.

Bilanční tabulka žita

Ukazatel		MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ²⁾
Osevní plocha		tis. ha	22,2	25,4	31,1	31,4	25,2	24,1
Výnos		t/ha	4,92	4,74	5,06	5,48	5,03	5,31
Výroba		tis. t	109,2	120,2	157,6	172,4	126,6	128,2
Počáteční zásoby		tis. t	7,1	11,5	5,1	32,8	22,2	4,4
Dovoz celkem		tis. t	27,3	11,1	16,8	9,9	7,0	19,0
Celková nabídka		tis. t	143,6	142,8	179,5	215,1	155,8	151,6
Domácí spotřeba celkem ¹⁾		tis. t	113,0	109,0	122,0	127,0	115,5	111,0
z toho	– potraviny	tis. t	105,0	103,0	115,0	132,0	110,0	105,0
	– osiva (vč. ploch pícnin)	tis. t	6,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
	– krmiva	tis. t	2,0	1,0	2,0	2,0	0,5	1,0
	– technické užití	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vývoz celkem		tis. t	19,1	28,7	24,7	65,9	35,9	21,0
Celkové užití		tis. t	132,1	137,7	146,7	192,9	151,4	132,0
Konečné zásoby		tis. t	11,5	5,1	32,8	22,2	4,4	19,6
Konečné zásoby/celkové užití		%	8,71	3,70	22,36	11,51	2,91	14,85
Konečné zásoby/domácí spotřeba		%	10,18	4,68	26,89	17,48	3,81	17,66

Pramen: ČSÚ, MZe¹⁾, ÚZEI.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR. ²⁾ Údaje kromě osevní plochy, výnosu a výroby jsou odhad.

Dovoz

V hospodářském roce 2020/21 proběhlo očekávané snížení dovozu, a to na hladinu 9,9 tis. tun. V hospodářském roce 2021/22 nedošlo k očekávanému nárůstu dovozu, ale došlo k poklesu dovozního množství na hladinu 7,0 tis. tun.

V hospodářském roce 2022/23 se očekává výrazný nárůst dovozu, a to na hladinu 19,0 tis. tun.

Dovoz žita v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	15,2	9,7	24,9	2013/14	21,6
2014	11,9	24,4	36,3	2014/15	37,4
2015	13,0	11,7	24,7	2015/16	20,1
2016	8,4	12,6	21,0	2016/17	17,1
2017	4,5	16,2	20,7	2017/18	27,3
2018	11,1	9,2	20,3	2018/19	11,1
2019	1,9	13,4	15,3	2019/20	16,8
2020	3,4	7,1	10,5	2020/21	9,9
2021	2,8	4,5	7,3	2021/22	7,0
2022	2,5	9,2	11,7	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celková nabídka

Celková nabídka žita dosáhne v hospodářském roce 2022/23 podle aktuálního předpokladu výše 151,6 tis. tun. Nabídka žita se tak proti předchozí sezóně sníží o 4,2 tis. tun, tj. o 2,7 %. Toto snížení je ovlivněno nízkou úrovní počátečních zásob v roce 2022.

Potravinářské užití

Potravinářské užití žita bylo v posledních letech stabilizované a bylo realizováno především prostřednictvím mlynářského zpracování. V minulém hospodářském roce 2021/22 došlo po ročním navýšení znovu k poklesu potravinářské spotřeby na úroveň 110,0 tis. tun.

V hospodářském roce 2022/23 se očekává další snížení v potravinářském užití žita o 5,0 tis. tun na celkovou úroveň 105,0 tis. tun.

Spotřeba žita na obyvatele a rok dle ČSÚ v roce 2021 byla na úrovni 10,5 kg v hodnotě zrna. V hodnotě mouky to činí 8,4 kg na obyvatele a rok. Stejně jako u pšenice, tak i u žita došlo k mírnému poklesu ve spotřebě v porovnání s předchozím rokem o 0,7 kg, tj. o 6,3 %.

Spotřeba na osivo

U spotřeby žita na osivo je zahrnuto i osivo pro pěstování účely. V hospodářském roce 2022/23 se očekává stejná spotřeba jako v předchozím hospodářském ročníku 2021/22, kdy byla ve výši 5,0 tis. tun.

Krmivářské užití

V hospodářském roce 2022/23 se očekává nepodstatné navýšení v rozsahu užití žita ke krmným účelům vzhledem k použití jiných, vhodnějších krmných obilovin potřebných k výrobě krmných směsí.

Vývoz

Vývoz žita realizovaný v hospodářském roce 2021/22 naplnil očekávání a poklesl oproti předchozímu hospodářskému roku 2020/21 o 30,1 tis. tun, tj. o 45,7 %. V hospodářském roce 2022/23 se naplnil předpoklad stagnace v produkci žita a také nízké počáteční zásoby, proto se předpokládá, že v tomto hospodářském roce 2022/23 bude realizován vývoz do úrovně 21,0 tis. tun.

Vývoz žita v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	10,8	42,9	53,7	2013/14	71,7
2014	28,8	12,3	41,1	2014/15	22,1
2015	9,8	7,7	17,5	2015/16	13,4
2016	5,7	13,3	19,0	2016/17	29,1
2017	15,8	12,7	28,5	2017/18	19,1
2018	6,4	16,4	22,8	2018/19	28,7
2019	12,3	8,6	20,9	2019/20	24,7
2020	16,1	15,0	31,1	2020/21	65,9
2021	50,9	24,4	75,3	2021/22	35,8
2022	11,4	11,4	22,8	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celkové užití, konečné zásoby

V hospodářském roce 2021/22 byl zaznamenán ve srovnání s předchozím obdobím výrazný pokles v celkovém užití žita, kdy výše činila 151,4 tis. tun, především vlivem poklesu vývozu žita než v roce minulém. Konečné zásoby meziročně výrazně poklesly a dosáhly úrovně 4,4 tis. tun.

V hospodářském roce 2022/23 se očekává další pokles v celkovém užití na úroveň 132,0 tis. tun. Konečné zásoby by však měly vzrůst na hladinu 19,6 tis. tun (díky nižšímu vývozu a domácí spotřebě).

Cenový vývoj

Měsíční průměrné ceny žita u zemědělských výrobců v Kč/t v hospodářských letech 2015/16–2022/23 (bez DPH)

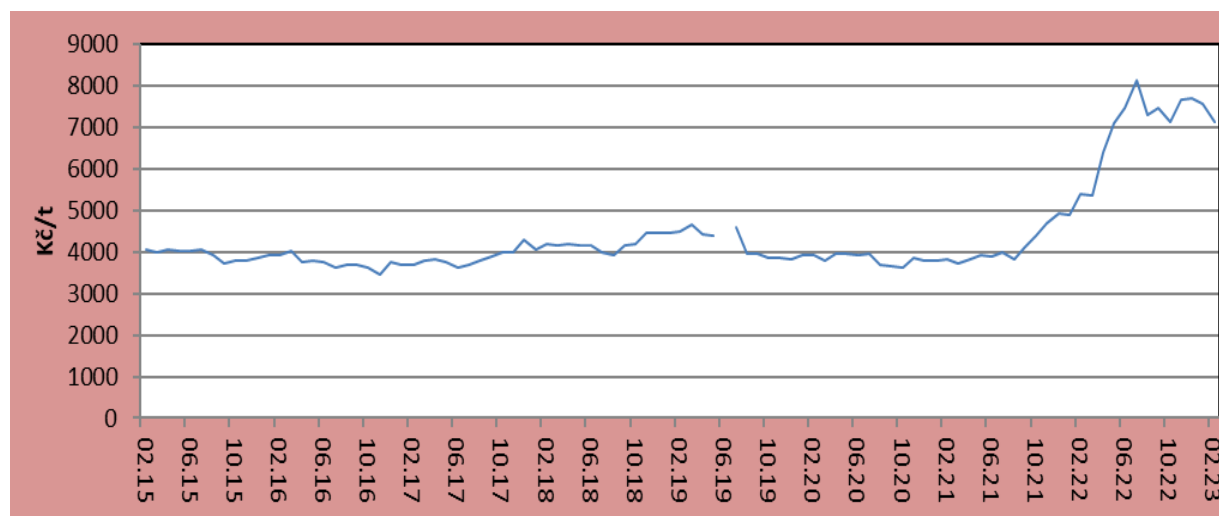
Plodina	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Žito	2015/16	4 047	3 927	3 740	3 777	3 780	3 849	3 932	3 914	4 017	3 760	3 804	3 773
	2016/17	3 617	3 688	3 685	3 611	3 443	3 764	3 700	3 702	3 786	3 835	3 753	3 638
	2017/18	3 696	3 783	3 878	3 992	4 007	4 280	4 068	4 182	4 160	4 201	4 173	4 145
	2018/19	4 004	3 917	4 147	4 190	4 456	4 451	4 470	4 479	4 665	4 417	4 391	-
	2019/20	4 600	3 967	3 944	3 862	3 849	3 835	3 942	3 922	3 784	3 974	3 945	3 936
	2020/21	3 975	3 686	3 664	3 617	3 844	3 807	3 800	3 829	3 711	3 811	3 910	3 889
	2021/22	3 992	3 838	4 142	4 378	4 686	4 913	4 883	5 380	5 378	6 387	7 113	7 483
	2022/23	8 150	7 309	7 465	7 148	7 662	7 703	7 562	7 130	-	-	-	-

Pramen: ČSÚ.

Kvalitní potravinářské žito patřilo v předchozích letech mezi omezený počet obilovin, které nebyly pod vlivem přebytkové produkce. Přesto k obnovení zájmu o pěstování této naší tradiční plodiny dochází velice sporadicky. Hlavním důvodem je skutečnost, že se žito nacházelo jak na domácím, tak na zahraničním trhu na poměrně nízké cenové úrovni. Cena kvalitního potravinářského žita bývala v ČR v předchozích letech (20. století) nad úrovní většiny ostatních obilovin. V hospodářském roce 2013/14 došlo k cenovému propadu a ceny se pohybovaly v rozmezí 3 350–4 200 Kč/t. V hospodářském roce 2014/15 se ceny nacházely v cenovém pásmu jako v předchozím ročníku, a to ve výši 3 700–4 200 Kč/t. V hospodářském ročníku 2015/16 došlo k poklesu cen žitné komodity a ceny různě kolísaly v rozmezí 3 700–4 000 Kč/t. V hospodářském ročníku 2016/17 ceny žitné komodity spíše klesaly a byly v rozmezí 3 400–3 800 Kč/t. V první polovině hospodářského roku 2017/18 ceny žita stagnovaly, nebo velmi mírně rostly a teprve v druhé polovině hospodářského roku došlo k výraznému navýšení nad cenovou hladinu 4 000 Kč/t. Také v hospodářském roce 2018/19 ceny buď stagnovaly nebo velmi mírně rostly a pohybovaly se v rozmezí 3 900–4 700 Kč/t. V hospodářském roce 2019/20 ceny buď stagnovaly nebo mírně klesaly a pohybovaly se v rozmezí 3 800–4 600 Kč/t. I v hospodářském roce 2020/21 ceny žita více méně stagnovaly a pohybovaly se v rozmezí 3 600–3 900 Kč/t. V hospodářském roce 2021/22 ceny výrazně rostly, a to především s ohledem na evropskou a světovou produkci obilovin, dále na pokračující konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou, ale také s ohledem na nárůst veškerých nákladů (nafta, el. energie, hnojiva, náhradní díly apod.). Ceny se tak pohybovaly v cenové hladině v rozmezí 4 000–7 500 Kč/t.

Na vnitřním trhu s žitem budou ceny v hospodářském roce 2022/23 různě kolísat, a to jak směrem nahoru, tak také dolů. Předpokládá se, že cena velmi kvalitních partií potravinářského žita se bude v první polovině hospodářského roku 2022/23 pohybovat v rozmezí 7 100–7 700 Kč/t.

Cenový vývoj u žita v ČR



Pramen: ČSÚ.

JEČMEN

Výroba

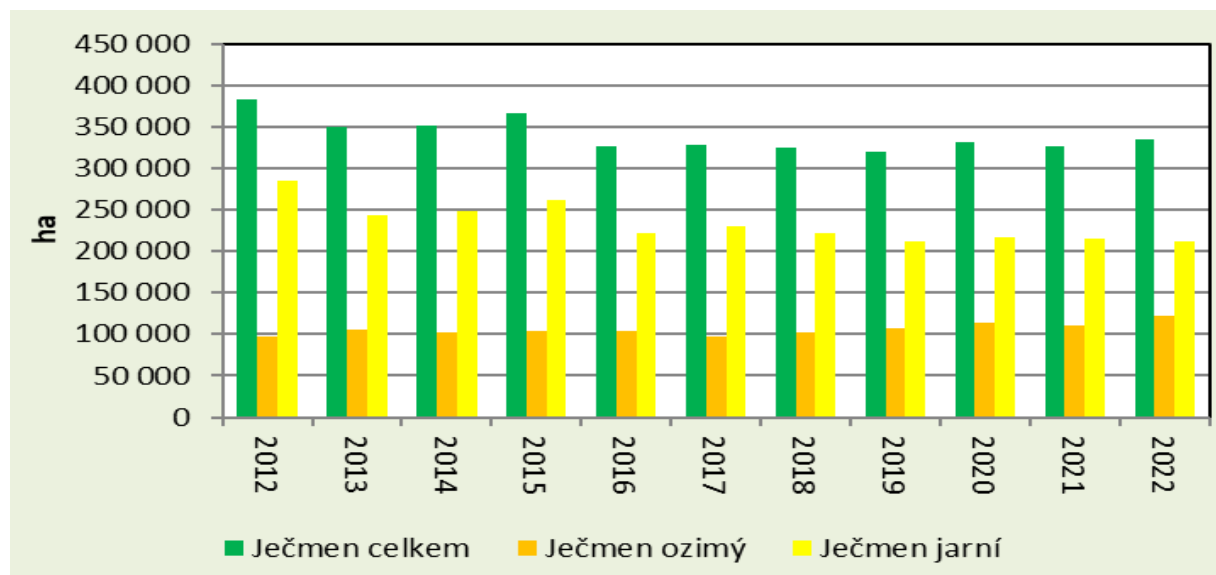
Celková sklizeň ječmene dle ČSÚ k 23. 2. 2023 je na úrovni 1 877,4 tis. tun. Z celkového sklizeného množství je 751,2 tis. tun, tj. 40,0 % ječmene ozimého a 1 126,2 tis. tun, tj. 60,0 % ječmene jarního. Celková výroba ječmene se zvýšila proti skutečnosti předchozího roku o 128,2 tis. tun, tj. o 7,3 %. Na tomto zvýšení produkce má podíl výroba jak ozimého, tak i jarního ječmene. U ozimého ječmene byl zaznamenán nárůst v produkci o 99,6 tis. tun (tj. o 15,3 %) a u jarního ječmene činilo zvýšení v produkci o 28,7 tis. tun (tj. o 2,6 %). Zvýšení celkové úrovně výroby ječmene v roce 2022 je jednak pod vlivem nárůstu osevních ploch u ozimého ječmene, ale především vlivem vyšších hektarových výnosů u obou ječmenů.

Osevní plochy

Podle soupisu ploch osevů dosáhla celková osevní plocha ječmene pro rok 2022 výměry 334,5 tis. ha. Ve srovnání se skutečností předchozího roku mírně vzrostla o 7,8 tis. ha, tj. o 2,4 %. Důvodem tohoto mírného navýšení byl jednak vyšší nárůst osevních ploch u ozimého ječmene o 11,6 tis. ha, tj. o 10,5 % na 122,6 tis. ha, ale také pokračující pokles u osevních ploch u ječmene jarního o 3,8 tis. ha, tj. o 1,8 % na 211,9 tis. ha.

Zastoupení osevních ploch jarního ječmene tak meziročně pokleslo o 2,7 % a dosáhlo v roce 2022 úrovně 63,3 % z celkových ploch ječmene. Tento pokles znamenal rovněž snížení o 0,9 % v zastoupení naší druhé nejrozšířenější obilniny ve struktuře obilnin na úroveň 15,3 %. U ječmene ozimého se naopak zastoupení u celkových osevních ploch ječmene zvýšilo o 2,7 % a dosáhlo úrovně 36,7 %. Ve struktuře obilnin dosáhl ječmen ozimý také navýšení a jeho zastoupení je ve výši 8,8 %.

Vývoj osevních ploch ječmene



Pramen: ČSÚ.

Hektarové výnosy

Průměrný hektarový výnos ječmene ve sklizňovém roce 2022 dosáhl podle definitivní sklizně dle ČSÚ hodnoty 5,61 t/ha, přičemž u ječmene ozimého činil 6,13 t/ha a u jarního 5,31 t/ha. Oba ječmeny tak znovu potvrdily svoji možnost dosáhnout velmi dobrých výnosů, které dosáhly v roce 2022. Na hektarový výnos u obou ječmenů mělo vliv opět počasí, které ovlivnilo výnos především v období konce května, kdy na podstatném území ČR bylo chladno a deštivo, což bylo rozhodující pro tvorbu výnosu. Proti předchozímu roku jde o mírný nárůst hektarového výnosu ječmene celkem o 0,26 t/ha, tj. o 4,9 %. Na tomto nárůstu se podílejí oba ječmeny – navýšení výnosu u jarního ječmene činí 0,22 t/ha, tj. o 4,3 % a u ozimého ječmene 0,26 t/ha, tj. o 4,4 %.

Počáteční zásoby

Úroveň zásob ječmene v minulých letech různě kolísala. V hospodářském roce 2017/18 došlo k výraznému poklesu počátečních zásob o 199,1 tis. tun, tj. o 51,0 % do celkové výše 191,5 tis. tun. Důvodem tohoto snížení je především zvýšená domácí spotřeba a vyšší vývoz této komodity. V hospodářském roce 2018/19 bylo dosaženo mírného nárůstu těchto zásob do výše 221,2 tis. tun především vlivem vysoké produkce v hospodářském roce 2017/18. V hospodářském roce 2019/20 bylo dosaženo mírného poklesu těchto zásob do úrovně 181,4 tis. tun z důvodu nižší produkce ječmene předchozího ročníku 2018/19. V hospodářském roce 2020/21 bylo dosaženo významného nárůstu těchto zásob do výše 257,6 tis. tun především vlivem vyšší produkce v hospodářském roce 2019/20. Dle předpokladu došlo v hospodářském roce 2021/22 k poklesu zásob do úrovně 116,2 tis. tun vlivem vyššího vývozu této komodity.

Ve výhledu hospodářského roku 2022/23 se očekává mírný nárůst těchto zásob do výše 156,8 tis. tun.

Bilanční tabulka ječmene

Ukazatel		MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ²⁾
Osevní plocha		tis. ha	327,7	324,7	319,6	331,9	326,7	334,5
Výnos		t/ha	5,23	4,95	5,38	5,47	5,35	5,61
Výroba		tis. t	1 712,3	1 606,0	1 718,1	1 816,2	1 749,1	1 877,4
Počáteční zásoby		tis. t	191,5	221,2	181,4	257,6	116,2	156,8
Dovoz celkem		tis. t	59,9	105,4	70,4	42,6	46,0	63,0
Celková nabídka		tis. t	1 963,7	1 932,6	1 969,9	2 116,4	1 911,3	2 097,2
Domácí spotřeba celkem ¹⁾		tis. t	1 425,0	1 475,0	1 455,0	1 470,0	1 418,0	1 436,1
z toho	– potraviny	tis. t	700,0	710,0	730,0	750,0	750,0	750,0
	– osiva	tis. t	110,0	110,0	110,0	110,0	68,0	76,1
	– krmiva	tis. t	610,0	650,0	610,0	605,0	595,0	605,0
	– technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Vývoz celkem		tis. t	317,5	276,2	257,3	530,2	336,5	486,0
Celkové užití		tis. t	1 742,5	1 751,2	1 712,3	2 000,2	1 754,5	1 922,1
Konečné zásoby		tis. t	221,2	181,4	257,6	116,2	156,8	175,1
Konečné zásoby/celkové užití		%	12,69	10,36	15,04	5,81	8,94	9,11
Konečné zásoby/domácí spotřeba		%	15,52	12,30	17,70	7,90	11,96	12,19

Pramen: ČSÚ, MZe¹⁾, ÚZEI.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR. ²⁾ Údaje kromě osevní plochy, hektarového výnosu a produkce jsou odhad.

Dovoz

V hospodářském roce 2021/22 dle předpokladů výše dovozu poklesla do úrovně 42,6 tis. tun. V hospodářském roce 2021/22 dovoz mírně stoupl a dosáhl výše 46,0 tis. tun.

V hospodářském roce 2022/23 se očekává, že výše dovozu bude pokračovat v růstu a bude obdobná jako v ročníku 2017/18, a to do úrovně 63,0 tis. tun.

Dovoz ječmene v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	15,9	24,9	50,8	2013/14	36,9
2014	12,0	25,7	37,7	2014/15	45,2
2015	19,5	8,4	27,9	2015/16	24,0
2016	15,6	26,9	42,5	2016/17	48,1
2017	21,2	20,6	41,8	2017/18	59,9
2018	39,3	42,1	81,4	2018/19	105,4
2019	63,3	49,3	112,6	2019/20	70,4
2020	21,1	22,2	43,3	2020/21	42,6
2021	20,4	33,6	54,0	2021/22	46,0
2022	12,4	30,4	42,8	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celková nabídka

Celková nabídka ječmene pro hospodářský rok 2021/22 v množství 1 911,3 tis. tun představovala mírné meziroční snížení o 205,1 tis. tun, tj. o 9,7 % a ve srovnání s předchozími ročníky je stále na podprůměrné úrovni.

V hospodářském roce 2022/23 se očekává v důsledku zvýšené produkce ječmene mírný nárůst výše celkové nabídky do úrovně 2 097,2 tis. tun.

Potravinářské užití

Na základě výsledků monitoringu kvality sladovnického ječmene ze sklizně 2022 je možné předpokládat, že potřeby domácího sladovnického průmyslu budou v hospodářském roce 2022/23 zajištěny v dostatečném množství, ale s určitým kvalitativním výběrem odpovídající suroviny z tuzemské provenience. Výsledky sklizně jsou hodnoceny podle platné nové normy ČSN 46 1100-5.

Parametry jakosti ječmene byly stanovovány ve VÚPS, a.s., Sladařském ústavu Brno. V dodaných vzorcích byly stanoveny následující parametry – vlhkost zrna, přepad zrna na síť 2,5 mm, zrnové příměsi sladařsky nevyužitelné (zrna mechanicky poškozená, zrna fyziologicky poškozená, zrna tepelně poškozená, zrna biologicky poškozená, zlomky zrn a zrna zelená). Dále byly stanoveny zrnové příměsi sladařsky částečně využitelné (zrna bez pluchy – nahá, zrna se zahnědlými špičkami a zrna s osinou nebo její částí), nečistoty a neodstranitelné příměsi. Rovněž byla stanovena klíčivost ječmene, obsah vody, bílkovin a škrobu. Sklizeň ječmene ozimého začala na konci měsíce června roku 2022 a sklizeň ječmene jarního na počátku

července 2022. Průběh sklizně byl rychlý a na konci července 2022 bylo sklizeno 56 % ploch jarního ječmene a většina ploch (95 %) byla sklizena již do poloviny srpna 2022.

V roce 2022 bylo celkem hodnoceno 241 vzorků (z hodnocení byly vyřazeny nesladovnické odrůdy). V souboru bylo zastoupeno 13 % vzorků ozimých sladovnických odrůd, 48 % vzorků jarních odrůd pro CHZO České pivo a 39 % vzorků ostatních jarních odrůd. Analyzované vzorky ozimého ječmene byly sklizeny v období od 27. 6. do 19. 7. 2022 a vzorky jarního ječmene byly sklizeny od 11. 7. do 11. 8. 2022.

Soubor vzorků obsahoval 19 odrůd (17 jarních, 2 ozimé). Průměrná vlhkost zrna ječmene byla příznivá a dosáhla průměrné hodnoty 11,8 %. Požadavku normy na vlhkost vyhověly všechny vzorky. Průměrná hodnota přepadu na síť 2,5 mm byla 92,2 % (min. 52,0 %, max. 99,8 %). Požadavkům na hodnoty přepadu (min. 85 %) nevyhovělo 12,4 % vzorků. U analyzovaných vzorků byl zjištěn průměrný obsah zrnových příměsí sladařsky nevyužitelných 1,8 % a požadavku normy (max. 3 %) nevyhovělo 10,0 % vzorků.

U zrnových příměsí sladařsky nevyužitelných tvoří největší podíl zlomky zrn, zelená zrna a mechanicky poškozená zrna. U zrnových příměsí částečně sladařsky využitelných připadá největší podíl na zrna se zahnědlou špičkou a zrna s osinou.

V kategorii neodstranitelná příměs nevyhověly požadavku normy (max. obsah 1 %) 4 vzorky, tj. 1,7 %. Průměrná klíčivost zrna ječmene dosáhla hodnoty 98,2 %. Požadavkům na minimální klíčivost (min. 96 %) nevyhověla 3,0 % vzorků. Průměrný obsah dusíkatých látek byl 11,3 %. Požadovanému rozsahu 10–12 % obsahu dusíkatých látek nevyhovělo 44,4 % vzorků, přičemž v nevyhovujících vzorcích převažovaly vzorky (55 %) s obsahem dusíkatých látek nižším než 12 %. Nejvyšší průměrný obsah dusíkatých látek byl zjištěn u vzorků pocházejících z kraje Ústeckého, Jihočeského a Středočeského, nejnižší u vzorků z kraje Olomouckého, Libereckého a Královéhradeckého. Průměrný obsah škrobu byl 63,2 % při rozsahu 58,7–66,0 %.

Průměrné hodnoty kvalitativních ukazatelů ječmene sladovnického

Rok/ukazatel	Vlhkost (%)	Přepad (%)	ZPSN (%)	ZPSCV (%)	N-látky (%)	Klíčivost (%)
2011	13,7	93,7	1,6	4,8	10,8	97,4
2012	12,1	89,4	1,4	4,1	12,1	98,1
2013	12,3	90,1	2,2	3,7	11,2	97,8
2014	13,2	91,4	1,8	4,5	10,9	98,5
2015	11,8	93,1	1,8	5,4	11,8	98,8
2016	12,8	92,0	1,4	5,2	11,6	98,4
2017	12,1	88,2	1,7	5,2	12,2	98,6
2018	11,9	92,1	2,5	6,1	12,5	98,6
2019	12,6	83,5	1,9	3,7	11,4	98,5
2020	12,6	85,2	1,8	9,0	11,6	98,2
2021	12,9	90,6	1,6	4,9	10,9	98,2
2022 ^{a)}	11,8	92,2	1,8	5,8	11,3	98,2

Pramen: VÚPS.

Poznámka: ^{a)} V roce 2022 celkem 241 vzorků sladovnického ječmene.

Kvalita ječmene je výsledkem komplexního pohledu a respektování všech parametrů. Množství sklizeného jarního ječmene činí 1 126,2 tis. tun, a tak je k dispozici v hospodářském roce 2022/23 dostatečné množství zrna, které splňuje požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu. V roce 2022 má zrna ječmene příznivý rozsah hodnot hodnocených parametrů. Příznivý je obsah dusíkatých látek v zrnu ječmene, dále pak hodnoty zrnových příměsí sladařsky nevyužitelných a obsah zrnových příměsí sladařsky částečně využitelných.

Většina ječmene určeného pro potravinářské užití slouží jako surovina k výrobě sladu. Významná část takto vyrobeného sladu je každoročně předmětem vývozu do zahraničí.

Spotřeba na osivo

Očekávaná spotřeba ječmene na osivo v hospodářském roce 2022/23 ve srovnání s předchozím obdobím bude o 8,1 tis. tun vyšší, a to ve výši 76,1 tis. tun. Předpokládá se mírný nárůst, který však nezajistí stabilizaci ploch sladovnického ječmene.

Vývoz sladu (položka celního sazebníku 1107 10 99) v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	130,5	117,0	247,5	2013/14	269,4
2014	152,4	116,6	269,0	2014/15	248,2
2015	131,6	112,8	244,4	2015/16	251,2
2016	138,4	129,8	268,2	2016/17	258,7
2017	128,9	107,3	236,2	2017/18	229,5
2018	122,2	124,4	246,6	2018/19	246,5
2019	122,1	101,3	223,4	2019/20	195,3
2020	94,0	90,6	184,6	2020/21	213,5
2021	122,9	109,2	232,1	2021/22	218,6
2022	109,4	106,5	215,9	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

V hospodářském roce 2021/22 došlo k opětovnému navýšení vývozu této významné vývozní komodity, a to i přes celkově nižší produkci ječmene ve sklizňovém roce 2021.

Přes mírné navýšení celkové produkce ječmene, ale s průměrnými jakostními parametry, ve sklizňovém roce 2022 se očekává, že dojde ke stagnaci, či dalšímu navýšení vývozních dispozic u této komodity.

Krmivářské užití

Dosažená úroveň spotřeby krmného ječmene v hospodářském roce 2021/22 ve výši 595,0 tis. tun zůstává svým množstvím hluboko pod úrovní, která byla obvyklá před rokem 2000. Příčiny poklesu lze hledat především v nízké spotřebě ječmene v krmných směsích.

V hospodářském roce 2022/23 se očekává nevýznamné navýšení v užití ječmene v oblasti spotřeby obilovin ke krmným účelům do úrovně 605,0 tis. tun.

Vývoz

Od počátku hospodářského roku 2021/22 bylo tempo vývozu podstatně nižší než v předchozím ročníku. Do poloviny hospodářského roku se vyvezlo 188,0 tis. tun, ale tempo vývozu se nezvýšilo ani ve druhé polovině hospodářského roku a pokleslo, a tak objem vývozu dosáhl výše 148,5 tis. tun. Celkově bylo vyvezeno 336,5 tis. tun. V meziročním srovnání to činí výrazný pokles vývozu této komodity o 193,7 tis. tun, tj. o 36,5 %.

V hospodářském roce 2022/23 se předpokládá nárůst vývozních možností na úroveň 486,0 tis. tun, což dokládá i vývoz této komodity v první polovině hospodářského roku 2022/23, kdy bylo vyvezeno 223,3 tis. tun ječmene.

Vývoz ječmene v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	91,2	139,1	230,3	2013/14	215,5
2014	76,4	102,1	178,5	2014/15	344,1
2015	242,0	252,3	494,3	2015/16	503,0
2016	250,7	201,2	451,9	2016/17	527,4
2017	326,2	160,0	486,2	2017/18	317,5
2018	157,5	179,3	336,8	2018/19	276,2
2019	96,9	118,1	215,0	2019/20	257,3
2020	139,2	216,4	355,6	2020/21	530,2
2021	313,8	188,0	501,8	2021/22	336,5
2022	148,5	223,3	371,8	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

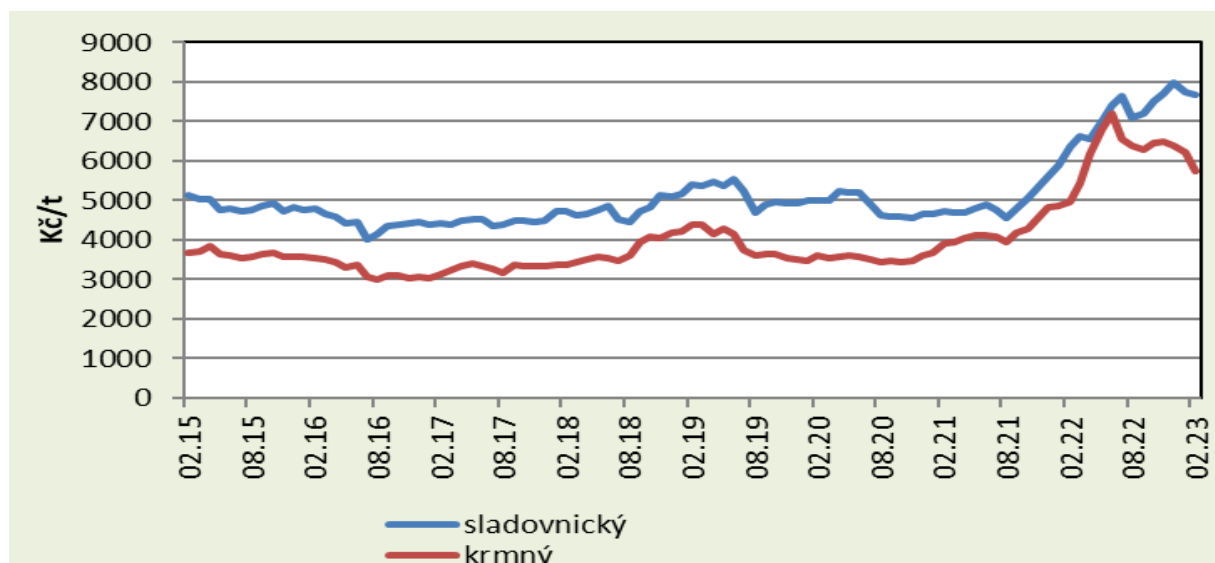
Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Cenový vývoj

V předchozích sklizňových ročnících byly cenové hladiny u ječmene sladovnického a krmného zcela odlišné. Cenové nůžky se mezi těmito komoditami rozevíraly. Zatímco sladovnický ječmen byl obilovinou s nejvyšší realizační cenou, krmný ječmen byl obilovinou s cenou nejnižší. V hospodářském roce 2015/16 došlo ke snížení cenové hladiny u obou ječmenů, a výše rozdílu také poklesla na úroveň 1 181 Kč/t. V hospodářském roce 2016/17 vzhledem k mírnému poklesu cen u obou ječmenů došlo k navýšení výše rozdílu, který byl 1 228 Kč/t. V hospodářském roce 2017/18 došlo k navýšení cenové hladiny u obou ječmenů, ale výše rozdílu klesla na úroveň 1 178 Kč/t. V hospodářském roce 2018/19 cenová hladina u obou ječmenů rostla rozdílně (rychlejší růst u sladovnického ječmene) a výše rozdílu vzrostla na úroveň 1 221 Kč/t. V hospodářském roce 2019/20 cenová hladina u sladovnického ječmene buď stagnovala, nebo mírně klesala, a u krmného ječmene tomu bylo obdobně. Výše rozdílu mezi oběma ječmeny byla stejná jako v předchozím období a činila 1 221 Kč/t. V hospodářském roce 2020/21 se naplnil předpoklad, že cenová hladina u sladovnického ječmene stagnovala, nebo mírně rostla, u krmného ječmene mírně rostla. Výše rozdílu se snížila a činila 971 Kč/t. V hospodářském roce 2021/22 se splnil odhad očekávaného cenového růstu u obou ječmenů. Cena sladovnického ječmene postupně rostla a vrcholu bylo dosaženo v měsíci červen 2022, a to ve výši 7 403 Kč/t. Také u krmného ječmene došlo k nebývalému růstu a jeho nejvyšší hodnota byla dosažena rovněž v měsíci červen 2022, a to ve výši 7 185 Kč/t. Výše rozdílu mezi oběma ječmeny činila 713 Kč/t.

V hospodářském roce 2022/23 se předpokládá, že cenová hladina u sladovnického ječmene (vzhledem ke kvalitě a situaci na trhu obilovin) bude buď stagnovat, nebo mírně růst. U krmného ječmene se rovněž předpokládá stejný cenový vývoj. Očekává se, že výše rozdílu se bude snižovat a bude se pohybovat v rozmezí od 650 do 800 Kč/t. U sladovnického ječmene by sice nemělo dojít k tak velkému cenovému růstu (díky smluvním závazkům), ale očekává se cena v rozmezí 7 500–7 800 Kč/t, u ječmene krmného se rovněž předpokládá na začátku roku 2023 úroveň cen ve výši 5 600–6 200 Kč/t.

Cenový vývoj ječmene v ČR



Pramen: ČSÚ.

Měsíční průměrné ceny ječmene u zemědělských výrobců v Kč/t v hospodářských letech 2015/16–2022/23 (bez DPH)

Plodina	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Ječmen sladovnický	2015/16	4 711	4 749	4 864	4 944	4 742	4 820	4 746	4 796	4 656	4 599	4 412	4 462
	2016/17	4 025	4 166	4 343	4 396	4 422	4 461	4 384	4 437	4 390	4 476	4 531	4 534
	2017/18	4 354	4 370	4 494	4 494	4 462	4 503	4 709	4 725	4 632	4 650	4 755	4 852
	2018/19	4 516	4 457	4 710	4 836	5 116	5 101	5 169	5 394	5 366	5 480	5 375	5 553
	2019/20	5 222	4 703	4 885	4 957	4 922	4 942	4 987	4 999	4 986	5 241	5 214	5 190
	2020/21	4 889	4 608	4 574	4 599	4 560	4 665	4 641	4 717	4 705	4 695	4 785	4 885
	2021/22	4 743	4 560	4 797	5 072	5 328	5 596	5 876	6 348	6 629	6 544	7 009	7 403
	2022/23	7 638	7 096	7 188	7 501	7 709	7 992	7 758	7 677	-	-	-	-
Ječmen potravinářský	2015/16	4 373	-	-	-	-	-	4 538	4 513	4 156	4 347	4 525	3 875
	2016/17	3 667	-	-	-	-	-	-	-	4 055	3 900	3 936	3 519
	2017/18	-	-	-	-	-	3 967	-	-	-	3 937	3 763	-
	2018/19	-	3 558	3 875	4 250	4 255	4 492	4 541	-	-	4 639	-	4 372
	2019/20	-	-	4 456	5 012	4 515	-	-	3 883	4 601	4 767	4 855	-
	2020/21	-	3 636	3 732	3 802	4 233	4 036	4 217	4 137	4 125	4 186	-	-
	2021/22	-	-	-	4 770	4 690	-	-	5 602	5 705	-	-	-
	2022/23	-	-	6 413	7 492	8 443	8 267	-	7 899	-	-	-	-
Ječmen krmný	2015/16	3 550	3 569	3 645	3 688	3 566	3 577	3 561	3 547	3 521	3 454	3 288	3 364
	2016/17	3 074	3 011	3 105	3 092	3 036	3 058	3 019	3 122	3 220	3 353	3 395	3 342
	2017/18	3 281	3 183	3 370	3 338	3 327	3 337	3 368	3 375	3 429	3 497	3 562	3 524
	2018/19	3 468	3 605	3 937	4 083	4 033	4 174	4 229	4 395	4 382	4 145	4 282	4 134
	2019/20	3 754	3 611	3 658	3 650	3 554	3 517	3 471	3 591	3 528	3 574	3 610	3 588
	2020/21	3 495	3 423	3 464	3 433	3 473	3 591	3 661	3 915	3 946	4 042	4 104	4 131
	2021/22	4 092	3 942	4 179	4 293	4 542	4 827	4 868	4 962	5 447	6 198	6 805	7 185
	2022/23	6 563	6 399	6 268	6 467	6 478	6 397	6 218	5 738	-	-	-	-

Pramen: ČSÚ.

OVES

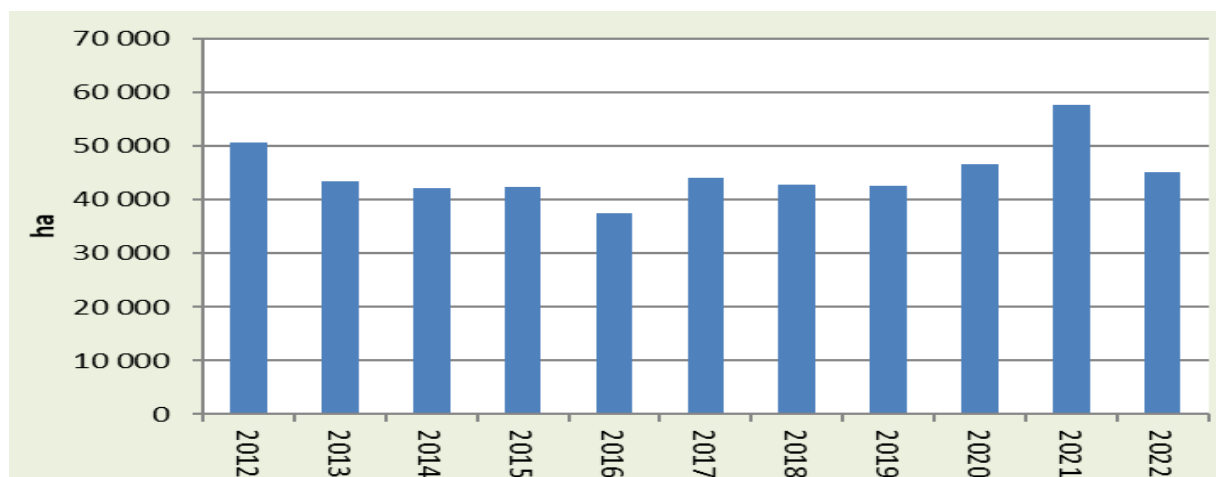
Výroba

Dle definitivní sklizně k 23. 2. 2023 dle ČSÚ dosahuje produkce ovsa výše 168,0 tis. tun. Tento údaj je ve srovnání s předchozí sklizní roku 2021 nižší o 26,7 tis. tun, tj. o 13,7 %. Po předchozím ročním zvýšení výroby ovsa v roce 2021 dochází znovu v roce 2022 k jejímu poklesu, a to asi na úroveň roku 2002 (167,8 tis. tun).

Osevní plochy

Osevní plocha ovsa v ČR v roce 2022 zaznamenala po dvou ročních nárůstech výrazný pokles osevních ploch o 12,5 tis. ha, tj. o 21,7 % na 45,2 tis. ha. Plocha ovsa představuje 3,3 % celkové plochy obilnin. V roce 2023 se očekává stagnace ploch.

Vývoj osevních ploch ovsa v ČR



Pramen: ČSÚ.

Hektarové výnosy

Oves i v roce 2022 znovu potvrdil výnosovou úroveň nad 3,0 t/ha a jeho průměrný hektarový výnos je vyšší o 0,35 t/ha, tj. o 10,4 % než v předchozím hospodářském roce 2020/21, ale nachází se ve výši 3,72 t/ha. Oves tak i v roce 2021 docílil velmi dobrého a podobného výnosu jaký byl dosažen v roce 2015, a to ve výši 3,65 t/ha.

Počáteční zásoby

Počáteční zásoby hospodářského roku 2021/22 podle očekávání výrazně rostly a byly na poměrně vysoké úrovni ve výši 84,5 tis. tun. Oves tak patřil mezi plodiny, kde se počáteční zásoby výrazně zvyšovaly. V nadcházejícím období se předpokládá pokračující nárůst počátečních zásob na úroveň 93,2 tis. tun.

Bilanční tabulka ovesa

Ukazatel		MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ²⁾
Osevní plocha		tis. ha	44,1	42,8	42,5	46,7	57,7	45,2
Výnos		t/ha	3,23	3,56	3,16	3,92	3,37	3,72
Výroba		tis. t	142,2	152,7	134,4	183,4	194,7	168,0
Počáteční zásoby		tis. t	17,5	33,1	43,9	43,8	84,5	93,2
Dovoz celkem		tis. t	0,7	0,9	2,5	2,9	0,7	1,0
Celková nabídka		tis. t	160,4	186,7	180,8	230,1	279,9	262,2
Domácí spotřeba celkem ¹⁾		tis. t	92,0	97,0	107,0	107,0	122,1	118,0
z toho	– potraviny	tis. t	27,0	27,0	27,0	27,0	30,0	27,0
	– osiva	tis. t	12,0	12,0	12,0	12,0	12,1	10,0
	– krmiva	tis. t	50,0	55,0	65,0	65,0	77,0	78,0
	– technické užití	tis. t	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Vývoz celkem		tis. t	35,3	45,8	30,0	38,6	64,6	70,0
Celkové užití		tis. t	127,3	142,8	137,0	145,6	186,7	188,0
Konečné zásoby		tis. t	33,1	43,9	43,8	84,5	93,2	74,2
Konečné zásoby/celkové užití		%	26,00	30,74	31,97	58,04	49,92	39,47
Konečné zásoby/domácí spotřeba		%	35,98	45,26	40,93	78,97	76,33	62,88

Pramen: ČSÚ, MZe¹⁾, ÚZEI.

Poznámka: ²⁾ Údaje kromě osevní plochy, výnosu a produkce jsou odhad.

Dovoz

V hospodářském roce 2020/21 se naplnilo očekávání dalšího mírného navýšení dovozu na celkovou úroveň 2,9 tis. tun. V hospodářském roce 2021/22 nedošlo k očekávanému navýšení dovozu, ale naopak došlo k výraznému poklesu dovozu na celkovou úroveň 0,7 tis. tun.

Ve stávajícím hospodářském roce 2022/23 se očekává nevýznamné navýšení dovozu na celkovou úroveň 1,0 tis. tun.

Dovoz ovesa v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	0,5	0,2	0,7	2013/14	0,4
2014	0,2	0,6	0,8	2014/15	0,7
2015	0,1	0,2	0,3	2015/16	0,5
2016	0,3	0,0	0,3	2016/17	0,4
2017	0,4	0,0	0,4	2017/18	0,7
2018	0,7	0,2	0,9	2018/19	0,9
2019	0,5	0,6	1,1	2019/20	2,5
2020	1,9	2,1	4,0	2020/21	2,9
2021	0,8	0,5	1,3	2021/22	0,7
2022	0,2	0,2	0,4	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celková nabídka

Další navýšení v produkci ovsa v hospodářském roce 2021/22 znamenalo pokračování meziročního růstu celkové nabídky této komodity. Došlo k nárůstu o 49,8 tis. tun, tj. o 21,6 %. Celková nabídka tak činila 279,9 tis. tun.

Předpokládaná celková nabídka v hospodářském roce 2022/23 bude zřejmě mírně nižší a dosáhne výše 262,2 tis. tun, díky nižší produkci ovsa v tomto roce.

Potravinářské užití

V následujícím období hospodářského roku 2022/23 se očekává mírný pokles v užití domácí produkce s rozličnou kvalitou ovsa a také nárůst ve výši nabídky kvalitního potravinářského ovsa pro domácí spotřebu i vývoz výrobků do zahraničí.

Spotřeba na osivo

Spotřeba na osivo v sobě zahrnuje i spotřebu osiva pro pěstební účely. V hospodářském roce 2021/22 došlo ke stagnaci ve spotřebě na osivo na úroveň 12,1 tis. tun.

Ve stávajícím hospodářském roce 2022/23 se předpokládá mírný pokles spotřeby na osivo, a to do výše 10,0 tis. tun.

Krmivářské užití

V hospodářském roce 2021/22 došlo k mírnému zvýšení v krmivářském užití, jehož výše představovala 77,0 tis. tun. Ze střednědobého hlediska se však stále jedná o podprůměrné využití ovsa pro krmné účely, které však souvisí s vyšší dostupností krmné pšenice pro tuto potřebu.

Ve sklizňovém roce 2022 se očekává v souvislosti s nižší produkcí ovsa, ale s velmi proměnlivou kvalitou stagnace jeho krmného užití na úroveň 78,0 tis. tun.

Vývoz

V hospodářském roce 2020/21 se očekávala stagnace vývozu, ale došlo k jeho výraznému navýšení na úroveň 38,6 tis. tun. V hospodářském roce 2021/22 se naplnilo očekávání zvýšeného vývozu a jeho rekordní výše byla na úrovni 64,6 tis. tun.

Pro hospodářský rok 2022/23 se očekává další, mírnější zvýšení celkové hladiny vývozu do výše 70,0 tis. tun.

Vývoz ovesa v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	23,6	18,8	42,4	2013/14	35,6
2014	16,8	15,7	32,5	2014/15	32,4
2015	16,7	22,7	39,4	2015/16	46,6
2016	23,9	24,7	48,6	2016/17	44,1
2017	19,4	17,4	36,8	2017/18	35,3
2018	17,9	24,5	42,4	2018/19	45,8
2019	21,3	15,8	37,1	2019/20	30,0
2020	14,2	15,8	30,0	2020/21	38,6
2021	22,8	24,0	46,8	2021/22	64,6
2022	40,6	32,6	73,2	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celkové užití, konečné zásoby

V hospodářském roce 2021/22 došlo v souvislosti s vyšší celkovou nabídkou, ale také se stejnou domácí spotřebou ve srovnání s hospodářským rokem 2020/21 k nárůstu celkového užití. Konečné zásoby tohoto hospodářského roku výrazně vzrostly a byly na úrovni 93,2 tis. tun.

Ve stávajícím hospodářském roce 2022/23 se předpokládá, že vlivem nižší sklizně dojde ke stagnaci celkového užití na úroveň 188,0 tis. tun. Konečné zásoby by se měly snížit na úroveň 74,2 tis. tun.

Cenový vývoj

Měsíční průměrné ceny ovesa u zemědělských výrobců v Kč/t v hospodářských letech 2015/16–2022/23 (bez DPH)

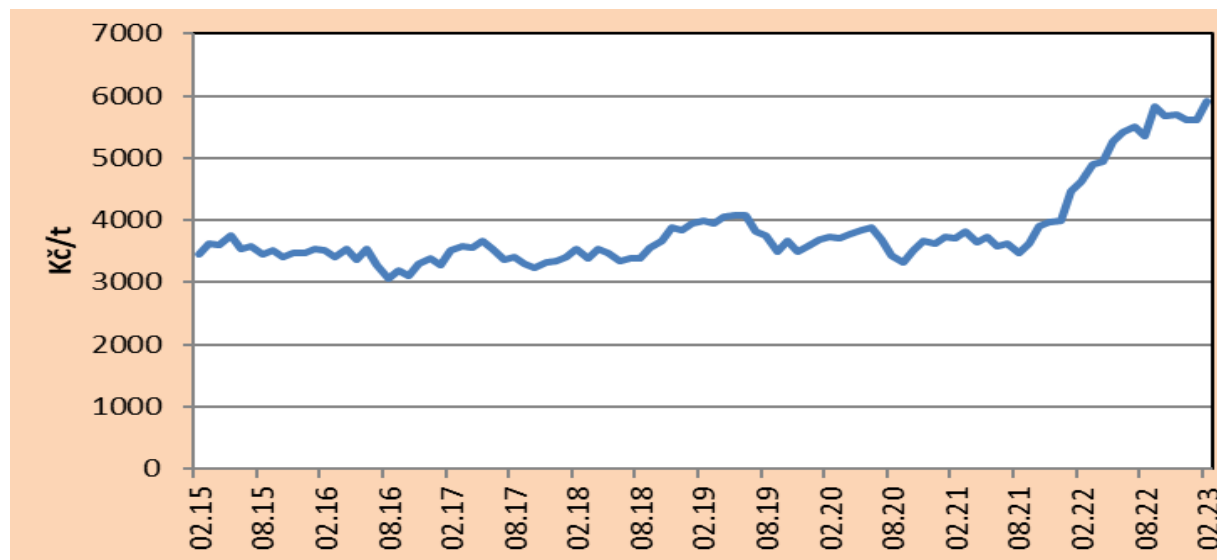
Plodina	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Oves krmný	2015/16	3 590	3 455	3 525	3 401	3 467	3 474	3 543	3 514	3 402	3 544	3 373	3 545
	2016/17	3 276	3 070	3 197	3 104	3 290	3 385	3 284	3 509	3 571	3 559	3 659	3 541
	2017/18	3 362	3 399	3 306	3 238	3 316	3 333	3 409	3 532	3 393	3 547	3 480	3 349
	2018/19	3 380	3 381	3 552	3 674	3 892	3 835	3 950	3 990	3 957	4 057	4 083	4 078
	2019/20	3 817	3 750	3 487	3 657	3 485	3 577	3 679	3 737	3 699	3 782	3 837	3 878
	2020/21	3 679	3 434	3 326	3 509	3 661	3 624	3 721	3 701	3 826	3 649	3 740	3 580
	2021/22	3 624	3 461	3 624	3 903	3 965	3 982	4 474	4 616	4 906	4 944	5 267	5 417
	2022/23	5 511	5 354	5 824	5 682	5 691	5 609	5 622	5 922	-	-	-	-

Pramen: ČSÚ.

Ceny krmného ovsa mají pro své specifické užití v ČR (např. koně, plemenná zvířata) úzkou vazbu odbytu na malou část trhu s krmivem a jsou tak značně závislé na aktuální nabídce a poptávce. Cena ovsa byla v hospodářském roce 2020/21 pod vlivem cenové stagnace všech krmných obilovin na našem trhu. Cena ovsa byla obdobná jako u většiny ostatních krmných plodin.

Po letošní sklizni bude ovesná komodita, tak jako všechny ostatní krmné obiloviny, pod vlivem vyšší poptávky s ohledem na celkovou produkci krmných obilovin (především krmného ječmene). Na začátku roku 2022 se očekává významný růst měsíčních průměrů cen krmného ovsa na úroveň 4 500–4 800 Kč/t.

Cenový vývoj u krmného ovsa v ČR



Pramen: ČSÚ.

KUKUŘICE

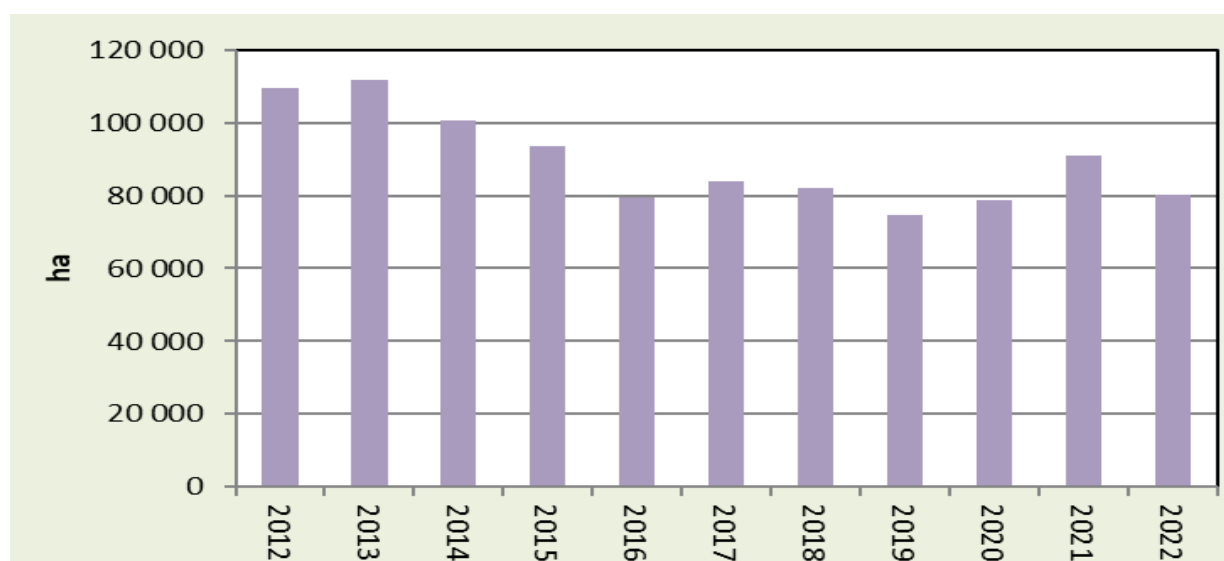
Výroba

Kukuřice ve sklizňovém roce 2022 zaznamenala výrazný propad sklizně, když po předloňském a loňském vysokém navýšení v její produkci výroba klesla o 348,5 tis. tun, tj. o 35,3 % a dosáhla úrovně ve výši 639,5 tis. tun. Ve srovnání s předchozí sklizní, kdy sklizeň kukuřice na zrno byla na produkční hladině 988,0 tis. tun, se jedná o poměrně vysoký propad v produkci této komodity. Důvody lze hledat především v nepříznivých klimatických podmínkách v průběhu měsíce června 2022, kdy kukuřici postihlo výrazné sucho, což mělo za následek výrazné snížení hektarového výnosu, ale také snížení osevní plochy kukuřice v roce 2022. Podle definitivní sklizně dle ČSÚ k 23. 2. 2023 došlo ve sklizňovém roce 2022 k poklesu produkce kukuřice o 35,3 % na 639,5 tis. tun. V dlouhodobém srovnání se tato sklizeň stane až třináctou nejvyšší sklizní kukuřice na zrno v ČR od roku 2000. Jestliže se v minulých letech v závislosti na zvyšující se sklizni kukuřice hovořilo o tom, že se tuzemská produkce této komodity blíží celkové domácí spotřebě a kukuřici lze řadit mezi plodiny, v jejichž výrobě je ČR soběstačná, tak v tomto ročníku je i možnost vývozních dispozic. Výroba kukuřice je za posledních dvacet jedna let více než 7x vyšší než v roce 1994, kdy její produkce činila 91,4 tis. tun. Z pohledu zajištění domácí potřeby růstem tuzemské produkce se jedná o velmi pozitivní skutečnost. Přesto je nutné brát v úvahu, že ČR má omezenou výměru oblastí, které jsou pro pěstování kukuřice na zrno skutečně vhodné. Konkurenceschopnost našich pěstitelů je do značné míry závislá na příznivých povětrnostních podmínkách daného pěstebního roku.

Osevní plochy

Osevní plochy kukuřice zjišťované ČSÚ k 31. 5. daného roku většinou nesouhlasí s údaji sklizňových ploch kukuřice, které jsou pak uvedeny v definitivní sklizni, neboť část ploch kukuřice určených pro sklizeň na siláž bývá ponechána zemědělci pro sklizeň na zrno. Podle údajů ČSÚ (k 31. 5. 2022) bylo pro sklizeň roku 2022 kukuřicí na zrno oseto 80,2 tis. ha. Při porovnání osevní plochy s předchozím ročníkem se jedná o výrazný pokles o 10,8 tis. ha, tj. 11,9 %. Přes tento pokles byl potvrzen trend nebývalého rozmachu pěstování kukuřice na zrno v České republice.

Vývoj osevních ploch kukuřice na zrno



Pramen: ČSÚ.

Hektarové výnosy

V roce 2022 je průměrný výnos kukuřice na zrno ve výši 7,95 t/ha. Ve srovnání s výnosem sklizně roku 2021 jde o výrazný pokles, a to o 1,70 t/ha, tj. o 17,6 %. Po vysokých výnosech v předchozích ročnících (2019–2021) se tak kukuřice na zrno znovu nachází v hladině průměrných výnosů nad 7,5 t/ha, kterých bylo dosaženo v ročnících 2008 a 2012, kdy kukuřice na zrno dosáhla výnosové hladiny 7,54 t/ha a 7,78 t/ha. Výrazné snížení hektarového výnosu v roce 2022 u kukuřice je způsobeno klimatickými vlivy, především nedostatkem srážek a vysokými teplotami v období, kdy kukuřice vytvářela palice.

Počáteční zásoby

V minulých letech kolísala úroveň počátečních zásob podle období, kdy probíhal dovoz kukuřice. S přechodem na vyšší pokrytí spotřeby domácí produkcí docházelo k postupné stabilizaci počátečních zásob. V hospodářském roce 2016/17 činil pokles počátečních zásob o 34,4 tis. tun na úroveň 430,2 tis. tun a ten pokračoval i v hospodářském roce 2017/18, kdy počáteční zásoby byly na úrovni 398,8 tis. tun. I v hospodářském roce 2018/19 byl zaznamenán další pokles počátečních zásob vlivem nízké produkce do úrovně 376,4 tis. tun. V dalším hospodářském roce 2019/20 se naplnil předpoklad nárůstu počátečních zásob o 89,7 tis. tun na úroveň 466,1 tis. tun vzhledem k poměrně nízkému vývozu v roce 2018. V hospodářském roce 2020/21 došlo k mírnému snížení počátečních zásob o 9,2 tis. tun, tj. o 2,0 % na úroveň 456,9 tis. tun, a to vzhledem k výrazně vyššímu vývozu v roce 2019. V hospodářském roce 2021/22 se naplnilo očekávání dalšího výraznějšího snížení počátečních zásob na úroveň 387,2 tis. tun vzhledem k velmi vysokému vývozu v roce 2020.

V tomto hospodářském roce 2022/23 se očekává daleko mírnější snížení počátečních zásob o 8,3 tis. tun, tj. o 2,1 % na úroveň 378,9 tis. tun, a to znovu vzhledem k velmi vysokému vývozu v roce 2021.

Bilanční tabulka kukuřice na zrno

Ukazatel		MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ²⁾
Osevní plocha		tis. ha	86,0	81,9	75,9	87,2	102,4	80,5
Výnos		t/ha	6,84	5,98	8,29	9,46	9,65	7,95
Výroba		tis. t	588,1	489,2	620,3	825,5	988,0	639,5
Počáteční zásoby		tis. t	398,8	376,4	466,1	456,9	387,2	378,9
Dovoz celkem		tis. t	129,6	284,7	175,3	157,5	166,3	190,0
Celková nabídka		tis. t	1 116,5	1 150,3	1 261,7	1 439,9	1 541,5	1 208,4
Domácí spotřeba celkem ¹⁾		tis. t	523,0	523,0	553,0	623,0	645,0	628,0
z toho	– potraviny	tis. t	14,0	15,0	15,0	15,0	18,0	17,0
	– osiva	tis. t	19,0	18,0	18,0	18,0	22,0	21,0
	– krmiva	tis. t	410,0	400,0	430,0	500,0	510,0	495,0
	– technické užití	tis. t	80,0	90,0	90,0	90,0	95,0	95,0
Vývoz celkem		tis. t	217,1	161,2	251,8	429,7	517,6	291,0
Celkové užití		tis. t	740,1	684,2	804,8	1 052,7	1 162,6	919,0
Konečné zásoby		tis. t	376,4	466,1	456,9	387,2	378,9	289,4
Konečné zásoby/celkové užití		%	50,86	68,12	56,77	36,78	32,59	31,49
Konečné zásoby/domácí spotřeba		%	71,97	89,12	82,62	62,15	58,74	46,08

Pramen: ČSÚ, MZe¹⁾, ÚZEI.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR. ²⁾ Údaje kromě osevní plochy, výnosu a výroby jsou odhad.

Dovoz

Rozsáhlé změny ve výrobě kukuřice na zrno v minulých letech, které posunuly ČR z role silného dovozce až na současnou pozici vývozce této komodity, ovlivnily výrazně tendence našeho zahraničního obchodu. V souladu se zajištěním většiny domácích potřeb produkcí tuzemské provenience v posledních letech dovoz kukuřice ze zahraničí prudce poklesl a udržuje se na přijatelné hranici, která je nezbytná pro zajištění specifických potřeb tuzemských zpracovatelů. Jedná se především o kukuřici na výrobu potravin či pro osevní účely. V hospodářském roce 2021/22 dovoz mírně stoupl a do České republiky bylo dovezeno o 8,8 tis. tun, tj. o 5,6 % více kukuřice než v hospodářském roce 2020/21, a to celkem 166,3 tis. tun.

Pro hospodářský rok 2022/23 se očekává větší dovezené množství kukuřice na zrno do výše 190,0 tis. tun.

Dovoz kukuřice v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	35,0	64,3	99,3	2013/14	128,8
2014	64,5	72,5	137,0	2014/15	119,3
2015	46,8	99,1	145,9	2015/16	171,4
2016	72,3	31,8	104,1	2016/17	93,0
2017	61,2	90,0	151,2	2017/18	129,6
2018	39,6	111,6	151,2	2018/19	284,7
2019	173,1	73,7	246,8	2019/20	175,3
2020	101,6	71,6	173,2	2020/21	157,5
2021	85,9	87,4	173,3	2021/22	166,3
2022	78,9	85,1	164,0	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celková nabídka

V hospodářském roce 2022/23 se očekává snížení úrovně v celkové nabídce kukuřice především v důsledku nižší produkce kukuřice. Celková nabídka by v tomto období měla dosáhnout 1 208,4 tis. tun, což je o 333,1 tis. tun, tj. o 21,6 % méně než v hospodářském roce 2021/22.

Potravinářské užití

Potřeba kukuřice pro potravinářské užití je vzhledem ke specifickým kvalitativním požadavkům zpracovatelského průmyslu doposud zčásti pokrývána dovozem. Pro hospodářský rok 2022/23 se očekává mírné snížení v potravinářském užití kukuřice, a to i přes skutečnost vysokého obsahu mykotoxinů v zrně kukuřice ze sklizně roku 2022. ČSN 46 1100-8 Obiloviny potravinářské – Část 8: Kukuřice potravinářská pro mlýnské zpracování vydaná v roce 2021 klade na obsah DON v kukuřici potravinářské pro mlýnské zpracování přísnější požadavky, a to maximálně 750 µg/kg. Požadavkům této normy vyhovělo všech 21 analyzovaných vzorků kukuřice ze sklizně 2022. Většina vzorků (95,0 %) vyhověla i přísnějším požadavkům ČSN 46 1100-8 Kukuřice potravinářská pro mlýnské zpracování. Úroveň kontaminace kukuřice mykotoxiny DON a ZEA ve sklizni 2022 je vyšší, než v roce 2021, nedosahuje však úrovně roku 2020. Úroveň kontaminace fumonisiny je ve sklizni 2022 ve srovnání

s rokem 2021 vyšší s ohledem na podíl kontaminovaných vzorků, medián a 90% percentil, hodnota průměru je přibližně srovnatelná, maximální hodnota je o něco nižší.

Spotřeba na osivo

Spotřeba na osivo zahrnuje také spotřebu osiva pro výsev kukuřice na siláž. Pro nastávající období se předpokládá stagnace v osevních plochách kukuřice na zrno, a také u kukuřice na siláž, což by se mělo odrazit ve stejné úrovni spotřeby kukuřice na osivo ve výši 21,0 tis. tun.

Krmivářské užití

Mírné navýšení v krmivářském užití v hospodářském roce 2021/22 souviselo především s dostatkem kvalitnější suroviny (vyšší produkce kukuřice na zrno).

V hospodářském roce 2022/23 se předpokládá snížení v užití kukuřice pro krmivářské užití na úroveň 495,0 tis. tun.

Vývoz

V hospodářském roce 2021/22 se předpokládalo další navýšení v úrovni vývozu (vzhledem k opětovné zvýšené produkci kukuřice). V meziročním srovnání došlo k mírnému navýšení vývozu o 87,9 tis. tun, tj. o 20,5 % na celkovou úroveň 517,6 tis. tun.

Vzhledem k tomu, že bylo dosaženo nižší produkce kvalitní kukuřice na zrno, předpokládá se, že dojde v hospodářském roce 2022/23 k mírnému snížení úrovně vývozu do výše 495,0 tis. tun.

Vývoz kukuřice v období let 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	170,7	154,0	324,7	2013/14	301,9
2014	147,9	168,4	316,3	2014/15	330,9
2015	162,5	100,6	263,1	2015/16	155,5
2016	54,9	190,4	245,3	2016/17	436,2
2017	245,8	125,2	371,0	2017/18	217,1
2018	91,9	103,3	195,2	2018/19	161,2
2019	57,9	123,4	181,3	2019/20	251,8
2020	128,4	180,5	308,9	2020/21	429,7
2021	249,2	241,2	490,4	2021/22	517,6
2022	276,4	143,9	420,3	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celkové užití, konečné zásoby

V hospodářském roce 2022/23 se očekává mírné snížení celkového užití ve srovnání s předchozím obdobím, které se vyznačovalo vysokým meziročním růstem. Vzhledem ke snížené produkci kukuřice ve stávajícím hospodářském roce 2022/23, a také k předpokládané výši vývozu kukuřice, se očekává meziroční pokles konečných zásob na úroveň 289,4 tis. tun.

Cenový vývoj

Měsíční průměrné ceny krmné kukuřice u zemědělských výrobců v Kč/t v hospodářských letech 2015/16–2022/23 (bez DPH)

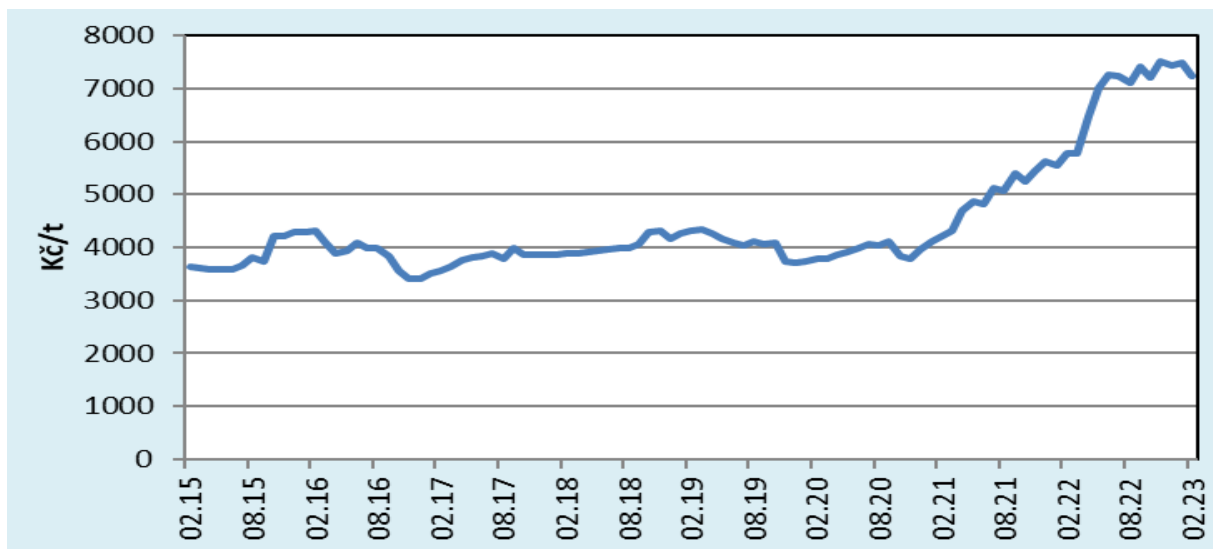
Plodina	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Krmná kukuřice	2015/16	3 653	3 811	3 723	4 219	4 213	4 277	4 300	4 313	4 093	3 884	3 935	4 090
	2016/17	3 984	3 996	3 833	3 554	3 401	3 415	3 503	3 570	3 636	3 754	3 815	3 848
	2017/18	3 879	3 779	3 985	3 866	3 854	3 860	3 864	3 876	3 893	3 902	3 929	3 970
	2018/19	3 993	3 996	4 069	4 293	4 311	4 156	4 268	4 307	4 328	4 257	4 165	4 087
	2019/20	4 039	4 101	4 062	4 098	3 732	3 719	3 730	3 774	3 774	3 865	3 921	3 994
	2020/21	4 069	4 032	4 104	3 845	3 781	3 957	4 101	4 220	4 327	4 696	4 865	4 819
	2021/22	5 129	5 070	5 388	5 239	5 454	5 619	5 551	5 783	5 781	6 723	7 006	7 260
	2022/23	7 245	7 118	7 402	7 213	7 524	7 436	7 483	7 229	-	-	-	-

Pramen: ČSÚ.

Po sklizni v roce 2021 došlo u kukuřice na zrno k postupnému růstu cen především pod vlivem ruské invaze na Ukrajinu. Svého maxima 7 260 Kč/t dosáhla cena ve druhé polovině hospodářského roku 2021/22, v měsíci červnu 2022. S ohledem na celkovou situaci ve světě a pokračující válce na Ukrajině lze očekávat, že cenový vývoj většiny krmných a potravinářských obilovin budou mít mírně stoupající trend vzhledem k nejistotě na trhu s obilovinami.

Na začátku kalendářního roku 2023 se očekává výše měsíčních cenových průměrů kukuřice v rozmezí 7 000–7 600 Kč/t.

Cenový vývoj u kukuřice v ČR



Pramen: ČSÚ.

GM kukuřice

Česká republika pěstuje kukuřici v různých systémech hospodaření. Nejčastěji se jedná o konvenční kukuřici a o kukuřici pěstovanou v podmínkách ekologického zemědělství. V minulosti také čeští farmáři pěstovali geneticky modifikovanou (GM) kukuřici.

Na území EU, tedy i v ČR, je od roku 1998 pro komerční pěstování povolena jediná GM rostlina, kukuřice MON810, označována též jako Bt kukuřice. Tato kukuřice je odolná vůči zavíječi kukuřičnému. Ochrana před škůdcem dosahuje téměř 100 %. V souvislosti s touto přirozenou ochranou je snížena nutnost vstupu do porostu mechanizačními prostředky a aplikace insekticidů. Výsledným produktem tohoto systému pěstování jsou nepolámané, nepoléhavé a houbovými chorobami (zejména rodu *Fusarium*) nenapadené rostliny, které vedou k vyššímu výnosu a ke kvalitnější sklizni.

V České republice byla tato odrůda pěstována v letech 2005–2016, viz tabulka níže. Produkce GM kukuřice se ve většině případů využívala jako krmivo pro hospodářská zvířata, z menší části také jako surovina pro výrobu bioethanolu a bioplynu. Vypěstovaná GM kukuřice nebyla v ČR používána pro potravinářské účely.

Z důvodu administrativní a organizační náročnosti pěstování GM plodin (evidence, označování, pravidla koexistence atd.) a požadavku především německých odběratelů mléka na produkci bez používání GMO se v Česku již Bt kukuřice nepěstuje.

Plochy GM kukuřice v ČR a počet pěstitelů v letech 2005–2022

Rok	Plocha (ha)	Počet pěstitelů
2005	150	51
2006	1 290	82
2007	5 000	126
2008	8 380	167
2009	6 480	121
2010	4 680	82
2011	5 090	64
2012	3 050	41
2013	2 560	31
2014	1 754	18
2015	997	11
2016	75	1
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0
2021	0	0
2022	0	0

Pramen: SZIF.

Klesající trend pěstebních ploch GM kukuřice je k vidění nejen v Česku, ale také v ostatních zemích EU (viz tabulka níže). Tento trend přizívuje nejen velmi přísná legislativa GMO, zdoluhavý postup povolování a další povinnosti spojené s pěstováním GMO, ale také negativní medializace celé problematiky. Ve světě

je ale situace přesně opačná. Pěstební plochy GM plodin se každoročně zvyšují a jsou nezastupitelnou složkou zemědělské výroby. Ačkoliv EU není pěstování GM rostlin nakloněna, na dovozech především bílkovinných GM komodit je však zcela závislá.

Vývoj ploch GM kukuřice v EU v letech 2015–2022 (ha)

Země/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Španělsko	107 749	129 081	124 227	115 246	107 127	98 152	96 605	67 620
ČR	997	75	0	0	0	0	0	0
Rumunsko	2,5	0	0	0	0	0	0	0
Portugalsko	8 017	7 069	7 308	5 733	2 736	4 216	2 372	1 019
Polsko	0	0	0	0	0	0	0	0
Slovensko	400	112	0	0	0	0	0	0
Francie	0	0	0	0	0	0	0	0
Německo	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	117 166	136 337	131 263	120 979	109 863	102 368	98 977	68 639

Pramen: Ministerio de Agricultura España, Agricultura, Florestas e Desenvolvimento Rural Portuguesa.

Tuto situaci by mohly zvrátit nastupující nové genomické techniky. Tyto moderní metody šlechtění umožňují vývoj nových odrůd rostlin o požadovaných vlastnostech úpravou DNA bez vnesení cizorodých genů. Nové genomické techniky jsou v současné době považovány za GMO a spadají tak pod legislativu GMO.

Tato legislativa ovšem nereflektuje technický ani vědecký pokrok v této oblasti. Evropská komise proto plánuje v roce 2023 předložit návrh nařízení k novým genomickým technikám, který by nejen lépe odrážel nové vědecké poznatky, ale také posílil právní jistoty, konkurenceschopnost a udržitelnost evropského zemědělství.

TRITICALE

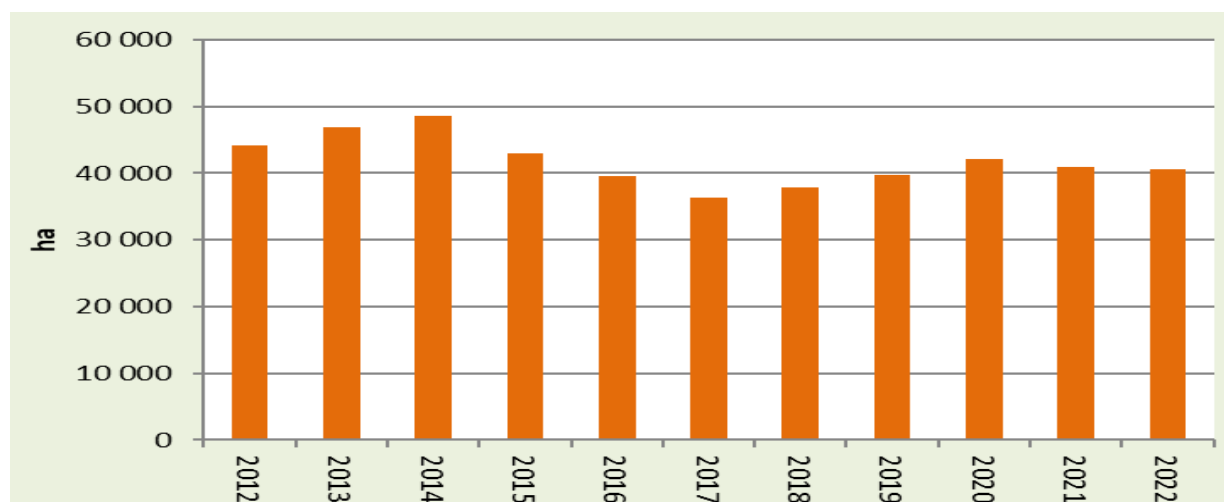
Výroba

Sklizeň triticales je stanovena dle ČSÚ k 23. 2. 2023 ve výši 207,6 tis. tun. Vlivem navýšení produkce ve sklizni 2022, se tak produkce znovu vrátila nad hranici 200,0 tis. tun. Při porovnání hospodářského roku 2022/23 s 2021/22 se jedná o nárůst celkové výroby o 14,2 tis. tun, tj. o 7,3 %. Zvýšení objemu produkce ze sklizně 2022 souvisí především s obdobím zakládání porostů v měsíci září a říjen roku 2021. Nárůstem výroby triticales je stále deklarováno, že je to plodina bilančně velmi důležitá na trhu s krmnými obilovinami.

Osevní plochy

Podle soupisu osevních ploch prováděného ČSÚ k 31. 5. 2022 dosáhla výměra pěstování pro sklizeň roku 2022 výše 40,6 tis. ha. To představuje meziroční snížení o 0,3 tis. ha, tj. o 0,7 %. Jedná se o obdobnou osevní plochu triticales, která zde byla v roce 2021.

Vývoj osevních ploch u triticales



Pramen: ČSÚ.

Hektarové výnosy

Výnos triticales ze sklizně 2022 je ve výši 5,12 t/ha. Ve srovnání se skutečností sklizně roku 2021 se jedná o zvýšení o 0,39 t/ha, tj. o 8,2 %. Jako u většiny ozimých obilnin, tak i u triticales ovlivnil hektarový výnos především průběh počasí, a to především v době, kdy probíhalo setí, v září a říjnu roku 2021, kdy bylo teplo a porosty tak byly dostatečně odnožené a připravené na zimní období.

Počáteční zásoby

Počáteční zásoby triticales hospodářského roku 2021/22 dále významně rostly a byly na průměrné úrovni. V meziročním srovnání došlo k dalšímu výraznému nárůstu počátečních zásob o 32,2 tis. tun, tj. o 79,7 % na konečných 72,6 tis. tun.

V letošním hospodářském roce 2022/23 se očekává mírný pokles těchto zásob na úroveň 70,2 tis. tun.

Bilanční tabulka triticales

Ukazatel		MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ²⁾
Osevní plocha		tis. ha	36,3	37,9	39,7	42,1	40,9	40,6
Výnos		t/ha	4,89	4,55	4,93	5,07	4,73	5,12
Výroba		tis. t	177,3	172,2	195,4	213,3	193,4	207,6
Počáteční zásoby		tis. t	39,3	30,6	30,5	40,4	72,6	70,2
Dovoz celkem		tis. t	0,1	0,6	0,6	1,2	0,2	1,0
Celková nabídka		tis. t	216,7	203,4	226,5	254,9	266,2	278,8
Domácí spotřeba celkem ¹⁾		tis. t	174,0	162,0	172,0	162,0	185,0	205,0
z toho	– potraviny	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	– osiva	tis. t	12,0	12,0	12,0	12,0	10,0	10,0
	– krmiva	tis. t	100,0	100,0	110,0	100,0	125,0	125,0
	– technické užití	tis. t	62,0	50,0	50,0	50,0	50,0	70,0
Vývoz celkem		tis. t	12,1	10,9	13,1	20,3	11,0	24,5
Celkové užití		tis. t	186,1	172,9	185,1	182,3	196,0	229,5
Konečné zásoby		tis. t	30,6	30,5	40,4	72,6	70,2	49,3
Konečné zásoby/celkové užití		%	16,44	17,64	22,37	39,82	35,82	21,48
Konečné zásoby/domácí spotřeba		%	17,59	18,83	24,07	44,81	37,95	24,05

Pramen: ČSÚ, MZe¹⁾, ÚZEI.

Poznámka: ²⁾ Údaje kromě osevní plochy, výnosu a produkce jsou odhad.

Dovoz

Dovoz triticales byl v předchozích letech naprosto nevýznamný, což bylo potvrzeno i v hospodářském roce 2021/22 a jeho výše byla 0,2 tis. tun. Takovýto objem dovozu u triticales byl obvyklý v ročnících 2017–2020.

V hospodářském roce 2022/23 se očekává mírné navýšení dovozu triticales ze zahraničí do výše 1,0 tis. tun.

Celková nabídka

Především vyšší konečné zásoby hospodářského roku 2020/21 a průměrná produkce v hospodářském roce 2021/22 u triticales měly rozhodující vliv na celkovou nabídku pro ročník 2021/22, která byla ve výši 266,2 tis. tun.

V hospodářském roce 2022/23 se očekává její další růst do výše celkem 278,0 tis. tun.

Domácí spotřeba

Použití triticales je soustředěno výhradně na krmné účely. Jedná se o kvalitní krmnou obilovinu, jako potravina se nevyužívá. Spotřeba triticales na krmivo v hospodářském roce 2021/22 oproti předchozímu ročníku se zvýšila a byla na úrovni 125,0 tis. tun. Pro hospodářský rok 2022/23 se očekává stagnace v užití triticales na krmné účely do celkové výše 125,0 tis. tun.

Spotřeba osiv zohledňuje využití triticales také jako pícní ozimé meziploidy. Pro nadcházející období se předpokládá stejná úroveň ve spotřebě osiva.

V hospodářském roce 2022/23 se předpokládá využití triticales na technické užití v množství 70,0 tis. tun. V porovnání s předchozím hospodářským rokem 2021/22 se jedná o navýšení v tomto užití o 20,0 tis. tun, tj. o 40,0 %.

Vývoz

V předchozím hospodářském roce 2021/22 se vývoz triticales vrátil k obvyklým hodnotám a poklesl o 9,3 tis. tun, tj. o 45,8 % a dosáhl úrovně 11,0 tis. tun, která je srovnatelná s ročníkem 2018/19 (10,9 tis. tun).

V nadcházejícím hospodářském roce 2022/23 se předpokládá opětovné navýšení úrovně vývozu triticales do zahraničí do výše 24,5 tis. tun.

Vývoz triticales v letech 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	5,2	12,8	18,0	2013/14	19,1
2014	6,3	11,2	17,5	2014/15	23,0
2015	11,8	12,7	24,5	2015/16	19,8
2016	7,1	8,7	15,8	2016/17	19,6
2017	10,9	8,0	18,9	2017/18	12,1
2018	4,1	8,2	12,3	2018/19	10,9
2019	2,7	7,2	9,9	2019/20	13,1
2020	5,9	9,0	14,9	2020/21	20,3
2021	11,3	8,3	19,6	2021/22	11,0
2022	2,7	11,3	14,0	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Celkové užití, konečné zásoby

Vyšší sklizeň roku 2022 předpokládá zvýšení domácí spotřeby v hospodářském roce 2022/23 do úrovně 205,0 tis. tun a také zvýšení celkového užití do výše 229,5 tis. tun. Konečné zásoby hospodářského roku 2022/23 by měly poklesnout do úrovně 49,3 tis. tun. Ve srovnání s předchozím ročníkem 2021/22 se jedná o snížení o 20,9 tis. tun, tj. o 29,8 %, především z důvodu vyššího vývozu triticales v hospodářském roce 2022/23.

Cenový vývoj

Měsíční průměrné ceny zemědělských výrobců ČSÚ do roku 2013 u triticales nesledoval. Od počátku roku 2013 toto sledování ČSÚ uskutečňuje. MZe do konce roku 2012 tyto ceny odvozovalo od cen, které byly srovnatelné s úrovní cen krmného ječmene.

Měsíční průměrné ceny triticales u zemědělských výrobců v Kč/t v hospodářských letech 2015/16–2022/23 (bez DPH)

Plodina	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Triticale	2015/16	3 462	3 524	3 443	3 631	3 845	3 511	3 512	3 620	-	3 703	3 235	3 304
	2016/17	3 242	3 163	3 052	3 304	3 512	3 246	3 041	3 247	3 165	3 174	3 183	3 304
	2017/18	3 398	3 170	3 395	3 570	3 668	3 433	-	3 712	3 527	3 533	3 476	3 377
	2018/19	3 439	3 460	3 701	4 078	3 916	3 921	3 917	4 072	-	4 486	-	-
	2019/20	3 948	3 439	3 466	4 080	3 788	3 971	3 764	3 735	4 085	-	3 853	3 589
	2020/21	3 773	3 573	3 530	3 686	3 827	3 944	-	3 937	3 675	4 032	4 058	3 947
	2021/22	3 992	3 850	4 213	4 269	4 315	4 627	5 065	5 134	5 207	5 964	-	-
	2022/23	-	6 177	6 123	6 553	6 483	5 863	6 169	6 625	-	-	-	-

Pramen: ČSÚ.

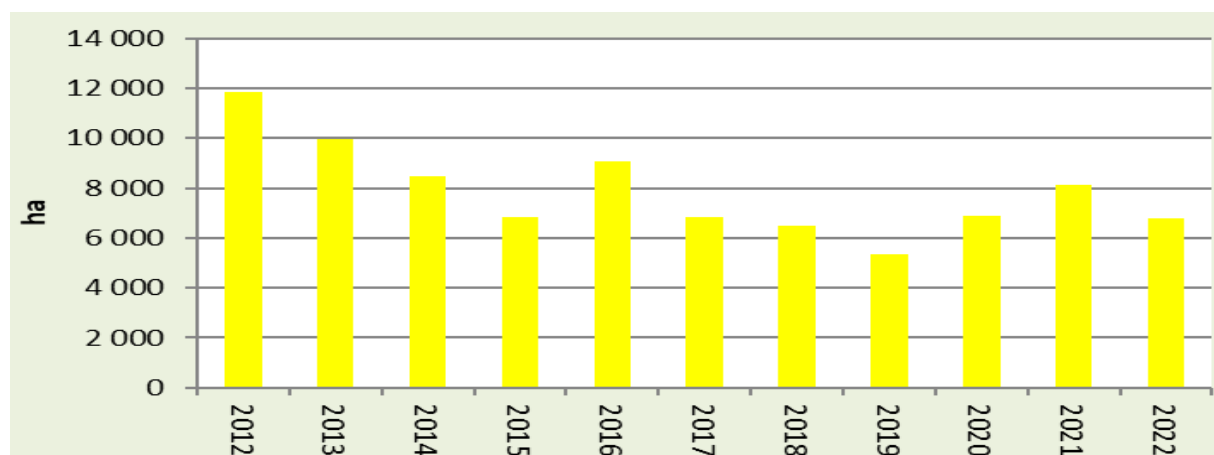
OSTATNÍ OBILOVINY

Výroba, osevní plochy a hektarové výnosy

Tato skupina zahrnuje proso seté, lesknici (chrustici) kanárskou, čirok, pohanku obecnou a další okrajové obilniny.

Podle soupisu ploch ČSÚ k 31. 5. 2022 byla osevní plocha ostatních obilnin 6,8 tis. ha. Tato skupina plodin vykázala meziroční snížení rozsahu pěstování o 1,4 tis. ha, tj. o 17,1 %. Rozsah pěstování této skupiny obilnin poklesl a je obdobný jako v roce 2020 (6,9 tis. ha). Odhad výnosů a produkce ČSÚ k 23. 2. 2023 ostatních obilovin je na úrovni 1,35 t/ha. Aktuální produkce dle ČSÚ k 23. 2. 2023 u ostatních obilovin dosahuje výše 9,1 tis. tun.

Vývoj osevních ploch ostatních obilnin



Pramen: ČSÚ.

Bilanční tabulka ostatních obilovin

Ukazatel		MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ²⁾
Osevní plocha		tis. ha	6,4	6,5	5,4	6,9	8,2	6,8
Výnos		t/ha	1,45	1,99	1,55	2,65	1,75	1,35
Výroba		tis. t	9,2	12,9	8,3	18,2	14,2	9,1
Počáteční zásoby		tis. t	8,3	2,8	0,2	1,0	1,3	1,7
Dovoz celkem		tis. t	4,2	5,7	13,8	6,9	4,4	6,0
Celková nabídka		tis. t	21,7	21,4	22,3	26,1	19,9	16,8
Domácí spotřeba celkem ¹⁾		tis. t	4,5	5,0	2,0	3,0	5,0	5,0
z toho	– potraviny	tis. t	4,0	4,0	1,5	2,0	4,0	4,0
	– osiva	tis. t	0,5	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0
	– krmiva	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	– technické užití	tis. t	14,4	16,2	19,3	21,8	13,2	8,0
Vývoz celkem		tis. t	18,9	21,2	21,3	24,8	18,2	13,0
Celkové užití		tis. t	2,8	0,2	1,0	1,3	1,7	3,8
Konečné zásoby		tis. t	14,81	0,94	4,69	5,24	9,34	29,23
Konečné zásoby/celkové užití		%	118,57	62,22	50,00	43,33	34,00	76,00
Konečné zásoby/domácí spotřeba		%	17,59	18,83	24,07	44,81	37,95	24,05

Pramen: ČSÚ, MZe¹⁾, ÚZEI.

Poznámka: ²⁾ Údaje kromě osevní plochy, výnosu a výroby jsou odhad.

Domácí spotřeba

Ostatní obiloviny jsou důležitými surovinami k výrobě potravin a jsou také nezbytnou součástí některých speciálních krmiv.

Dovoz a vývoz

Nejvýznamnějšími vývozními komoditami z této skupiny jsou proso a pohanka. Zahraniční obchod lze charakterizovat jako poměrně stabilní a odvíjí se především na základě obchodních vztahů dlouhodobějšího charakteru.

Dovoz ostatních obilovin v letech 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	0,6	1,1	1,7	2013/14	2,1
2014	1,0	1,9	2,9	2014/15	3,1
2015	1,2	2,1	3,3	2015/16	3,8
2016	1,7	2,3	4,0	2016/17	3,6
2017	1,3	1,7	3,0	2017/18	4,2
2018	2,5	2,6	5,1	2018/19	5,7
2019	3,1	4,1	7,2	2019/20	13,8
2020	9,7	3,7	13,4	2020/21	6,9
2021	3,2	2,1	5,3	2021/22	4,4
2022	2,3	2,8	5,1	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

Vývoz ostatních obilovin v letech 2013–2022 (tis. tun)

Kalendářní rok	Leden až červen	Červenec až prosinec	Množství za kalendářní rok	Hospodářský rok	Množství za hospodářský rok
2013	3,1	4,9	8,0	2013/14	9,1
2014	4,2	2,5	6,7	2014/15	9,5
2015	7,0	3,2	10,2	2015/16	8,2
2016	5,0	4,2	9,2	2016/17	11,7
2017	7,5	6,1	13,6	2017/18	14,4
2018	8,3	8,6	16,9	2018/19	16,2
2019	7,6	14,5	22,1	2019/20	19,3
2020	4,8	11,2	16,0	2020/21	21,8
2021	10,6	5,8	16,4	2021/22	13,2
2022	7,4	3,2	10,6	2022/23	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Data po zaokrouhlení.

OBILOVINY V EKOLOGICKÉM ZEMĚDĚLSTVÍ ČR

Pravidla ekologického zemědělství (EZ) a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména **zákonem č. 242/2000 Sb.**, o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, **vyhláškou č. 16/2006 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, a dále **nařízením Rady (EU) 2018/848** ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007, a s ním souvisejícími prováděcími nařízeními Komise (EU) 2020/464, 2021/279, 2021/1165, 2021/1378, 2021/2119, 2021/2307, 2022/2240 a 2023/121; nařízeními Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/427, 2020/1794, 2020/2146, 2021/642, 2021/715, 2021/716, 2021/771, 2021/1006, 2021/1189, 2021/1691, 2021/1697, 2021/1698, 2021/2304, 2021/2306, 2022/474, 2022/1450 a 2023/207, a také nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 ze dne 15. března 2017 o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování potravinového a krmivového práva a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin a přípravků na ochranu rostlin.

Historie EZ se v ČR datuje od roku 1990, kdy byly registrovány první tři ekologické farmy. K 31. 12. 2022 působilo v ČR 5 050 ekologických zemědělců, což je o 256 více ve srovnání s minulým rokem a 990 výrobců biopotravin, tj. o 44 více než v předchozím roce. Dle LPIS podíl ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy činil 16,2 %. Výměra půdy v EZ dosáhla k 31. 12. 2022 již 575 464 ha, z toho výměra orné půdy 111 966 ha a její podíl vůči dominujícím travním porostům setrvale narůstá. Vůči celkové výměře půdy v EZ tvořil podíl orné půdy ke konci roku 2022 již 19,46 %. Aktuální vývoj struktury půdního fondu v EZ dle LPIS ukazuje následující tabulka.

Struktura půdního fondu v EZ

Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR dle LPIS

Plochy	Výměra 2021		Výměra 2022		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda ¹⁾	102 800	18,42	111 966	19,46	108,92
Trvalé travní porosty	448 703	80,39	457 015	79,42	101,85
Trvalé kultury – vinice	1 083	0,19	1 111	0,19	102,57
Trvalé kultury – sady	3 559	0,64	3 258	0,57	91,53
Trvalé kultury – chmelnice	12	0,00	25	0,00	213,01
Trvalé kultury – jiné	1 605	0,29	1 675	0,29	104,34
Ostatní plochy ²⁾	361	0,06	414	0,07	114,71
Celkem	558 124	100,00	575 464	100,00	103,11

Pramen: SZIF.

Poznámka: ¹⁾ V rámci orné půdy je kromě standardní orné půdy (R) zařazena také kultura úhor (U) a kultura tráva na orné půdě (G) dle LPIS.

²⁾ Do ostatních ploch jsou zahrnuty školky, zalesněná půda, plochy RRD, mimoprodukční plochy, jiná kultura a rybníky.

Vzhledem k metodice sběru a zpracování dat jsou podrobné statistické údaje dostupné vždy s přibližně ročním zpožděním. Aktuálně jsou dostupná data o produkci a trhu s biopotravinami za rok 2021.

V České republice z pohledu užití půdy v EZ dlouhodobě dominují trvalé travní porosty (TTP). Nicméně plocha orné půdy v EZ setrvale narůstá. Byl zaznamenán meziroční nárůst o 9,7 %, tj. o téměř 9,1 tis. ha a od roku 2004 vzrostla plocha orné půdy již 5,2krát. V roce 2022 bylo dosaženo historicky nejvyššího podílu OP v rámci ploch EZ.

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2021 vyprodukováno celkem 1 12 347 tun obilovin. Obilniny jsou v ČR vedle píce hlavně plodinami pěstovanými na orné půdě v ekologickém režimu. V roce 2021 byly pěstovány na 42,7 % rozlohy orné půdy v EZ. Stejně jako v předchozích letech byly nejčastěji pěstovanými obilninami pšenice setá (27 %) a oves (25,3 %). Tyto dvě plodiny společně zaujímaly více než 52 % celkové plochy obilnin v EZ. Dalšími významnými obilninami byly špalda (17,2 %), triticales (10,8 %) a ječmen (9,4 %). Podobně jako v minulém roce došlo k poklesu výměry u pšenice tvrdé (o 12,8 %), žita (o 39,8 %) a pšenice seté (o 10,6 %). Naopak k nárůstu došlo u triticales (o 15,6 %), ječmene (o 2,9 %) a dalších obilnin na zrno. Plochy špaldy vzrostly o 39,9 %, plochy pohanky o 38,3 % a plochy ovsa o 23 %. Největšího objemu produkce dosáhla v roce 2021 pšenice (26,8 %), oves (26,1 %), špalda (18,4 %) a triticales (11,3 %). Při srovnání produkce jednotlivých plodin měly v rámci obilovin oves 15 % a triticales 6,5 % podíl na celkové sklizni v ČR. Z pohledu porovnání hektarového výnosu v EZ a v celé ČR se v roce 2021 pohybovaly výnosy obilovin v EZ v rozmezí cca 50–80 % výnosu konvenčního.

Z celkového množství 98 581 tun vyprodukovaných obilovin v EZ v ČR bylo 76 % prodáno (74,4 tis. tun), a to z 81 % v bio kvalitě. Na domácím trhu bylo uplatněno 67 % obilovin a 33 % bylo vyvezeno. Podíl neprodané produkce, tedy zkrmené nebo využitě jiným způsobem, činil u obilovin 24 % objemu, z toho bylo zhruba 59 % spotřebováno jako krmivo. Stejně jako v předchozích letech mělo z obilovin nejnižší podíl v rámci prodeje triticales (44 %), a to z důvodu jeho vysokého uplatnění již přímo na farmě jako krmiva.

Struktura, produkce a výnos obilovin na orné půdě v EZ v roce 2021

Plodiny	Počet ekofare ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
OP celkem²⁾	1 966	15 444,56³⁾	83 544,11	98 988,673	276 046,28	3,30
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	867	5 207,57	37 061,23	42 268,80	1 12 346,59	3,03
Pšenice setá	425	1 963,16	9 455,75	11 418,91	30 135,83	3,19
Pšenice špalda	183	291,10	6 959,30	7 250,40	20 638,61	2,97
Pšenice tvrdá	11	96,86	73,17	170,03	222,19	3,04
Žito seté	126	131,36	1 562,14	1 693,50	4 366,16	2,79
Ječmen setý	253	867,19	3 104,58	3 971,77	8 809,02	2,84
Oves setý	465	871,63	9 838,71	10 710,34	29 302,95	2,98
Triticales seté	194	498,24	4 072,73	4 570,97	12 640,15	3,10
Kukuřice setá na zrno	27	398,57	831,88	1 230,45	4 167,94	5,01
Pohanka obecná	63	63,00	872,39	935,39	1 453,95	1,67
Proso seté	13	8,77	253,24	262,01	539,37	2,13
Ostatní obiloviny na zrno	6	17,69	37,34	55,03	70,42	1,89

Pramen: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021, data od 4 673 subjektů.

Poznámky: ¹⁾ Počet ekofare, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

²⁾ Z důvodu odlišné metodiky se údaj za ornou půdu celkem liší od údajů vykazovaných pro EUROSTAT.

³⁾ Z důvodu zaokrouhlování nekoresponduje údaj celkem s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Plochy a produkce v EZ na orné půdě v letech 2020 a 2021 a srovnání s celkovou osevní plochou a produkcí v ČR v roce 2021

Plodiny	2020 (EZ)		2021 (EZ)		Struktura plodin 2021 (%)	Meziroční změna (%)		2021 (ČR)			Podíl (%) na celkové		
	Celková plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)	Celková plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)		Produkce	Hektarový výnos	Celková plocha (ha)	Celková produkce (t)	Hektarový výnos (t/ha)	ploše	produkci	hektarovém výnosu
Obiloviny	39 818	98 569	42 269	112 347	42,70	13,98	4,19	1 345 835	8 227 107	6,11	3,14	1,37	49,59
Pšenice setá	12 774	31 657	11 419	30 136	27,01	-4,81	5,73	784 784	4 960 925	6,32	1,46	0,61	50,42
Pšenice špalda	5 184	14 474	7 250	20 639	17,15	42,59	-1,02	x	x	x	x	x	x
Ječmen setý	3 860	8 596	3 972	8 809	9,40	2,48	2,64	326 743	1 749 134	5,35	1,22	0,50	53,00
Žito seté	2 813	6 611	1 694	4 366	4,01	-33,96	-0,77	25 154	126 581	5,03	6,73	3,45	55,54
Oves setý	8 711	20 795	10 710	29 303	25,34	40,91	8,65	57 715	194 745	3,37	18,56	15,05	88,27
Triticale seté	3 955	10 728	4 571	12 640	10,81	17,82	-1,34	40 856	193 445	4,73	11,19	6,53	65,55
Kukuřice setá na zrnno	1 127	3 464	1 230	4 168	2,91	20,33	35,98	102 438	988 038	9,65	1,20	0,42	51,95

Pramen: UZEI.

Poznámka: Pšenice špalda byla zahrnuta k pšenici seté, samostatná je od roku 2023.

Finanční podpora ekologického zemědělství ze strany státu

Cílem finanční podpory poskytované ze strany státu je podporování systémů hospodaření šetrného k životnímu prostředí – posílit prevenci degradace půdy, zachovat a obnovit cenná stanoviště na zemědělské půdě z hlediska druhové různorodosti a zvýšit ekologickou stabilitu a estetickou hodnotu krajiny.

Předmětem dotace je zemědělská půda obhospodařovaná v režimu přechodného období nebo ekologického zemědělství s druhem zemědělské kultury trvalý travní porost, standardní orná půda, travní porost na orné půdě, úhor na orné půdě, trvalá kultura ovocný sad, vinice a chmelnice a jiná trvalá kultura – krajinnotvorný sad. Pro hospodaření na jednotlivých zemědělských kulturách jsou stanoveny dílčí podmínky včetně například minimálního zatížení hospodářskými zvířaty na travních porostech, minimální hustoty životaschopných jedinců na hektar ovocného sadu atd.

Dotace jsou ekologickým zemědělcům vypláceny již od roku 1998 formou dotací na plochu zařazenou do EZ nebo přechodného období. Vyplácení podpory ekologickým zemědělcům na plochu bylo dále zajištěno v rámci Programu rozvoje venkova (PRV) pro roky 2007–2013, kde bylo EZ podporováno jedním z tzv. agroenvironmentálních opatření v rámci Osy II PRV. V následujícím programovém období PRV na roky 2014–2020 byla již podpora EZ realizována v rámci samostatného opatření M. I I Ekologické opatření, v rámci kterého jsou financována opatření „Ekologické zemědělství“ a „Navazující ekologického zemědělství (NEZ)“. Tato podpora byla způsobilá pouze pro ekofarmy, které nehosподаřily souběžně v režimu konvenční produkce na zemědělské půdě v případě zemědělských kultur, které jsou způsobilé pro dotaci na EZ.

Na opatření EZ/NEZ bylo v roce 2022 podáno celkem 5 191 žádostí o dotaci na výměru 567 458 ha a bylo požádáno o 1 528 536 415 Kč (62 135 627 EUR). Výplata těchto žádostí bude s ohledem na harmonogram předpokládané administrace zahájena v první polovině roku 2023. V tabulkách níže je zobrazen přehled výše podpor pro jednotlivé kultury – dotace na plochu zařazenou do EZ nebo přechodného období v letech 2001–2022.

Výše podpory v rámci opatření Ekologické zemědělství PRV 2022

Druh zemědělské kultury	Hospodaření/dotace	Výše sazby dotace (EUR/ha)	
		Přechodné období	Ekologická produkce
Trvalý travní porost	Trvalý travní porost	84	83
Orná půda	Pěstování zeleniny nebo speciálních bylin	536	466
	Pěstování trav na semeno	265	180
	Pěstování ostatních plodin	245	180
	Pěstování jahodníku	669	583
	Travní porost	79	69
	Úhor	34	29
Trvalá kultura	Ovocný sad – intenzivní	825	779
	Ovocný sad – ostatní	419	417
	Vinice	900	845
	Chmelnice	900	845
	Jiná trvalá kultura – s ekologicky významným prvkem krajinnotvorný sad	165	165

Pramen: MZe, SZIF.

Poznámka: Pro rok 2022 byl platný směnný kurz 24,858 CZK/EUR.

Výše podpory v rámci navazujícího opatření Ekologické zemědělství PRV 2022

Druh zemědělské kultury	Hospodaření/dotace	Výše sazby dotace (EUR/ha)	
		Přechodné období	Ekologická produkce
Trvalý travní porost	Trvalý travní porost	86	83
Orná půda	Pěstování zeleniny nebo speciálních bylin	537	466
	Pěstování trav na semeno	266	180
	Pěstování ostatních plodin	247	180
	Pěstování jahodníku	670	583
	Travní porost	81	69
	Úhor	35	29
Trvalá kultura	Ovocný sad – intenzivní	830	779
	Ovocný sad – ostatní	420	417
	Vinice	900	845
	Chmelnice	900	845
	Jiná trvalá kultura – s ekologicky významným prvkem krajinyotvorný sad	70	67

Pramen: MZe, SZIF.

Poznámka: Pro rok 2022 byl platný směnný kurz 24,858 CZK/EUR.

PŘÍLOHY

Obsah:

- Osevní plocha jednotlivých druhů obilnin a jejich zastoupení na orné půdě
- Osevní a sklizňové plochy, produkce a hektarové výnosy obilnin
- Roční průměrné ceny zemědělských výrobců obilovin
- Měsíční průměrné ceny zemědělských výrobců obilovin
- Měsíční průměrné ceny průmyslových výrobců vybraných mlýnských a pekárenských výrobků
- Měsíční průměrné spotřebitelské ceny vybraných mlýnských a pekárenských výrobků
- Celková výměra obilnin pěstovaných v EZ včetně přechodného období
- Produkce obilovin v EZ
- Průměrný hektarový výnos obilovin v EZ

Osevní plocha jednotlivých druhů obilnin a jejich zastoupení na orné půdě

Plodina	Rok	Osevní plocha ha	Orná půda ha	Osevní plocha /orná půda (%)	% z obilnin celkem
Obilniny na zrno celkem	2018	1 338 780	2 486 643	53,84	100
	2019	1 352 530	2 486 367	54,40	100
	2020	1 344 877	2 485 825	54,10	100
	2021	1 345 835	2 476 913	54,43	100
	2022	1 386 011	2 481 225	55,86	100
Z toho:					
pšenice celkem	2018	819 690	2 486 643	32,96	61,23
	2019	839 446	2 486 367	33,76	62,06
	2020	798 583	2 485 825	32,13	59,38
	2021	784 784	2 476 913	31,68	58,31
	2022	854 434	2 481 225	34,44	61,65
pšenice ozimá	2018	773 678	2 486 643	31,11	94,39 ¹⁾
	2019	814 517	2 486 367	32,76	97,03 ¹⁾
	2020	774 638	2 485 825	31,16	97,00 ¹⁾
	2021	709 537	2 476 913	28,65	90,41 ¹⁾
	2022	801 578	2 481 225	32,31	93,81 ¹⁾
pšenice jarní	2018	46 012	2 486 643	1,85	5,61 ¹⁾
	2019	24 929	2 486 367	1,00	2,97 ¹⁾
	2020	23 946	2 485 825	0,96	3,00 ¹⁾
	2021	75 247	2 476 913	3,04	9,59 ¹⁾
	2022	52 856	2 481 225	2,13	6,19 ¹⁾
žito	2018	25 355	2 486 643	1,02	1,89
	2019	31 129	2 486 367	1,25	2,30
	2020	31 432	2 485 825	1,26	2,34
	2021	25 154	2 476 913	1,02	1,87
	2022	24 124	2 481 225	0,97	1,74

Plodina	Rok	Osevní plocha ha	Orná půda ha	Osevní plocha /orná půda (%)	% z obilnin celkem
ječmen celkem	2018	324 724	2 486 643	13,06	24,26
	2019	319 583	2 486 367	12,85	23,63
	2020	331 911	2 485 825	13,35	24,68
	2021	326 743	2 476 913	13,19	24,28
	2022	334 504	2 481 225	13,48	24,13
ječmen ozimý	2018	102 602	2 486 643	4,13	31,60 ²⁾
	2019	107 707	2 486 367	4,33	33,70 ²⁾
	2020	114 633	2 485 825	4,61	34,54 ²⁾
	2021	111 006	2 476 913	4,48	33,97 ²⁾
	2022	122 614	2 481 225	4,94	36,66 ²⁾
ječmen jarní	2018	222 122	2 486 643	8,93	68,40 ²⁾
	2019	211 876	2 486 367	8,52	66,30 ²⁾
	2020	217 279	2 485 825	8,74	65,46 ²⁾
	2021	215 737	2 476 913	8,71	66,03 ²⁾
	2022	211 890	2 481 225	8,54	63,34 ²⁾
oves	2018	42 821	2 486 643	1,72	3,20
	2019	42 530	2 486 367	1,71	3,14
	2020	46 740	2 485 825	1,88	3,48
	2021	57 715	2 476 913	2,33	4,29
	2022	45 147	2 481 225	1,82	3,26
triticale	2018	37 851	2 486 643	1,52	2,83
	2019	39 668	2 486 367	1,60	2,93
	2020	42 097	2 485 825	1,69	3,13
	2021	40 856	2 476 913	1,65	3,04
	2022	40 566	2 481 225	1,63	2,93
kukuřice ³⁾	2018	81 851	2 486 643	3,29	6,11
	2019	74 827	2 486 367	3,01	5,53
	2020	87 231	2 485 825	3,51	6,49
	2021	102 438	2 476 913	4,14	7,61
	2022	80 453	2 481 225	3,24	5,80
ostatní obilniny a směsky obilnin na zrno	2018	6 489	2 486 643	0,26	0,48
	2019	5 346	2 486 367	0,22	0,40
	2020	6 882	2 485 825	0,28	0,51
	2021	8 145	2 476 913	0,33	0,61
	2022	6 783	2 481 225	0,27	0,49

Pramen: ČSÚ – data k 30. 4. 2023; dopočet MZe.

Poznámka: ¹⁾ Procenta z pšenice celkem, ²⁾ procenta z ječmene celkem, ³⁾ kukuřice na zrno = sklizňová plocha.

Osevní a sklizňové plochy, produkce a hektarové výnosy obilnin

Obilniny na zrno celkem

Rok	Plocha osevu (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
1989	1 669 850	7 793 145	4,69
1990	1 652 169	8 946 879	5,46
1991	1 620 585	7 845 290	4,87
1992	1 586 262	6 564 898	4,15
1993	1 606 911	6 467 852	4,03
1994	1 660 338	6 777 231	4,10
1995	1 581 341	6 601 711	4,19
1996	1 586 491	6 644 145	4,20
1997	1 696 325	6 982 772	4,14
1998	1 680 760	6 668 920	3,97
1999	1 586 592	6 928 371	4,35
2000	1 647 508	6 454 237	3,91
2001	1 626 785	7 337 589	4,52
2002	1 562 116	6 770 829	4,33
2003	1 452 349	5 762 396	3,95
2004	1 607 251	8 783 801	5,46
2005	1 593 487	7 659 851	4,75
2006	1 527 104	6 473 588	4,12
2007	1 567 191	7 152 861	4,53
2008	1 552 682	8 369 503	5,37
2009	1 541 679	7 831 998	5,08
2010	1 462 836	6 877 619	4,70
2011	1 479 484	8 284 806	5,60
2012	1 444 668	6 595 493	4,53
2013	1 428 171	7 512 612	5,32
2014	1 411 314	8 779 299	6,23
2015	1 403 430	8 183 512	5,89
2016	1 351 910	8 596 408	6,33
2017	1 352 904	7 456 779	5,50
2018	1 339 056	6 970 919	5,21
2019	1 352 530	7 646 148	5,65
2020	1 336 290	8 126 663	6,04
2021	1 334 331	8 227 107	6,11
2022	1 385 734	8 218 416	5,93

Pramen: ČSÚ.

Pšenice celkem

Rok	Plocha osevu (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
2000	972 711	4 084 107	4,21
2001	927 247	4 476 080	4,85
2002	848 830	3 866 473	4,56
2003	648 389	2 637 891	4,07
2004	863 158	5 042 523	5,84
2005	820 440	4 145 039	5,05
2006	781 519	3 506 252	4,49
2007	810 987	3 938 924	4,86
2008	802 325	4 631 502	5,77
2009	831 300	4 358 073	5,24
2010	833 577	4 161 553	4,99
2011	863 132	4 913 048	5,69
2012	815 381	3 518 896	4,32
2013	829 393	4 700 696	5,67
2014	835 941	5 442 349	6,51
2015	829 820	5 274 272	6,36
2016	839 710	5 454 663	6,50
2017	832 062	4 718 205	5,67
2018	819 690	4 417 841	5,39
2019	839 446	4 812 163	5,73
2020	798 583	4 902 414	6,14
2021	784 784	4 960 925	6,32
2022	854 434	5 188 687	6,07

Pramen: ČSÚ.

Pšenice ozimá

Rok	Plocha osevu (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
2000	888 162	3 848 694	4,34
2001	873 463	4 305 486	4,95
2002	796 214	3 694 503	4,64
2003	541 695	2 244 457	4,14
2004	801 719	4 775 190	5,96
2005	762 793	3 931 811	5,15
2006	719 528	3 506 252	4,49
2007	750 102	3 761 674	5,01
2008	760 399	4 470 309	5,88
2009	793 472	4 229 261	5,33
2010	785 491	3 992 965	5,08
2011	805 779	4 660 196	5,78
2012	746 002	3 234 859	4,34
2013	788 422	4 530 773	5,75
2014	790 690	5 222 695	6,61
2015	778 200	5 054 568	6,50
2016	809 111	5 315 630	6,57
2017	785 499	4 529 524	5,77
2018	773 678	4 227 344	5,46
2019	814 517	4 716 450	5,79
2020	774 638	4 799 253	6,20
2021	709 537	4 589 859	6,47
2022	801 578	4 938 549	6,16

Pramen: ČSÚ.

Pšenice jarní

Rok	Plocha osevu (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
2000	84 549	235 413	2,81
2001	53 784	170 594	3,21
2002	52 616	171 970	3,27
2003	106 695	393 434	3,69
2004	61 439	267 333	4,35
2005	57 647	219 228	3,70
2006	61 991	208 594	3,36
2007	60 884	177 250	2,91
2008	41 925	161 193	3,84
2009	37 827	128 812	3,41
2010	48 086	168 588	3,51
2011	57 353	252 851	4,41
2012	69 379	284 037	4,09
2013	40 970	169 923	4,15
2014	45 251	219 653	4,85
2015	51 620	219 704	4,26
2016	30 600	139 034	4,54
2017	46 563	188 681	4,05
2018	46 012	190 497	4,14
2019	24 929	95 714	3,84
2020	23 946	103 161	4,31
2021	75 247	371 066	4,93
2022	52 856	250 139	4,73

Pramen: ČSÚ.

Žito

Rok	Plocha osevu (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
2000	44 178	150 052	3,42
2001	40 987	149 298	3,72
2002	35 332	119 154	3,37
2003	41 915	159 312	3,80
2004	59 209	313 348	5,29
2005	46 903	196 755	4,19
2006	22 481	74 811	3,33
2007	37 503	177 507	4,73
2008	43 399	209 787	4,83
2009	38 453	178 070	4,63
2010	30 249	118 233	3,91
2011	24 985	118 456	4,74
2012	30 557	146 962	4,81
2013	37 498	176 278	4,70
2014	25 137	129 059	5,13
2015	21 980	107 874	4,91
2016	20 951	104 353	4,98
2017	22 221	109 241	4,92
2018	25 355	120 160	4,74
2019	31 129	157 561	5,06
2020	31 342	172 364	5,48
2021	25 154	126 581	5,03
2022	24 124	128 154	5,31

Pramen: ČSÚ.

Ječmen celkem

Rok	Plocha osevu (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
2000	496 382	1 629 372	3,29
2001	497 864	1 965 611	3,97
2002	488 070	1 792 557	3,67
2003	549 955	2 068 693	3,76
2004	468 996	2 330 582	4,97
2005	521 527	2 195 376	4,21
2006	528 145	1 897 703	3,59
2007	498 692	1 893 408	3,80
2008	482 395	2 243 865	4,65
2009	454 820	2 003 032	4,40
2010	388 925	1 584 456	4,07
2011	372 780	1 813 679	4,87
2012	382 330	1 616 467	4,23
2013	348 992	1 593 760	4,57
2014	350 518	1 967 049	5,61
2015	365 946	1 991 415	5,44
2016	325 725	1 845 254	5,67
2017	327 707	1 712 279	5,23
2018	324 724	1 606 034	4,95
2019	319 583	1 718 061	5,38
2020	331 911	1 816 182	5,47
2021	326 743	1 749 134	5,35
2022	334 504	1 877 363	5,61

Pramen: ČSÚ.

Ječmen ozimý

Rok	Plocha osevu (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
2000	142 110	561 460	3,96
2001	156 732	695 011	4,45
2002	142 917	508 428	3,56
2003	98 818	305 289	3,09
2004	115 605	595 911	5,15
2005	124 806	549 143	4,40
2006	102 510	384 852	3,75
2007	129 515	623 063	4,81
2008	141 174	659 841	4,67
2009	134 613	648 753	4,82
2010	110 207	495 786	4,50
2011	100 809	467 740	4,64
2012	98 004	390 385	3,98
2013	106 265	474 699	4,47
2014	102 927	590 689	5,74
2015	104 540	570 973	5,46
2016	104 007	637 443	6,13
2017	97 178	568 135	5,85
2018	102 602	510 562	4,98
2019	107 707	644 113	5,98
2020	114 633	697 914	6,09
2021	111 006	651 625	5,87
2022	122 614	751 184	6,13

Pramen: ČSÚ.

Ječmen jarní

Rok	Plocha osevu (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
2000	354 272	1 067 912	3,03
2001	341 132	1 270 600	3,75
2002	345 153	1 284 129	3,72
2003	451 137	1 763 404	3,91
2004	353 390	1 734 671	4,91
2005	396 722	1 646 233	4,15
2006	425 635	1 512 851	3,55
2007	369 177	1 270 345	3,44
2008	341 220	1 584 024	4,64
2009	320 207	1 354 278	4,23
2010	278 718	1 088 670	3,91
2011	271 972	1 345 940	4,95
2012	284 326	1 226 082	4,31
2013	242 727	1 119 061	4,61
2014	247 590	1 376 360	5,56
2015	261 406	1 420 443	5,43
2016	221 719	1 207 811	5,45
2017	230 529	1 144 144	4,96
2018	222 122	1 095 472	4,93
2019	211 876	1 073 948	5,07
2020	217 279	1 118 268	5,15
2021	215 737	1 097 509	5,09
2022	211 890	1 126 179	5,31

Pramen: ČSÚ.

Oves

Rok	Plocha osevu (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
2000	50 950	135 858	2,71
2001	49 388	136 363	2,85
2002	61 026	167 708	2,75
2003	77 371	233 560	3,02
2004	58 573	227 017	3,88
2005	51 667	151 054	2,92
2006	57 697	154 906	2,68
2007	59 016	159 408	2,70
2008	49 049	155 868	3,18
2009	50 021	165 993	3,32
2010	52 278	138 244	2,64
2011	45 236	164 248	3,63
2012	50 770	171 976	3,39
2013	43 559	139 120	3,19
2014	42 289	152 232	3,60
2015	42 395	154 576	3,65
2016	37 566	132 220	3,52
2017	44 065	142 441	3,23
2018	42 821	152 656	3,56
2019	42 530	134 410	3,16
2020	46 740	183 357	3,92
2021	57 715	194 745	3,37
2022	45 147	167 995	3,72

Pramen: ČSÚ.

Triticale

Rok	Plocha osevu (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
2009	52 950	222 711	4,21
2010	45 871	171 200	3,73
2011	43 529	196 918	4,52
2012	44 200	190 370	4,31
2013	46 816	214 207	4,58
2014	48 497	243 889	5,03
2015	42 891	202 646	4,72
2016	39 595	193 198	4,88
2017	36 263	177 252	4,89
2018	37 851	172 154	4,55
2019	39 668	195 409	4,93
2020	42 097	213 256	5,07
2021	40 856	193 445	4,73
2022	40 566	207 621	5,12

Pramen: ČSÚ.

Kukuřice na zrno

Rok	Plocha osevu (ha)	Plocha sklizně (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
2001	54 295	61 938	408 653	6,60
2002	70 570	70 570	616 234	8,73
2003	78 040	85 426	476 371	5,58
2004	87 821	89 921	551 628	6,13
2005	79 981	98 044	702 933	7,17
2006	84 900	89 798	606 366	6,75
2007	93 065	111 660	758 781	6,80
2008	107 899	113 777	858 407	7,54
2009	91 610	105 268	889 574	8,45
2010	99 945	103 276	692 589	6,71
2011	109 651	121 006	1 063 736	8,79
2012	109 565	119 333	928 147	7,78
2013	111 931	96 902	675 380	6,97
2014	100 453	98 749	832 235	8,43
2015	93 575	79 972	442 709	5,54
2016	79 303	86 407	845 765	9,79
2017	83 762	83 762	588 105	6,84
2018	82 127	81 851	489 154	5,98
2019	75 853	75 853	620 261	8,29
2020	78 643	87 231	825 499	9,46
2021	90 934	102 438	988 038	9,65
2022	80 175	80 453	639 467	7,95

Pramen: ČSÚ.

Ostatní obilniny a směsky obilnin na zrno

Rok	Plocha osevu (ha)	Sklizeň (t)	Výnos (t/ha)
2009	8 868	14 547	1,64
2010	8 661	11 343	1,31
2011	8 816	14 722	1,67
2012	11 865	22 675	1,91
2013	9 984	13 170	1,32
2014	8 478	12 487	1,47
2015	6 824	10 020	1,47
2016	9 059	20 954	2,31
2017	6 369	9 256	1,45
2018	6 489	12 919	1,99
2019	5 346	8 282	1,55
2020	6 882	13 591	1,98
2021	8 145	14 239	1,75
2022	6 783	9 130	1,35

Pramen: ČSÚ.

Cenový vývoj obilovin a jejich produktů

Roční průměrné ceny zemědělských výrobců obilovin v Kč/t (bez DPH)

Komodita / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pšenice potravinářská	5 288	4 483	4 321	3 703	3 820	4 096	4 345	4 173	5 023	7 605
Pšenice krmná	4 901	4 119	3 902	3 519	3 619	3 867	4 136	3 996	4 706	7 054
Ječmen sladovnícký	5 582	5 164	4 882	4 457	4 452	4 755	5 164	4 876	4 877	7 078
Ječmen potravinářský	5 408	5 335	4 528	4 030	3 818	3 928	4 474	4 205	4 281	6 776
Ječmen krmný	4 485	3 959	3 630	3 259	3 274	3 671	3 943	3 520	4 140	6 170
Žito potravinářské	4 621	3 931	3 917	3 751	3 838	4 175	4 254	3 841	4 075	6 838
Oves potravinářský	6 657	6 617	6 446	5 494	5 027	5 702	7 088	6 940	7 054	7 120
Oves krmný	4 127	3 590	3 516	3 354	3 423	3 535	3 824	3 654	3 731	5 275
Triticale	4 599	3 874	3 520	3 375	3 312	3 617	3 998	3 768	4 082	6 107
Kukuřice krmná	5 062	4 253	3 781	3 900	3 779	4 021	4 097	3 904	4 911	6 816

Pramen: ČSÚ.

Měsíční průměrné ceny zemědělských výrobců obilovin v Kč/t (bez DPH)

Komodita	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Pšenice potravinářská	2013/14	5 656	4 424	4 216	4 273	4 343	4 436	4 555	4 585	4 599	4 671	4 778	4 789
	2014/15	4 608	4 353	4 335	4 197	4 159	4 163	4 240	4 412	4 445	4 454	4 423	4 382
	2015/16	4 330	4 286	4 258	4 213	4 208	4 205	4 131	4 061	3 912	3 711	3 614	3 631
	2016/17	3 589	3 539	3 548	3 563	3 550	3 590	3 594	3 673	3 774	3 814	3 853	3 881
	2017/18	3 884	3 847	3 829	3 918	3 899	3 877	3 858	3 860	3 874	3 903	3 912	3 922
	2018/19	3 917	4 050	4 347	4 474	4 479	4 559	4 600	4 661	4 707	4 614	4 588	4 525
	2019/20	4 363	4 087	4 089	3 982	3 978	3 949	3 969	4 004	4 066	4 123	4 252	4 344
	2020/21	4 221	4 129	4 119	4 200	4 272	4 374	4 486	4 623	4 809	4 916	4 959	4 950
	2021/22	4 997	4 821	4 982	5 249	5 605	5 883	6 130	6 320	6 885	7 655	8 325	8 654
	2022/23	8 268	7 821	7 750	7 819	7 911	7 723	7 530	7 221	6 787	6 302	*	*
Pšenice krmná	2013/14	4 815	4 241	4 022	4 093	4 054	4 114	4 279	4 344	4 376	4 516	4 666	4 538
	2014/15	4 179	3 930	3 746	3 607	3 636	3 606	3 749	3 916	3 948	3 966	3 958	3 926
	2015/16	3 847	3 878	3 872	3 908	3 912	3 945	3 961	3 864	3 697	3 507	3 456	3 492
	2016/17	3 416	3 340	3 351	3 337	3 387	3 414	3 445	3 493	3 551	3 611	3 687	3 706
	2017/18	3 695	3 654	3 631	3 627	3 645	3 680	3 709	3 688	3 717	3 679	3 654	3 668
	2018/19	3 736	3 813	4 038	4 210	4 187	4 304	4 283	4 477	4 466	4 414	4 372	4 328
	2019/20	4 138	3 845	3 833	3 840	3 826	3 810	3 861	3 902	3 926	3 986	4 040	4 150
	2020/21	4 095	3 963	3 914	4 003	4 029	4 082	4 157	4 363	4 454	4 603	4 760	4 699
	2021/22	4 710	4 518	4 658	4 870	5 224	5 452	5 607	5 794	6 114	7 100	7 597	8 073
	2022/23	7 840	7 134	7 071	7 459	7 470	7 389	7 176	6 792	6 502	5 955	*	*

Komodita	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Žito potravinářské	2013/14	5 314	3 844	3 351	3 678	3 470	3 440	3 438	3 624	3 826	3 918	4 175	4 200
	2014/15	4 214	4 100	3 799	4 123	3 935	3 818	3 712	4 055	3 998	4 068	4 024	4 028
	2015/16	4 047	3 927	3 740	3 777	3 780	3 849	3 932	3 914	4 017	3 760	3 804	3 773
	2016/17	3 617	3 688	3 685	3 611	3 443	3 764	3 700	3 702	3 786	3 835	3 753	3 638
	2017/18	3 696	3 783	3 878	3 992	4 007	4 280	4 068	4 182	4 160	4 201	4 173	4 145
	2018/19	4 004	3 917	4 147	4 190	4 456	4 451	4 470	4 479	4 665	4 417	4 391	.
	2019/20	4 600	3 967	3 944	3 862	3 849	3 835	3 942	3 922	3 784	3 974	3 945	3 936
	2020/21	3 975	3 686	3 664	3 617	3 844	3 807	3 800	3 829	3 711	3 811	3 910	3 889
	2021/22	3 992	3 838	4 142	4 378	4 686	4 913	4 883	5 380	5 378	6 387	7 113	7 483
	2022/23	8 150	7 309	7 465	7 148	7 662	7 703	7 562	7 130	6 808	6 484	*	*
Triticale	2013/14	.	3 764	3 616	3 775	3 818	3 884	4 264	3 897	4 111	3 870	.	4 308
	2014/15	4 041	3 590	3 763	3 541	3 864	3 536	3 205	3 563	3 339	3 679	3 581	3 455
	2015/16	3 462	3 524	3 443	3 631	3 845	3 511	3 512	3 620	.	3 703	3 235	3 304
	2016/17	3 242	3 163	3 052	3 304	3 512	3 246	3 041	3 247	3 165	3 174	3 183	3 304
	2017/18	3 398	3 170	3 395	3 570	3 668	3 433	i.d.	3 712	3 527	3 533	3 476	3 377
	2018/19	3 439	3 460	3 701	4 078	3 916	3 921	3 917	4 072	.	4 486	.	.
	2019/20	3 948	3 439	3 466	4 080	3 788	3 971	3 764	3 735	4 085	.	3 853	3 589
	2020/21	3 773	3 573	3 530	3 686	3 827	3 944	i.d.	3 937	3 675	4 032	4 058	3 947
	2021/22	3 992	3 850	4 213	4 269	4 315	4 627	5 065	5 134	5 207	5 964	i.d.	i.d.
	2022/23	i.d.	6 177	6 123	6 553	6 487	5 863	6 169	6 625	5 848	5 418	*	*
Ječmen sladovníkový	2013/14	6 029	5 348	5 321	5 353	5 236	5 272	5 243	5 262	5 204	5 194	5 225	5 280
	2014/15	5 145	5 173	5 144	5 006	5 091	5 001	5 022	5 120	5 033	5 021	4 767	4 795
	2015/16	4 711	4 749	4 864	4 944	4 742	4 820	4 746	4 796	4 656	4 599	4 412	4 462
	2016/17	4 025	4 166	4 343	4 396	4 422	4 461	4 384	4 437	4 390	4 476	4 531	4 534
	2017/18	4 354	4 370	4 494	4 494	4 462	4 503	4 709	4 725	4 632	4 650	4 755	4 852
	2018/19	4 516	4 457	4 710	4 836	5 116	5 101	5 169	5 394	5 366	5 480	5 375	5 553
	2019/20	5 222	4 703	4 885	4 957	4 922	4 942	4 987	4 999	4 986	5 241	5 214	5 190
	2020/21	4 889	4 608	4 574	4 599	4 560	4 665	4 641	4 717	4 705	4 695	4 785	4 885
	2021/22	4 743	4 560	4 797	5 072	5 328	5 596	5 876	6 348	6 629	6 544	7 009	7 403
	2022/23	7 638	7 096	7 188	7 501	7 709	7 992	7 758	7 677	7 741	7 493	*	*
Ječmen potravinářský	2013/14	.	.	4 804	4 765	.	.	4 900	5 188	.	5 247	.	.
	2014/15	.	.	5 441	.	.	4 741	.	4 767	4 814	4 660	5 114	.
	2015/16	4 373	.	.	.	.	.	4 538	4 513	4 156	4 347	4 525	3 875
	2016/17	3 667	.	.	.	.	.	.	.	4 055	3 900	3 936	3 519
	2017/18	.	.	.	.	.	3 967	.	.	.	3 937	3 763	.
	2018/19	.	3 558	3 875	4 250	4 255	4 492	4 541	.	.	4 639	.	4 372
	2019/20	.	.	4 456	5 012	4 515	.	.	3 883	4 601	4 767	4 855	.
	2020/21	.	3 636	3 732	3 802	4 233	4 036	4 217	4 137	4 125	4 186	.	.
	2021/22	.	.	.	4 770	4 690	.	i.d.	5 602	5 705	i.d.	i.d.	.
	2022/23	.	i.d.	6 413	7 492	8 443	8 267	i.d.	7 899	7 425	i.d.	*	*

Komodita	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Ječmen krmný	2013/14	4 319	3 846	3 934	3 888	3 836	3 947	3 986	4 050	4 243	4 311	4 519	4 326
	2014/15	4 033	3 874	3 724	3 541	3 478	3 420	3 518	3 679	3 709	3 831	3 628	3 595
	2015/16	3 550	3 569	3 645	3 688	3 566	3 577	3 561	3 547	3 521	3 454	3 288	3 364
	2016/17	3 074	3 011	3 105	3 092	3 036	3 058	3 019	3 122	3 220	3 353	3 395	3 342
	2017/18	3 281	3 183	3 370	3 338	3 327	3 337	3 368	3 375	3 429	3 497	3 562	3 524
	2018/19	3 468	3 605	3 937	4 083	4 033	4 174	4 229	4 395	4 382	4 145	4 282	4 134
	2019/20	3 754	3 611	3 658	3 650	3 554	3 517	3 471	3 591	3 528	3 574	3 610	3 588
	2020/21	3 495	3 423	3 464	3 433	3 473	3 591	3 661	3 915	3 946	4 042	4 104	4 131
	2021/22	4 092	3 942	4 179	4 293	4 542	4 827	4 868	4 962	5 447	6 198	6 805	7 185
	2022/23	6 563	6 399	6 268	6 467	6 478	6 397	6 218	5 738	5 293	5 036	*	*
Oves potravinářský	2013/14	.	.	5 161	6 822	.	.	i.d.	.	7 160	7 000	6 794	.
	2014/15	.	.	.	5 974	.	.	i.d.	.	.	.	.	6 517
	2015/16	.	.	5 862	6 258	6 188	6 001	5 950	6 067	.	.	5 583	5 563
	2016/17	5 171	5 138	5 053	.	.	5 038	5 325	5 704	5 915	5 492	.	5 086
	2017/18	.	4 142	4 118	.	.	5 110	5 656	5 629	4 897	5 002	5 167	6 235
	2018/19	.	5 582	5 849	.	.	.	7 117	6 879	7 218	6 949	7 145	.
	2019/20	.	.	5 956	6 875	6 817	6 527	i.d.	.	7 420	7 554	7 715	.
	2020/21	.	.	5 868	6 018	6 055	6 272	6 725	7 200	7 408	.	7 123	.
	2021/22	.	.	.	6 874	7 238	6 570	6 724	6 555	7 266	6 351	6 727	7 425
	2022/23	6 323	i.d.	8 052	7 630	7 891	7 700	7 378	7 424	6 937	6 936	*	*
Oves krmný	2013/14	4 427	4 216	3 761	3 506	3 289	3 484	3 497	3 707	3 983	3 984	3 849	3 978
	2014/15	3 724	3 245	3 168	3 285	3 263	3 391	3 317	3 445	3 619	3 603	3 747	3 543
	2015/16	3 590	3 455	3 525	3 401	3 467	3 474	3 543	3 514	3 402	3 544	3 373	3 545
	2016/17	3 276	3 070	3 197	3 104	3 290	3 385	3 284	3 509	3 571	3 559	3 659	3 541
	2017/18	3 362	3 399	3 306	3 238	3 316	3 333	3 409	3 532	3 393	3 547	3 480	3 349
	2018/19	3 380	3 381	3 552	3 674	3 892	3 835	3 950	3 990	3 957	4 057	4 083	4 078
	2019/20	3 817	3 750	3 487	3 657	3 485	3 577	3 679	3 737	3 699	3 782	3 837	3 878
	2020/21	3 679	3 434	3 326	3 509	3 661	3 624	3 721	3 701	3 826	3 649	3 740	3 580
	2021/22	3 624	3 461	3 624	3 903	3 965	3 982	4 474	4 616	4 906	4 944	5 267	5 417
	2022/23	5 511	5 354	5 824	5 682	5 691	5 609	5 622	5 922	5 571	5 789	*	*
Kukuřice krmná	2013/14	5 210	5 160	4 797	4 266	4 099	4 122	4 282	4 345	4 396	4 546	4 661	4 665
	2014/15	4 572	4 550	4 300	3 957	3 309	3 449	3 475	3 643	3 607	3 576	3 594	3 581
	2015/16	3 653	3 811	3 723	4 219	4 213	4 277	4 300	4 313	4 093	3 884	3 935	4 090
	2016/17	3 984	3 996	3 833	3 554	3 401	3 415	3 503	3 570	3 636	3 754	3 815	3 848
	2017/18	3 879	3 779	3 985	3 866	3 854	3 860	3 864	3 876	3 893	3 902	3 929	3 970
	2018/19	3 993	3 996	4 069	4 293	4 311	4 156	4 268	4 307	4 328	4 257	4 165	4 087
	2019/20	4 039	4 101	4 062	4 098	3 732	3 719	3 730	3 774	3 774	3 865	3 921	3 994
	2020/21	4 069	4 032	4 104	3 845	3 781	3 957	4 101	4 220	4 327	4 696	4 865	4 819
	2021/22	5 129	5 070	5 388	5 239	5 454	5 619	5 551	5 783	5 781	6 473	7 006	7 260
	2022/23	7 245	7 118	7 402	7 213	7 524	7 436	7 483	7 229	6 604	6 450	*	*

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: . Údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý; i.d. individuální (důvěrný) údaj; * data k 30. 4. 2023.

Měsíční průměrné ceny průmyslových výrobců vybraných mlýnských a pekárenských výrobků v Kč

Rok	Měsíc											
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Pšeničná mouka hladká 00 extra – Kč/t												
2016	7 527,69	7 408,73	7 540,51	7 353,86	7 437,35	7 345,78	7 236,19	7 246,17	7 128,45	7 143,33	7 187,21	7 036,61
2017	7 044,83	7 139,85	6 906,35	7 022,51	7 028,22	6 987,91	7 046,10	6 990,48	7 053,65	6 971,95	7 039,17	7 120,22
2018	7 090,11	7 122,59	7 046,37	7 017,35	7 071,77	6 971,55	6 975,53	7 000,99	6 987,01	7 223,93	7 276,11	7 446,26
2019	7 538,63	7 659,73	7 687,84	7 617,76	7 599,21	7 674,53	7 490,61	7 478,33	7 524,62	7 395,78	7 464,68	7 454,02
2020	7 500,53	7 466,24	7 412,02	7 455,68	7 468,80	7 424,58	7 431,15	7 365,21	7 361,96	7 287,15	7 299,67	7 249,45
2021	7 505,07	7 473,45	7 460,99	7 552,57	7 638,76	7 660,69	7 693,51	7 680,56	7 562,97	7 703,79	8 033,28	8 283,81
2022	8 629,85	9 046,56	9 474,89	10 235,30	11 097,43	11 425,56	11 740,50	11 861,73	12 141,15	12 341,09	13 134,37	13 356,59
Pšeničná mouka hladká pekařská – Kč/t												
2016	6 405,82	6 326,79	6 279,95	6 149,92	6 127,43	6 123,69	6 156,00	6 189,50	6 141,65	6 140,81	6 077,55	6 081,42
2017	6 078,23	6 071,52	6 105,39	6 117,93	6 138,01	6 053,62	6 068,96	6 090,99	6 103,81	6 061,60	6 056,14	6 050,59
2018	6 027,09	5 983,31	6 026,78	6 035,49	6 044,90	6 062,84	6 093,67	6 406,44	6 397,76	6 608,13	6 617,28	6 652,17
2019	6 737,43	6 757,39	6 754,72	6 725,34	6 719,13	6 714,10	6 690,90	6 694,83	6 647,09	6 419,48	6 365,97	6 340,78
2020	6 287,53	6 290,12	6 261,12	6 316,33	6 329,99	6 352,86	6 377,52	6 355,35	6 328,71	6 323,88	6 399,34	6 377,60
2021	6 527,46	6 613,99	6 754,51	6 829,16	6 921,21	6 991,88	6 998,05	6 991,09	7 005,23	7 202,80	7 538,78	7 782,28
2022	8 411,14	8 665,13	8 886,76	10 579,39	12 057,70	12 700,19	12 872,03	13 181,81	13 211,16	12 659,16	12 520,51	12 487,47
Pšeničná mouka chlebová – Kč/t												
2016	6 161,06	6 059,31	6 029,39	5 899,55	5 846,54	5 807,58	5 874,55	5 914,73	5 863,60	5 810,51	5 714,96	5 663,60
2017	5 618,17	5 620,25	5 656,34	5 658,33	5 675,61	5 640,50	5 646,11	5 632,71	5 645,35	5 598,69	5 667,60	5 694,18
2018	5 702,31	5 698,51	5 701,43	5 677,59	5 680,00	5 693,99	5 755,00	5 861,43	5 951,86	6 356,71	6 486,82	6 508,99
2019	6 477,91	6 546,52	6 571,50	6 473,20	6 473,08	6 469,41	6 424,19	6 408,00	6 248,41	6 010,33	5 830,56	5 704,51
2020	5 585,18	5 486,78	5 391,76	5 413,89	5 417,31	5 540,23	5 544,08	5 567,59	5 550,82	5 526,69	5 590,74	5 656,39
2021	5 815,06	5 893,19	6 227,12	6 347,96	6 404,28	6 620,38	6 649,66	6 683,67	6 646,01	6 906,41	7 116,18	7 318,30
2022	7 764,13	8 287,98	8 833,00	9 760,63	10 827,23	11 342,66	11 491,58	11 350,35	11 701,56	11 837,63	11 534,26	11 411,22
Žitná mouka chlebová – Kč/t												
2016	6 326,76	6 298,77	6 377,01	6 330,85	6 372,69	6 322,36	6 306,84	6 233,73	6 254,34	6 289,23	6 252,15	6 178,37
2017	6 163,14	6 129,37	6 140,76	6 152,13	6 167,04	6 143,59	6 163,20	6 158,02	6 180,14	6 161,43	6 294,19	6 325,75
2018	6 347,33	6 684,28	6 374,02	6 381,25	6 401,18	6 415,79	6 402,36	6 425,92	6 470,14	6 574,09	6 673,55	6 685,68
2019	6 619,28	6 719,76	6 735,72	6 757,45	6 755,20	6 736,32	6 764,90	6 719,95	6 686,39	6 602,69	6 544,70	6 524,98
2020	6 486,93	6 304,24	6 214,18	6 243,17	6 225,79	6 204,61	6 206,65	6 222,73	6 220,09	6 214,66	6 187,26	6 216,66
2021	6 219,79	6 246,88	6 228,37	6 200,03	6 234,97	6 380,22	6 370,97	6 423,07	6 391,71	6 497,85	6 698,28	7 077,21
2022	7 432,18	7 918,23	8 299,80	8 786,81	9 142,88	9 488,60	9 718,81	9 914,96	10 099,02	10 432,14	10 919,21	10 881,66
Chléb konzumní kmínový – Kč/kg												
2016	15,88	15,49	15,40	15,32	15,25	15,12	14,88	14,94	15,15	15,00	15,00	14,98
2017	14,98	15,18	15,19	15,42	15,49	15,60	15,63	15,65	15,76	15,79	15,77	15,74
2018	15,81	15,70	15,74	15,71	15,74	15,73	15,70	15,65	15,72	15,76	15,74	15,72
2019	16,29	16,67	16,88	16,86	16,85	16,94	16,93	16,90	16,91	16,97	16,96	16,96
2020	16,95	16,94	16,99	17,10	17,42	17,47	17,48	17,49	17,46	17,34	17,29	17,12
2021	17,16	17,18	17,19	17,15	17,09	17,22	17,26	17,38	17,42	17,43	17,52	17,58
2022	18,20	19,08	19,67	20,37	22,16	22,71	22,98	23,01	23,38	24,27	24,82	24,95

Rok	Měsíc											
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Pečivo pšeničné bílé (rohlík) – Kč/kg												
2016	27,58	26,65	26,42	26,37	26,43	26,18	25,56	25,75	25,89	25,71	25,73	25,59
2017	25,53	25,95	26,06	26,58	27,24	27,39	27,54	27,41	27,38	27,51	27,42	27,38
2018	27,31	27,31	27,34	37,31	27,39	27,41	27,52	27,34	27,31	27,31	27,42	27,38
2019	28,13	29,03	29,35	29,60	29,60	29,70	29,85	29,72	29,68	29,68	29,59	29,24
2020	29,11	29,31	29,30	29,49	29,82	30,02	30,05	30,17	29,93	29,72	29,57	29,18
2021	29,09	29,20	29,12	29,08	28,91	29,26	29,47	29,60	29,62	29,53	29,52	29,57
2022	30,54	32,24	33,38	34,72	37,90	38,81	39,46	39,36	40,02	41,39	42,79	42,99

Pramen: ČSÚ.

Měsíční průměrné spotřebitelské ceny vybraných mlýnských a pekárenských výrobků v Kč

Výrobek	Rok	Měsíc											
		I.	I.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Pšeničná mouka hladká I kg	2017	11,43	11,71	11,16	10,99	11,39	11,07	11,30	11,31	11,68	12,04	11,77	11,69
	2018	11,88	12,00	11,87	12,04	11,31	10,89	11,59	11,25	11,47	11,22	10,85	11,07
	2019	11,41	12,23	12,37	11,19	11,39	11,62	11,44	11,97	12,11	11,66	12,25	11,77
	2020	11,86	11,94	12,35	12,97	12,82	12,72	12,21	12,61	12,38	11,99	12,05	12,16
	2021	12,11	12,02	11,96	12,62	12,51	12,69	12,70	12,62	12,09	12,41	12,95	14,41
	2022	15,00	15,96	16,31	20,59	22,20	22,72	22,10	22,21	21,21	20,49	20,06	21,60
Pšeničná mouka hrubá I kg	2017	11,27	11,77	11,43	10,76	11,46	11,23	11,52	11,12	12,16	12,36	11,70	12,08
	2018	12,25	12,24	12,41	12,54	11,87	11,67	12,03	11,71	12,14	11,46	11,21	11,41
	2019	10,86	11,96	11,50	10,51	10,70	10,48	11,25	11,34	12,05	11,25	11,56	11,66
	2020	11,82	11,79	11,92	12,37	12,27	12,26	11,82	11,88	11,73	11,62	11,78	11,72
	2021	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N
	2022	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Chléb konzumní kmínový I kg	2017	22,87	22,56	24,11	24,68	24,62	24,65	24,52	24,56	24,49	23,42	24,64	24,72
	2018	24,71	24,79	24,82	24,25	24,08	24,13	24,30	24,01	23,77	23,65	23,38	24,65
	2019	25,59	25,70	26,56	26,51	26,34	26,22	26,20	26,12	26,25	26,43	26,41	26,41
	2020	26,43	26,81	26,90	27,79	27,64	27,93	27,97	27,56	28,07	27,17	26,99	27,67
	2021	28,32	28,67	28,76	28,66	28,62	29,12	29,06	29,76	29,60	29,56	29,81	29,82
	2022	33,71	34,32	34,88	37,61	39,41	39,97	40,13	40,28	40,97	43,80	44,22	44,32
Pečivo pšeničné bílé I kg	2017	42,76	45,25	45,21	45,36	45,50	45,50	45,46	45,48	45,31	45,69	45,60	45,80
	2018	45,92	44,33	44,22	41,94	43,77	43,96	43,93	44,94	42,26	42,67	42,91	45,11
	2019	45,41	45,43	47,69	47,65	47,43	47,79	47,75	46,65	47,69	47,77	47,93	47,10
	2020	47,90	46,74	46,69	47,43	47,57	47,84	47,42	46,97	44,61	43,93	44,39	44,15
	2021	41,77	41,43	42,16	42,01	42,04	41,92	41,20	44,49	45,06	44,31	45,35	45,35
	2022	51,50	53,19	53,60	57,35	57,81	59,16	59,54	59,26	60,94	67,27	67,49	68,05

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: N – nesledováno.

Celková výměra obilnin pěstovaných v EZ včetně přechodného období (ha)

Plodina / Rok	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Orná půda celkem	98 988,67	92 547,09	88 628,08	76 670,21	66 449,07	64 877,42	65 478,97	54 419,23	56 808,88	59 240,21	58 759,83	54 424,73	43 827,17	33 830,17	29 505,00	23 478,00
Obilniny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	42 268,80	39 818,34	40 908,56	35 497,66	29 482,89	27 633,38	27 903,98	24 255,37	25 883,93	27 444,23	24 381,61	24 485,85	24 534,52	18 566,72	15 599,85	9 363,98
Pšenice setá	11 418,91	12 774,02	13 732,41	11 711,79	9 067,05	7 907,49	7 177,15	6 907,63	6 299,13	6 992,69	7 406,16	6 152,95	5 266,90	3 942,80	4 240,03	2 229,43
Pšenice špalda	7 250,40	5 184,26	3 278,43	3 402,19	2 782,01	4 524,91	3 262,26	2 058,45	2 246,93	2 347,88	2 158,36	2 231,48	2 559,90	1 982,02	1 350,20	1 068,66
Pšenice tvrdá	170,03	195,05	313,90	87,54	43,77	83,27	108,75	60,47	81,14	223,60	86,65	94,24	234,44	64,71	192,05	131,45
Žito seté	1 693,50	2 812,95	3 845,91	3 089,89	1 981,76	1 685,34	2 285,48	1 867,29	2 392,15	2 173,41	1 426,96	2 162,60	1 840,18	1 308,33	854,91	335,98
Ječmen setý	3 971,77	3 860,13	4 689,43	3 756,41	3 180,25	3 129,70	3 718,05	3 109,72	3 348,61	3 230,06	3 324,17	2 927,14	2 958,78	2 972,10	2 380,35	1 867,88
Oves setý	10 710,34	8 710,84	7 959,17	6 945,83	7 172,45	4 888,17	5 753,48	5 097,37	5 494,77	6 435,69	4 873,55	5 200,13	5 570,53	3 585,41	3 169,44	1 725,06
Tříticale seté	4 570,97	3 954,70	4 960,57	4 575,76	3 444,62	3 914,10	3 931,16	3 811,23	4 548,00	3 649,26	3 074,71	3 477,70	3 791,88	2 881,58	1 720,41	1 032,53
Kukuřice setá na zrna	1 230,45	1 127,46	1 103,43	1 042,73	701,59	663,43	587,32	641,73	579,51	919,31	739,24	698,04	1 182,15	674,49	355,85	247,92
Pohanka obecná	935,39	676,16	561,83	756,40	782,02	716,93	617,27	484,25	717,06	1 112,40	882,40	840,78	589,96	91,83	739,88	617,74
Proso seté	262,01	127,57	98,60	61,88	251,32	73,62	297,34	172,52	162,15	281,17	70,44	163,97	164,13	748,29	0	0
Ostatní obilniny na zrna	55,03	395,20	364,88	67,25	76,05	46,42	165,72	44,71	14,48	78,76	338,97	536,82	375,67	315,17	596,74	107,34

Pramen: ÚZEI.

Produkce obilovin v EZ (t)

Plodina / Rok	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Orná půda celkem	276 046,28	241 912,72	207 927,55	181 741,88	167 239,58	163 822,88	169 695,56	150 585,26	139 323,91	131 328,69	112 759,18	87 295,54	78 450,29	n.d.	n.d.	n.d.
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	112 346,59	98 568,85	88 216,03	77 018,48	70 208,62	64 897,89	65 846,17	63 888,36	62 210,46	58 975,35	49 404,56	40 564,81	43 745,72	30 509,19	28 269,20	20 530,60
Pšenice setá	30 135,83	31 657,06	27 942,39	24 483,39	20 652,42	17 714,69	16 829,81	18 664,15	16 386,06	15 384,15	13 824,71	8 872,25	9 491,15	6 836,94	7 456,82	6 659,03
Pšenice špalda	20 638,61	14 474,15	9 011,44	9 038,90	8 193,39	13 081,66	9 470,29	5 675,89	6 172,40	6 045,34	5 637,60	6 136,22	6 585,57	5 408,77	4 736,89	2 322,45
Pšenice tvrdá	222,19	499,26	867,58	166,20	82,90	63,00	261,00	159,30	210,70	293,33	279,60	281,00	102,40	159,75	572,31	570,90
Žito seté	4 366,16	6 611,31	8 765,67	7 555,04	5 148,61	3 686,94	5 481,42	4 894,70	5 427,93	5 146,09	4 006,86	4 887,72	3 845,56	2 727,50	2 153,67	548,24
Ječmen setý	8 809,02	8 596,11	8 590,09	6 665,57	7 198,74	6 748,38	7 618,43	7 790,17	7 080,23	5 312,19	5 770,64	3 912,01	3 003,95	2 309,69	2 219,12	3 804,30
Oves setý	29 302,95	20 794,91	16 972,60	14 318,22	15 944,35	10 560,15	12 289,43	12 640,19	12 535,37	13 514,96	8 635,99	7 210,23	7 728,90	6 472,74	5 762,38	3 195,78
Triticale seté	12 640,15	10 728,42	10 971,12	10 855,13	8 747,73	9 352,72	9 955,35	10 474,97	10 509,50	8 490,48	6 706,51	4 356,27	4 815,04	3 721,95	2 559,75	1 726,86
Kukuřice setá na zrno	4 167,94	3 463,90	3 540,76	2 506,62	2 315,55	2 556,20	2 077,38	2 280,15	2 582,86	2 725,22	2 610,20	2 164,00	6 151,00	1 354,44	1 532,47	666,83
Pohanka obecná	1 453,95	843,79	792,39	1 265,01	1 214,72	927,83	1 029,55	840,80	943,51	1 539,10	1 309,45	1 236,91	974,40	21,00	1 136,30	783,71
Proso seté	539,37	279,40	161,26	134,50	529,20	117,00	537,93	366,94	322,40	461,50	50,00	102,50	131,50	1 051,92	0	0
Ostatní obiloviny na zrno	70,42	620,54	600,73	29,90	181,01	89,32	295,58	101,10	39,50	63,00	573,00	1 405,70	916,25	444,50	139,50	252,50

Pramen: ÚZEI.

Poznámka: n.d. data neexistují.

Průměrný hektarový výnos obilovin v EZ (t/ha)

Plodina / Rok	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Orná půda celkem	3,30	3,23	3,23	3,10	3,17	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	3,03	2,91	2,95	2,78	2,90	2,89	2,81	2,88	2,66	2,77	2,80	2,90	2,94	3,27	2,88	n. d.
Pšenice setá	3,19	3,01	3,07	3,04	3,12	3,20	3,01	3,05	2,90	2,98	3,04	3,26	3,14	3,29	3,09	2,85
Pšenice špalda	2,97	3,00	2,92	2,72	3,11	3,05	3,02	2,81	2,76	2,72	2,75	2,91	2,82	3,43	2,98	2,28
Pšenice tvrdá	3,04	2,88	3,13	2,97	2,22	2,41	2,65	3,58	2,90	3,74	3,83	3,91	2,75	3,56	2,76	3,11
Žito seté	2,79	2,82	2,96	2,75	2,87	2,79	2,78	2,90	2,34	2,75	3,11	2,82	2,89	2,97	2,73	2,02
Ječmen setý	2,84	2,76	2,81	2,51	2,77	2,61	2,65	2,84	2,36	2,55	2,63	2,82	2,68	2,94	2,57	2,38
Oves setý	2,98	2,74	2,68	2,56	2,63	2,62	2,46	2,69	2,55	2,60	2,42	2,54	2,29	3,38	2,41	2,18
Triticale seté	3,10	3,15	3,08	2,87	3,02	2,89	3,12	2,97	2,86	2,88	3,02	2,95	2,66	3,51	2,89	2,78
Kukuřice setá na zrna	5,01	3,68	5,31	3,88	4,50	4,25	4,12	3,56	4,47	5,97	5,07	5,09	6,79	6,00	6,10	4,84
Pohanka obecná	1,67	1,59	1,42	1,72	1,60	1,31	1,68	1,76	1,33	1,55	1,60	1,76	2,04	2,04	1,61	1,17
Proso seté	2,13	2,22	1,72	2,17	2,11	1,59	2,18	2,26	1,99	1,87	0,73	1,51	1,13	1,56	0	0
Ostatní obiloviny na zrna	1,89	1,94	2,54	0,69	2,90	1,98	1,78	2,28	2,73	2,15	2,17	3,08	2,69	3,30	1,65	3,65

Pramen: ÚZEI.

Poznámka: n.d. data neexistují.

